Sorescu

LA LILIECI

**

BIBLIOTECA
PENTRU
TOŢI

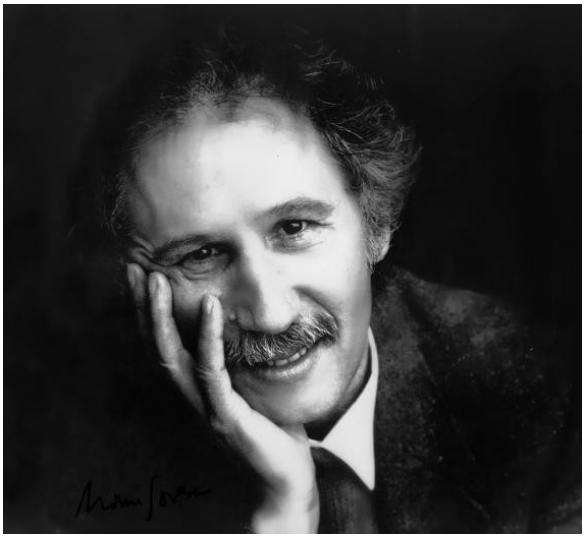

Bucureşti, 2010

Tabel cronologic de Mihaela Constantinescu-Podocea
Referinţe critice de Sorina Sorescu
Fotografii din arhiva familiei, arhiva Muzeului Naţional
al Literaturii Române şi din arhiva personală a lui Ionel Cucu
Copyright © 2010 Editura ART, pentru prezenta ediţie

JURNALUL
NAŢIONAL

Director general
Marius Tucă

Director executiv
Sorin Stoian

Director marketing
Adriana Ioniţă

Piaţa Presei libere nr. 1,
Corp D, etaj VIII, Bucureşti, Sector 1,
tel.: 021-318 20 37, fax: 021-318 20 35
E-mail: editura.jurnalul@jurnalul.ro

EDITURA ART

GRUPUL EDITORIAL ART
Comenzi - Cartea prin poştă
CP. 78, O.P. 32, cod 014810, sector 1, Bucureşti
tel.: (021) 224.01.30,0744.300.870,0721.213.576;
fax: (021) 224.32.87
Ne puteţi vizita pe: www.editura-art.ro
Redactor: Mihaela Dobrescu
Tehnoredactor: Vasile Ardeleanu
Producţie: Walter Weidle

Date despre colecţia BIBLIOTECA PENTRU TOŢI:
www.jurnalul.ro; www.bibliotecapentrutoti.ro
Coordonator proiect: Ana-Maria Vulpescu
Design supracopertă:
GRIFFON & SWANS
creative service
www.griffon.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României SORESCU, MARIN
La Lilieci / Marin Sorescu ; ed. stabilită şi îngrijită de Sorina Sorescu; pref. de Ion Pop; tab. cronologic de Mihaela Constantinescu-Podocea; referinţe critice de Sorina Sorescu. - Bucureşti: Art, 2010

2 vol.

ISBN 978-973-124-499-0

Vol 1. - ISBN 978-973-124-492-1
Vol 2. - ISBN 978-973-124-493-8

Varianta V2.0
Martie, 2016

Cronologie

1936 19 februarie Se naşte la Bulzeşti, jud. Dolj, Marin Sorescu, fiul lui Ştefan I. Sorescu, ţăran cu înclinaţii spre versificaţie, şi al Nicoliţei Sorescu, fiica notarului Gheorghe Ionescu din Bulzeşti, recunoscută pentru talentul de povestitoare. Văduvă la 37 de ani, Nicoliţa Sorescu va creşte singură cei şase copii: Nicolae, Marioara, Alexandrina, George, Marin şi Ion.

1943-1947 Urmează şcoala primară în comuna natală: „La Bulzeşti am început să scriu prima dată, prin clasa a treia primară, urmând, într-un fel, o tradiţie a familiei."

1947-1948 Elev în clasa I de liceu la Liceul „Fraţii Buzeşti" din Craiova.

1948-1950 Continuă şcoala la Murgaşi, comună apropiată de Bulzeştiul natal. Din această perioadă datează primul caiet de versuri al poetului, precum şi interesul pentru proverbe, snoave şi anecdote, pe care le notează alături de producţiile proprii. Revine pentru câteva luni la Liceul „Fraţii Buzeşti", apoi se transferă la Şcoala medie militară „Dimitrie Cantemir" din Predeal. Este remarcat pentru aptitudinile literare şi încurajat de profesorii George Lăzărescu, Simion Bărbulescu şi Constantin Boroianu. Citeşte mult, scrie versuri şi conduce Cenaclul literar „Nicolae Bălcescu" al elevilor din liceu.

1954 Noiembrie

Abandonează studiile militare.

1955-1960 Student la Facultatea de Filologie, Istorie şi Pedagogie a Universităţii „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi, secţia Limba şi literatura rusă. După anul al III-lea, se transferă la secţia Limba şi literatura română. Conduce Cenaclul Casei de Cultură a Studenţilor şi este corespondentul, pentru Iaşi, al *Vieţii studenţeşti.* Se afirmă ca poet în mediile literare ale Iaşiului. „Parodiile

le-am scris în timpul facultăţii la Iaşi. Le publicam la «Gazeta de perete»."

1957 noiembrie Debutează cu epigrame în revista *Viaţa studenţească* (nr. 11). Alte epigrame şi versuri satirice apar curând în *Flacăra Iaşiului, Viaţa studenţească* şi *Tribuna.*

1959 11 noiembrie

Inaugurează cu poezia *Contribuţie la valorificarea lunii* rubrica intitulată „Cronica fantezistă" pe care o ţine în *laşiul literar.*

1960 iulie Licenţiat al Facultăţii de Filologie, Istorie şi Pedagogie, cu o lucrare de diplomă consacrată poeziei lui Tudor Arghezi.

1 august Repartizat ca redactor la revista *Viaţa studenţească.*

28 septembrie începe activitatea de gazetar cu o cronică: *Ion Bănuţă. La hotarul dintre lumi.*

1961

6 iunie Se transferă la revista *Luceafărul.*

25 noiembrie Se căsătoreşte cu Virginia Şeitan. Călătoreşte la Moscova şi Leningrad.

1961-1962

Publică în *Luceafărul* parodii din ciclul *Stiluri şi tendinţe în poezia unor tineri,* precum şi cronici literare.

1963 Redactor la secţia de critică (1963-1965) a *Luceafărului.*

1964

2 aprilie Un prim grupaj de poeme din volumul anunţat cu titlul *Tinereţea lui Don Quijote* sunt publicate în *Gazeta literară.* Până la sfârşitul anului, un important număr de poezii din volumele *Poeme, Moartea ceasului* şi *Tinereţea lui Don Quijote* au apărut în *Luceafărul, Gazeta literară.*

22 octombrie Apare în *Contemporanul* cronica lui G. Călinescu: „Fundamental, Marin Sorescu are o capacitate excepţională de a surprinde fantasticul lucrurilor umile şi latura imensă a temelor comune.

Este entuziast şi beat de univers, copilăros, sensibil şi plin de gânduri până la marginea spaimei de ineditul existenţei, romantic în accepţia largă a cuvântului." Debut editorial cu *Singur printre poeţi* (Editura pentru Literatură, colecţia „Luceafărul").

1965 aprilie Publică în *Secolul XX* primele traduceri din lirica europeană: Andrei Voznesenski, *Monologul unui pescar* şi *Odă clevetitorilor*.

18 octombrie Devine redactor-şef la Studioul cinematografic Animafilm, Bucureşti (1965-1972). Apare volumul *Poeme* (Editura pentru Literatură). Primeşte Premiul Uniunii Scriitorilor pentru poezie. Aria publicaţiilor la care colaborează poetul se lărgeşte cu revistele *Ramuri, Viaţa Românească, Tribuna, Familia.*

1966 Apare volumul Moartea ceasului. Face prima călătorie importantă în străinătate cu ocazia bienalei de poezie de la Knokke-le-Zoute. La Roma, îl întâlneşte pentru prima dată pe Mircea Eliade.

1967 Apare *Unde fugim de acasă?* (proză rimată pentru copii). **octombrie** Călătoreşte la Paris, unde îl reîntâlneşte pe Mircea Eliade. Interviul pe care îl ia savantului într-o cafenea de lângă Muzeul de Artă Modernă este primul publicat, după război, în România *(Luceafărul,* nr. 33, 17 august 1968, p. 3). Ulterior (1996), la republicarea în *Literatorul,* scriitorul a menţionat: „Apariţia în revista *Luceafărul* a însemnat o hărţuială de peste un an, cu scoateri din pagină şi discuţii lungi cu cenzura şi «forurile». Paradoxal, duşmanii cei mai înverşunaţi nu erau atât activiştii, cât unii scriitori foarte influenţi «sus», interesaţi ca lista neagră a «transfugilor» să fie actuală la infinit" (Marin Sorescu, *Jurnal,* p. 239). Tot atunci îl cunoaşte pe Emil Cioran. Urmând sugestia lui Cioran, la întoarcerea în ţară îl caută pe Petre Ţuţea, de care se va lega statornic.

1968

13 ianuarie Publică *Iona* în *Luceafărul* (nr. 2). Curând, piesa apare şi în volum (la Editura pentru Literatură). Apare cel de-al treilea volum de poeme, *Tinereţea lui Don Quijote,* care „închide o viziune, o obsesie... Am «terminat» o criză existenţială, a morţii".

Primeşte Premiul Uniunii Scriitorilor pentru dramaturgie.

4 martie Finalizează piesa *Paracliserul,* pe care vrea să o citească lui Petre Ţuţea (Marin Sorescu, *Jurnal,* p. 250).

iunie

Piesa *Paracliserul* este publicată în *România Literară* (nr. 26).

6 iulie În *Luceafărul* (nr. 27), apare *Există nervi.*

Stagiunea teatrală 1968-1969. Are loc premiera piesei *Iona* la Teatrul Mic din Bucureşti (regia: Andrei Şerban; actorul George Constantin în rolul titular) şi premiera absolută a piesei *Există nervi* la Studioul Casandra al Institutului de Teatru din Bucureşti (regia: Moni Ghelerter şi Zoe Stanca).

1969

Publică la Editura Eminescu primul volum de eseuri: *Teoria sferelor de influenţă.* Apare volumul *Lirice* de Boris Pasternak, în traducerea lui Marin Sorescu.

Piesa *La catedrale [Paracliserul),* tradusă în limba italiană de Marco Cugno, este publicată în revista *Il Dramma.*

noiembrie-decembrie Călătoreşte la Paris pentru spectacolul cu piesa *Iona,* în regia lui Radu Penciulescu, la Teatrul „Lucernaire". Se întâlneşte cu intelectuali francezi şi români, printre care Emil Cioran, Virgil Ierunca, Eugen Ionescu, Ion Cuşa, Leonid Mămăligă. Asistă la lectura, în franceză, a piesei *Paracliserul;* citeşte Monica Lovinescu, căreia îi aparţine traducerea.

1970 10 ianuarie Continuă călătoria în Italia; la Torino, întâlnire cu Marco Cugno. La Editura Eminescu, apare

volumul de versuri *Tuşiţi* şi piesa *Paracliserul.* Călătoreşte în Germania, Franţa şi fosta Cehoslovacie pentru premiera piesei *Iona* la Freiburg im Breisgau (Germania) şi la Zürich pentru lansarea volumelor de traduceri: *DerKüster (Paracliserul),* traducere în limba germană de Doina Lescu, apare la Theaterverlag Kurt Desch; *Vibrácie,* versuri traduse în limba slovacă de Vladimir Dudáš şi Milan Kraus (Slovensky Spisovatel, Bratislava); *Punkt widzenia,* versuri traduse în limba polonă de Irena Harasimowicz (PIW, Varşovia).

1971 decembrie-mai Participă la „International Writing Program", organizat de Universitatea din Iowa, SUA.

1971

Primeşte Premiul Academiei Române pentru piesa *Iona.*

aprilie La Skopje, are loc premiera, în limba macedoneană, a piesei *Paracliserul* (traducerea şi regia: Ljubiša Georgievski).

26 iunie Primele două tablouri ale piesei *A treia ţeapă* apar în revista *Cronica,* cu titlul *Dimineaţa în pădure.*

La Editura Albatros, i se tipăreşte volumul de microeseuri *Insomnii.*

Primeşte medalia de aur pentru poezie, „Ospiti Napoli", decernată de Primăria oraşului Napoli şi de revista *Breve.* Face prima călătorie în Marea Britanie. Asistă la Festivalul de teatru de la Edinburgh, unde Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra" prezintă spectacolele *D'ale Carnavalului* şi *Leonce şi Lena.*

1972 I se acordă o bursă de studii pentru un an, de către Academia de Artă din Berlinul de Vest.

Întrerupe activitatea de redactor-şef la Studioul Cinematografic Animafilm. Apare volumul *Suflete, bun la toate.* Se publică *Rame-Frames,* ediţie bilingvă de versuri realizată de Editura Eminescu în colaborare cu „International Writing Program", Universitatea din Iowa, SUA. Traducere în limba engleză şi cuvânt-înainte de Roy MacGregor-Hastie.

octombrie Primele două poeme din ciclul *La Lilieci* -

Nea Florea şi *La Lilieci* - apar în *România literară* (nr.43).

Împreună cu Ion Alexandru, proiectează apariţia unei reviste literare, în realizarea căreia urmau să fie antrenaţi criticii Matei Călinescu şi Eugen Simion, precum şi poetul Adrian Păunescu. Într-o notă din 10 octombrie 1972, a Ministerului de Interne *(Cartea albă a Securităţii,* p. 41), iniţiativa e pusă în legătură cu „contactarea" celor doi poeţi de către „emigraţia reacţionară", la vizitele lor în Occident.

1973

ianuarie-februarie

Beneficiar al bursei oferite de Academia de Artă din Berlinul de Vest, se instalează aici pentru un an, împreună cu Virginia Sorescu. Sejurul berlinez este întrerupt între 6 iulie şi 15 august pentru o vacanţă în România.

22 august - 22 octombrie Elaborează prima variantă a romanului *Trei dinţi din faţă.* În revista *Il Dramma* (nr. 1-2), apare *Ci sono nervi (Există nervi),* traducere în italiană de Marco Cugno. Apare volumul *Astfel.* Publică prima carte din *La Lilieci,* pentru care primeşte Premiul Uniunii Scriitorilor.

septembrie E publicată, în revista *Teatru* (nr. 9) *Matca,* cea de-a treia piesă a trilogiei existenţialiste *Setea muntelui de sare.*

1974

ianuarie Călătoreşte în Olanda. Impresiile marilor muzee din Amsterdam şi Haga sunt consemnate în *Jurnal olandez.* Apare volumul antologic de teatru *Setea muntelui de sare,* predat, din 1972, Editurii Cartea Românească (cuprinde piesele *Iona, Paracliserul, Matca, Pluta Meduzei, Există nervi).* Primeşte Premiul Uniunii Scriitorilor pentru dramaturgie,

mai-iunie Participă la Literarisches Colloquium din Berlinul de Vest şi la Festivalul de poezie de la Rotterdam. Îl cunoaşte aici pe Octavio Paz, de care îl va

lega o mare prietenie.

29 iunie—4 iulie Documentare la Muzeul de Artă Modernă din Paris pentru un film despre Brâncuşi, pregătit împreună cu regizorul Pradinas de la televiziunea franceză. La Berlin, apare volumul de versuri *Aberglaube (Superstiţie).*

17 octombrie Are loc premiera mondială a piesei *Matca* la Le Nouveau Theâtre de Poche (Geneva).

19 octombrie Premiera piesei *Matca* la Teatrul Mic din Bucureşti.

1975 Apare la Stockholm volumul de versuri *Framkallning (Developare),* traducere în limba suedeză de Pierre Zekeli şi Marianne Sandels; în Germania Federală, *Noah, ich willdir was sagen. (Noe, hai să-ţi spun ceva),* versuri traduse de Oskar Pastior (Insei Verlag). Vizitează mănăstirile din Maramureş şi din Moldova.

1976 martie Publică în revista *Teatru* (nr. 3) prima piesă istorică *Răceala.* La Editura Scrisul Românesc, Craiova, apare volumul de versuri *Descântoteca;* La Editura Junimea, Iaşi - *Starea de destin,* eseuri. O variantă în trei acte şi opt tablouri a piesei *Matca,* apare în colecţia „Rampa" a Editurii Eminescu. Un volum de versuri *(Sarcasme şi surâsuri)* tradus în limba greacă de Menelaus Ludemis apare la Editura Dorikos, Atena.

1977 Se tipăreşte Cartea a doua din *La Lilieci,* încununată cu Premiul Academiei Române.

Apare primul roman sorescian, *Trei dinţi din faţă*.

3 martie Are loc premiera dramei istorice *Răceala* la Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra" din Bucureşti.

1978

Apare volumul de versuri *Sărbători itinerante.*

27 mai Academia delle Muse din Florenţa îi acordă Premiul Internaţional „Le Muse". Primeşte Premiul Uniunii Scriitorilor pentru dramaturgie.

1 iulie Este numit redactor-şef al revistei *Ramuri* (1978-1989). Sorescu va publica aici, cu precădere, critică literară şi traduceri din literatura universală,

îmbogăţind revista craioveană cu pagini importante din literatura universală contemporană, de la Jorge Luis Borges şi Leopold Sedar Senghor la Gunter Grass, Allen Ginsberg, Andrei Voznesenski şi Casimiro de Brito. Premiera absolută a „tragediei populare" *A treia ţeapă* la Studioul Casandra al I.A.T.C. (clasa Beate Fredanov); regia: Ion Caramitru.

28 decembrie *A treia ţeapă* premieră la Teatrul Naţional din Cluj-Napoca; regia: Mircea Marin. Apare, la Editura Junimea, în ediţie bilingvă, româno-engleză, *Răceala (A Cold);* traducerea aparţine lui Stavros Deligiorgis. Sorescu a exprimat în mai multe ocazii rezerve faţă de această ediţie care a preluat textul prescurtat al spectacolului de la Teatrul „Bulandra".

1979

23 februarie Se deschide la Securitate, „cu aprobarea organelor P.C.R.", dosarul „Soare", al cărui subiect este poetul Marin Sorescu „lucrat pentru relaţii suspecte cu cetăţeni străini şi cu unele elemente din emigraţie" *(Cartea albă a Securităţii,* pp. 151 şi 189).

Apare *Ceramică,* cea mai cuprinzătoare antologie soresciană, cu versuri din volumele *Poeme, Moartea ceasului, Tuşiţi, Tinereţea lui Don Quijote, Astfel, Suflete, bun la toate* şi nouăsprezece poezii neincluse într-un volum până acum.

6 mai îl întâlneşte, la Madrid, pe renumitul dramaturg Antonio Buero Vallejo

Apare, la Paris, antologia lui Alain Bosquet, *Les cent plus beaux poemes du monde;* din Marin Sorescu, poemul *Shakespeare.*

1980

Apare Cartea a treia din *La Lilieci.* Se tipăreşte volumul *Teatru (Răceala* şi *A treia ţeapă).* Apare la Paris *L'ouragan de papier,* versuri traduse de Alain Bosquer (Editions Saint-Germain-des-Pres). În Italia, editată de Administraţia Provinciei Napoli, vede lumina tiparului piesa *Iona (Giona).* Alături de textul dramatic, tradus în

italiană de Marco Cugno, volumul cuprinde studii despre dramaturgia şi poezia lui Marin Sorescu, semnate de Marco Cugno, Pasquale Buonicontro, Luigi Nespoli, Alba Clara de Ruggiero şi George Caragiani; în Bulgaria, *Poznavame se,* versuri traduse de Zdravco Kisov şi Asen Stoianov; la Budapesta, volumul *Hideglelés* (piesele *Răceala* şi *Matca),* tradus în limba maghiară de Kantor Erzsebet şi Zirkuli Peter.

noiembrie îşi exprimă, alături de alţi scriitori - Gabriel Dimisianu, Nicolae Manolescu, Mircea Iorgulescu, Ion Băieşu - dezacordul faţă de măsurile de reorganizare a Uniunii Scriitorilor, considerate „un prim pas spre desfiinţarea Uniunii". Refuză să colaboreze la emisiunile politice şi culturale ale Televiziunii Române, în ciclul „cincisprezece ani lumină" şi, ca urmare, este consemnat, alături de Ştefan Augustin Doinaş, Eugen Simion, Ana Blandiana, Augustin Buzura, Nicolae Manolescu, Mircea Iorgulescu ş.a., într-o *Notă* „strict secretă" *(Cartea albă a Securităţii, pp.* 182 şi 193). Stagiunea teatrală 1980-1981. Premieră absolută a piesei *Pluta Meduzei,* la Teatrul de Stat „Valea Jiului" din Petroşani.

1981

iunie Se publică în *Convorbiri literare* piesa *Luptătorul pe două fronturi,* Act III, Tablourile XI, XV.

august-septembrie Prima călătorie a poetului în Mexic, cu ocazia participării la Festivalul de poezie de la Morelia. Marin Sorescu elaborează acum suita de poeme intitulată *Poezie imediată.*

30 august întâlnire cu Octavio Paz *(Jurnal,* p. 198). Apare romanul *Viziunea vizuinii* (Editura Albatros). La Amsterdam apare volumul *Gedichten,* traducere în limba olandeză de Liesbeth Ziedses des Plantes, care semnează şi postfaţa; la Madrid, apare *Poemas. La juventud de Don Quijote,* traducere în limba spaniolă de Omar Lara; la Sofia, *Tri prednizaba (Trei dinţi din faţă),* traducere în limba bulgară de Veselina Gheorghieva.

Aflat în SUA, Marin Sorescu înregistrează versuri la Poetry Center, Universitatea din California, San Francisco.

1982 mai Implicat în „cazul" *meditaţiei transcendentale,* suportă presiunile tăcute asupra intelectualilor acuzaţi de apartenenţa la această „sectă periculoasă". Ca primă măsură, i se interzice premiera piesei *Există nervi* la Craiova. În sprijinul poetului intervine Adrian Păunescu, „rugat" de Octavian Paler, Eugen Simion şi Vasile Băran „să-l ajute pe Marin Sorescu, care se află într-o situaţie dificilă" *(Cartea albă a Securităţii, p.* 480, Doc. 278).

Editura Logbridge-Rodhes, Durango, Colorado, publică volumul de versuri *This Hour (Ora),* traducere în limba engleză de Michael Hamburger.

august Participă, pentru a doua oară, la festivalul de poezie din Mexic. Apare volumul de versuri *Fântâni în mare.*

1983

Apare volumul de teatru comentat *Ieşirea prin cer.*

În Anglia, *Selected Poems,* traducere şi prefaţă de Michael Hamburger (Editura Bloodaxe Books, Newcastle upon Tyne).

septembrie începe să publice în *Revista de istorie şi teorie literară* antologia comentată *Bibliotecă de poezie românească* (1983-1989).

1984

În Collection UNESCO d'oeuvres représentatives, apare volumul *Céramique,* traducere în limba franceză de Francoise Cayla, cu o prefaţă de Nicolae Balotă. Primeşte, la Madrid, Premiul internaţional de poezie „Fernando Riello", pentru volumul *Ecuatorul şi polii,* prezentat în manuscris.

2 septembrie Moare mama poetului, Nicoliţa Sorescu, personajul central din *La Lilieci,* martora şi povestitoarea celor mai multe întâmplări din Bulzeşti.

octombrie Participă la Marrakech (Maroc) la al VII-lea

Congres Mondial al Poeţilor, întâlniri cu J.L. Borges, L. Sedar Senghor, R. Wickinson, Casimirio de Brito, Eugenio de Andrade ş.a.

1985 Apare *Uşor cu pianul pe scări,* pentru care va primi în 1986 Premiul Uniunii Scriitorilor şi Premiul „G. Călinescu" al *Revistei de istorie şi teorie literară.* Sub supravegherea Centrului de Studii Interculturale Universite-Lyon 3, apare volumul *Poemes,* traducere de Jean-Louis Courriol.

1986

26 februarie într-un document al Securităţii, se menţionează: „Treptat, împotriva poetului Marin Sorescu se vor aduna mai multe capete de acuzare" *(Cartea albă a Securităţii,* p. 474). Apare *Tratat de inspiraţie.*

În Mexic, se tipăreşte volumul de versuri *El huracan de papel,* traducere în limba spaniolă şi prefaţă de Marco Antonio Campos (Editura Universidad Autonoma Metropolitana). Apare volumul *Let's Talk About the Weather... and Other Poems,* traducere în limba engleză de Andreea Deletant şi Brenda Walker, cu o prefaţă, „De la poet la poet", de John Silkin (Forest Books, London-Boston).

noiembrie Participă la Colocviul internaţional de dramaturgie *Proiect european. Dramele sfârşitului de secol,* de la Bari (Italia). Marin Sorescu face o incursiune în dramaturgia românească de la Vasile Alecsandri şi I.L. Caragiale până în contemporaneitate.

1987 Apare volumul *Apă vie, apă moartă.*

La Madrid, precedând cu doi ani ediţia românească, îi este publicat volumul de versuri *El Ecuadory lo spolos,* traducere în limba spaniolă de Omar Lara (Editura Hyperion); în Anglia, *Vlad Dracula. The Impaler (A treia ţeapă),* traducere în limba engleză de Dennis Deletant (Forest Books, London-Boston).

1988 Apare Cartea a patra din *La Lilieci.*

iulie începe să publice în revistele literare fragmente

din piesa *Vărul Shakespeare (Ramuri,* iulie-septembrie; *România literară,* 8 septembrie; *Luceafărul, 17* septembrie; *Cronica Iaşului,* 16 decembrie; *România literară,* 20 aprilie 1989).

1989

3 martie Are loc premiera, la Amsterdam, a pieselor *Iona* şi *Pluta Meduzei,* spectacol prezentat de către studenţii grupului CREA, însoţită de apariţia volumului *Iona- Het vlot van de Medusa (Iona* şi *Pluta Meduzei),* traducere în limba olandeză de Jan Willem Bos, cu o prefaţă de Liliana Alexandrescu. Apare volumul *Paysans du Danube,* selecţie în limba franceză din *La Lilieci,* în traducerea Iui Jean-Louis Courriol, care semnează şi postfaţa: „Omagiu ţăranului român". Se publică *Ecuatorului polii,* poezii (Editura Facla, Timişoara).

9 noiembrie Are loc prima expoziţie personală a poetului la Muzeul de Artă din Braşov. Expune 43 de uleiuri.

1990

12 februarie Se vernisează a doua expoziţie personală Marin Sorescu, deschisă la Muzeul Colecţiilor de Artă din Cluj.

1 mai Este numit director la Editura Scrisul Românesc, Craiova.

Apare volumul *Poezii I,* ediţie definitivă de autor.

1991

februarie Părăseşte revista *Ramuri* şi Uniunea Scriitorilor din România. Apare volumul *Poezii alese de cenzură.*

9 **martie** Este ales membru corespondent al Academiei Române. Primeşte, la Viena, Premiul „Herder" pe anul 1991. Apare, în Franţa, *La vision de la tanière (Viziunea vizuinii);* traducere şi postfaţă de Jean-Louis Courriol.

septembrie împreună cu Eugen Simion, Fănuş Neagu şi Valeriu Cristea întemeiază seria a doua a revistei *Literatorul.* Marin Sorescu este redactorul-şef al nou-

înfiinţatei reviste, funcţie pe care o va deţine vreme de cinci ani, până la încetarea sa din viaţă. La Oberlin College Press, apare *Hands Behind My Back (Cu mâinile la spate).* Versurile sunt prefaţate de Seamus Heaney, laureat al Premiului Nobel în 1995.

22 octombrie întâlnire la Paris cu Emil Cioran, probabil ultima, consemnată în *Jurnal:* „Acasă la Emil Cioran".

Piesa *Iona* apare în bengali, tradusă de Amita Bhose (Sahitya Academy, New Delhi).

1992

Se publică volumul de teatru Vărul Shakespeare şi alte piese (Luptătorul pe Două fronturi şi Casa Evantai).

Susţine doctoratul în Filologie la Universitatea din Bucureşti, cu teza: Insolitul ca energie creatoare.

Apare volumul Teatru, în colecţia „Biblioteca pentru toţi".

Este ales membru al Academiei Române.

Apare volumul al doilea al ediţiei definitive Poezii.

1993

25 noiembrie Este numit ministru al Culturii.

Se tipăreşte volumul *Traversarea.*

1995

Apare la Torino volumul *Poezii. Poesis, Poems,* ediţie trilingvă: română, italiană, engleză (traducerea în italiană de Marco Cugno, Ugo Nespolo, în engleză de Michael Hamburger, Andreea Deletant, Roy Mac-Gregor-Hastie, Stavros Deligiorgis, John F. Deane ş.a.). Lucrarea cuprinde treizeci de reproduceri color după tablourile lui Marin Sorescu. La Singapore, se publică un volum de *Poezii alese,* traducere în limba chineză de Tan Swie Hian, cu şase ilustraţii ale autorului.

Apare Cartea a cincea din *La Lilieci.*

5 mai Bolnav, părăseşte funcţia de ministru al Culturii. În Occident, sunt publicate, în traducere, mai multe volume de poeme: *Poèmes,* traducere în limba franceză de Constantin Frosin (Editura L'Ancrier), cu o postfaţă

de Eugen Simion; *Razăo e coraçâo,* traducere în limba portugheză de Luciano Măria (Sao Paolo, Brazilia); *Poèmes choisis,* traducere în limba franceză de Paola Bentz (Librairie Bleue); *Vid Sändes ratter (La rădăcinile grâului),* traducere în limba suedeză de Ion Milos. Se tipăreşte piesa *Desfacerea gunoaielor,* volumul este ilustrat de autor.

1996

Apare volumul antologic *Poezii,* ediţie de autor.

iulie Primeşte Premiul Uniunii Scriitorilor pentru dramaturgie. Apare volumul *Fallenbet för höjder,* poezii, traducere în limba suedeză de Dan Shafran (Editura Studiekamraten).

5-11 noiembrie La ultima sa trecere prin capitala Franţei, este internat la Spitalul Cochin din Paris.

8 decembrie Marin Sorescu încetează din viaţă.

CARTEA A DOUA
(1977)

BLESTEMELE BĂLII

„Fir-ar al iacacui!
Alege-s-ar praful de el!
Praful şi pulberea,
Din creştet până-n călcâie
Şi din călcâie până-n creştet!
Dar-ar Dumnezeu, pupa-i-aş tălpile.
Să-l mănânce viermii,
Să cure veninul şir, baltă după el!
Că l-am crescut ca pe copilul meu
Şi-acum se râde de mine.
Bătrână şi io
Şi el îmi ia vacile la obor!
Păscui şi eu vitele prin mărăcini, pe-acolo pe Răculeţu,
Şi el veni, se-ncontră cu mine,
Şi mi le luă la obor... Iote pe cine creşti!”

Tatăl lui Tropănel rămăsese văduv, cu trei copii,
Băla fusese şi ea măritată. Era din altă comună.
Fusese măritată la Hoaba, lângă Severin, şi-avea o fată.
Ăştia văduvi îşi iau de prin alte comune.
Nu ştiu cine i-a găsit-o, cine i-a vorbit lui de ea,
Că e chipeşă, roşie aşa la piele, cu ochi negri şi
Sprâncenată, că era frumoasă şi bătrână, d-apoi când o fi fost
În floare!

Şi s-a dus Marin al Florii şi-a luat-o din Balota.
Era iarnă. Şi când coborau pe Ungureanca-n vale,
Cu sania, ei chiuiau ca la nuntă.
Şi toţi se bucurau şi erau veseli
Şi numai ea sta tristă şi n-avea chef...

Băla contenise o ţâră din blestem, luată de amintiri
Şi să mai şi răsufle.
Ea când începea să-ţi strige, ieşea la poartă, sub salcâm,
Îşi sufleca mânecile şi făcea un fel de spectacol,
Rostea un monolog. Era aşa de meşteră la potrivit vorbele,

Că te făcea de nu mişcai. Încremeneai ascultând-o.

„Toţi se bucurau şi erau veseli,
Numai eu stam tristă, acolo pe plaşi,
Şi cumnatul zice: «Toată lumea bea din ploscă, chiuie,
Cântă, numai mireasa nu zice bleau.
Ia, mireasă, fă şi dumneata un cântec, să te-audă Bulzeştiul.»
Pe mine, m-a bătut Dumnezeu,
Când am auzit că să mai şi cânt.
Că mă gândeam unde mă duc eu.
Ei, când am ajuns acasă, trei copii mi-au ieşit înainte,
Un băiat, Tropănel ăsta, şi două fete.
Şi-o mai aveam şi pe-a mea.
Şi nu eram şi eu, fă, decât de optsprezece ani!...
Ce era să fac?
Dimineaţa m-am sculat de noapte,
Am sumes mânecile, am băgat focul sub ţest,
Am făcut mălaiul. Pune oale cu legume la foc,
Pune masa, pune mâna şi spală,
Că erau toţi murdari şi izâniţi.
Şi-atunci am intrat eu în vrau,
Cu spălat, cu gătit mult, cu vite, cu oameni la ajutat.
Şi-aşa l-am crescut pe Miai ăsta,
Care stă sub şopru acum ca popândăul şi se face că nu m-aude.
Să-mi ia el mie vitele la obor?!
Că el, de! e acum în putere, iar eu, bătrână, văduvă,
Că după aia a murit şi tatăl lor şi la urmă şi Dandin
Şi nu mai poci.

Fir-ar al dracului!
(Nu mai zicea acum: al iacacui, al deavului,
Fir-ar închinat, ori fir-ar mărturisit, ci-l drăcuia,
Apăsând pe prima silabă, că era mai sonoră,
drrraaa... doar l-o face pe Miai să iasă din curte
La judecata ei de apoi, dar el tăcea chitic)
Din răsărit până-n apus
Şi din apus până-n răsărit!
N-ar mai călca iarba verde!
Nu i-ar mai muri mulţi înainte!
Pulberea să s-aleagă de casa lui!
Să-i intre viermii în aşternut!

N-ar mai ajunge să-i cânte cucul!
Să cânte cucuvelele!
Să urle lupii în curtea ta, măă orbeţule,
Dacă ai tu inima asta în tine...”

Şi-i făcea aşa vivartul câte-un prânz.
Scotea lumea capul pe fereastră,
Ba unii chiar se găteau şi ieşeau la poartă,
Că era frumos, ca la bâlci.
Stăteau şi ascultau.
Şi Miai nu s-arăta neam,
Sta pitulat sub şopru, sta la leau, şi asculta
Ori bătea câinele să schelălăie.

Şi-aşa s-a-ntâmplat, cum a zis ea,
Şi cu veninul şi cu lupii în curte, şi cu casa
Care-a rămas pustie.
De, blestem de mumă, măcar că vitregă.
S-a ales praful. Praful.
Pe unde i-a fost casa, au tras cu plugul.

CINE MAI TRECE PE DRUM

Al lui Fleţu,
Ai lui Fleaşcă,
A lui Gârlă,
A lui Tiugă,
Al lui Băşină,
Ionete-al lui Făsui,
Al lui Deşca,
Roncioaica,
Coadă al lui Ceapă,
Sandu lui Ciurel,
Tăgărâlă,
Ai lui Mitrofan,
Ai lui Modârlan,
Al băiatului Măriei lui Didu,
Traşcă,
Ai lui Corniţă,
Brânzanii,
Roască,
Ai lui Ghirea,
Ai lui Birău,
Delieştii,
Fata lui Dincă Gâscă,
Ai lui Patentă,
Miţăle,
Petrică şi Cătălina lui Căşenete,
Ai lui Zgoidea,
Nătărău ăl bătrân...
Şi ăştia sunt.
- Ei, ...Dar Nătărău parcă murise.
- Atunci nu fu el. Atunci mi se păru.
- Atunci ţi se păru.
Ori pe-ai lui Zăbic îi ziseşi?
Rău e când te lasă vederea.
Atunci cine-o fi fost?
- Acum n-o să fug după el.
- Şi unde se duc toţi?

- Unde să se ducă? Trec pe drum...
- Să ştii tu că ăla o fi fost al lui Gâfotă.
Ori de-ai lui Sfoiag.

CE NĂPLAI

Îu, ce năplai!
Uite-aşa da cu mâinile-n lături
Şi-şi vâlvâia ţoalele de pe ea.
Mă năplăii de căldură, zicea Măria lui Rinu.
Mă luă cu năplai de la inimă.
Ce să ne facem? luăm foc!.
Era cam în vremea când treceau boltele, să facă bâlciul
La Oteteliş, se punea zăpucul.
Oile intrau una cu capul în lâna celeilalte,
Şi fugeau aşa nebune după umbră,
Se-mbulugeau pe drum.

Bulzeştiul parcă se mai subţia.
Satul nostru e ca mănătărcile
Înşirate pe aţă,
Şi când se usucă, scad,
Mai intră unele-n altele, pe alocuri
Rămâne aţa goală.

Atunci auzeai că vreo femeie tânără
I-a luat bărbatul alteia
Şi aia se ducea la Cismăroaia
Să-i pună cuţitul
Şi să-i facă de *fapt.*

O-nvăţa baba în fiecare seară, timp de nouă zile,
Să-nfigă câte-un cuţit în pământ -
Timp de nouă zile,
Până murea ibovnica - trebuia să moară,
Dacă-i punea cuţitu, şi-i arunca faptul în prag,
Ori călca aia în urma rea.
Dacă n-apuca să moară, trecea şi căldura,
Se spărgea bâlciul la Oteteliş, se-ntorceau bolţile,
Şi-i venea omul acasă.

Şi oile se desbulugeau.

JAF ÎN CIUPERCI

Lua ciurul de la unghete şi juca-n el în curte,
Până-l rupea. Lua pe urmă tuciul, lua postava
Şi le arunca pe toate-n curte.
Le spărgea, le fărâma,
Tigaia - tot.
Pe urmă intra în casă.
Se ducea la lada ei cu ţoale.
Lua câte-o cămaşă, câte-o cămaşă, cum erau aşa chitite,
Juca bine pe ea cu bocancii,
O da la o parte,
Lua alta.
Şi tot la fel, până isprăvea lada.

Şi ele se uitau din pat, fricoase,
Nu ziceau două.
Până termina el lada, până la fund - zăvelci, tot.
Atunci le aduna muierea, cu gura strânsă.
Soacră-sii numai ce-i dădeau lacrimile la colţul
Ochilor.

Le strângea muierea, le scutura şi le punea la loc.
Adormea şi el.
Dimineaţa se scula, că-i e foame.
- N-am cu ce să-ţi fac nimic, n-am ciur, n-am postavă, n-am
Tuci.
El pleca prin odăi, să-mprumute.
Şi dacă-l întrebai: „Păi, cum aşa, c-aveai?”
(Lua ciure, des, des)
- Păi, ştii ce? M-am cam chefit aseară,
M-am luat puţin cu soacră-mea,
Ele două, cu gură multă,
Şi-am jucat în lucruri.
Dar la prânz mă duc să cumpăr altele, la Bălceşti.
Şi-aşa făcea.
Încăleca pe cal, avea un cal alb, şi pleca peste două dealuri
La târg, să cumpere lucruri.

Peste două săptămâni iar nuntă-n străchini,
Şi iar fuga la Bălceşti.
Aşa că lucrurile lor erau numai noi.

PÂINEA SUNA CA TOACA

Cum i-o fi ros vântul numele,
Ori apa, când sapă ea în malul ăl bun,
Cum s-a transformat din Măria în Mariţa,
Dumnezeu ştie!
O chema Marioara,
Până când odată s-a pomenit că i se spune Mariţa -
Şi aşa i-a rămas numele:
Mariţa de la moară.

Venise din colo, de la deal,
Unde se şi măritase întâi, cu cineva din satul ei,
Care n-avea de nici unele.
(Era năroadă, cum nu băgase de seamă asta, înainte de-a-l lua?!)
Şi-n prima zi o pune bărbatul: - Fă şi tu turtă.
- Păi, pe ce să fac, unde e vatra?
- Uite, pe sapele astea vechi, aţâţă focul pe ele,
Că n-avem vatră, n-avem de nici unele deocamdată.
Cum să se coacă turta pe sape, că alea imediat s-au răcit.
Mariţa s-a suit să mănânce dude
Şi bărbatu-său dădea cu cocoloaşe după ea:
- Nici turtă nu ştii să faci!

Era cea mai bătrână ciobancă,
Avea şi oi şi capre-n păzeală,
Le dădea drumul pe sub prânz, că se scula târziu,
Aţipea când se mai potoleau nişte
Draci de şobolani acolo la
Moară.
Avea o rochie de lână, făcută de ea cu andrele de lemn,
Semăna c-o cămaşă de zale, cum erau pe vremuri,
Contra turcilor.

Îşi pieptăna părul şi, care cădea,
Îl torcea şi-l făcea cu cârligul căciulă.

Dar şi aşa, în zale, îi era frică de şobolani!
Cum se lăsa-ntunericul, începeau să mişune
De sub moară, din gâldan.
Le tot dădea gură, să fugă, ca la lupi, dădea chiot,
Dar ăştia nu se mai speriau, că-i cunoşteau glasul.
La urmă, agăţase de grindă două fiare de plug, deasupra capului.
Avea nişte ciocănele la-ndemână,
Pândea ce pândea şi-odată începea să bată.
Şobolanii, val-vârtej, valantoace,
În toate părţile.
Lumea, ostenită de la muncă, dormea buştean
Şi numai ce se pomeneau odată, în puterea nopţii,
Că bate toaca. „Mă, ce să fie?”
Aţipeau iar şi-odată se auzea: toca-toca-toca-toca!
Exact cum bate de utrenie.
Vuia toată valea,
Guzganii erau foarte săritori la toacă.
Nu nimereau găurile.
Unele le mai astupa Mariţa cu cenuşă.

- Nu te mănâncă în hardughia aia?
Cum de mai eşti toată?
- Nu, că acuma mă cunosc, sar peste mine.
Altceva caută ei. Cu ăi mici, cu nichitarii e mai greu.
Şi-ncepea să se scarpine, pe sub platoşa imoasă,
Degeaba mă ung cu gaz, că se-mpuiază şi-n gaz. Mirosea a motorină ca fusul morii.
- Fato, să nu-ţi dea cineva foc, se-ngrijora Băla,
Că arzi ca o lumânare.
- Mă, dracilor - nişte copii se făceau că scapără pe lângă
Ea - mă, nu vă jucaţi cu focul, mă, puţă!

Când trecea cu oile la vale - caprele mergeau înainte -
Era foarte mândră şi gătită,
Cu toate ţoalele pe care le avea, puse una peste alta.
Pe sub fustă purta o şubă
La subsioară vreo şapte ciomage,
Ghitara în spinare
(Dăduse câteva noatine pe ea)
Şi în păr vreo douăzeci-treizeci de piepteni

De toate felurile, aşa sclipeau.
Unii erau legaţi de păr cu aţă de cânepă
Să nu-i piardă.
- Turi, turi! - Se răstea ea la oi. Bece!
Aliga-aliga! Liga-liga-li!

Pe câmp - o veselie,
Toţi copiii se strângeau în jurul ei, s-o judece,
Nu băga de seamă, era mândră ca un şef de trib.
Dar cum avea curajul să doarmă printre şobolani
E de mirare. Ideea cu toaca însă nu era rea:
Închipuiţi-vă, în puterea nopţii, când nici greierii
Nu mai îndrăznesc să ţârâie,
C-ar pica cerul pe ei, aşa e de linişte
Ş-odată răsună chemarea către Dumnezeu.

Pe grindă, atârnate, Mariţa avea şi bucăţi de pâine
Uscate, înşirate ca slănina.
Frânturi de prescuri, colaci, azimă,
Cum i le dăduse şi ei lumea,
Le mânca peste două trei luni, înmuiate.
Acum erau tari ca fierul
Şi când năvăleau şobolanii, în buimăceala aia,
Ea cu ochii umflaţi de somn
Mai nimerea cu ciocănelile şi alături de cele două fiare
De plug ruginite,
Bătea adică în pâine, care suna tot ca toaca.

Pâinea suna ca toaca.

ACT DE PREZENŢĂ

Un zvon mai circulă, foarte vag şi şters,
Ca un bănuţ de aramă prea mult purtat la gât,
Că pe vremea pe când umblau Dumnezeu şi cu Sfântul Petre
Pe pământ, când făceau terenul,
Cică s-ar fi aşezat o ţâră aici, pe-o piatră de hotar, să
Răsufle.
Şi-ar fi zis cel mai uscat şi cu barba mai lunguiaţă, ar fi zis
Textual: „Ne văzurăm şi-n comuna Bulzeşti, mă!
Ia te uită coló”.

S-au ridicat, trosnindu-le oasele, ca după o zi de coasă.
Erau doi uncheşi, cu straie albe de dimie dată la piuă,
Şi cu toiege de gutui în mână, cu floricele crestate cu
Briceagul pe coajă, cum sunt toiegele de pomană.
Locul unde trecuseră sclipea în urma lor.
Piatra a reperat-o imediat unul,
Cu oarecare părere de rău că Dumnezeu şi cu Sfântul Petru
N-au venit în satul nostru pe doi cai albi,
De-a mai mare dragul,
Ci pe jos ca sărăntocii, ca orbeţii,
Dar, oricum, au făcut act de prezenţă.

Piatra de hotar a fost pipăită câteva săptămâni,
După care a suit-o unul în car
Trambalând-o peste şaptesprezece dealuri,
Că-i era teamă, cum se clătina între loitre, în fân şi ogrinji
Să nu se şteargă scrisul străvechi, - nu s-a şters -
Şi-a răsturnat-o în bătătura unui om de cioplea pietre.
„Ţine, neică, am auzit că strângi material,
E caldă de turul lui Dumnezeu,
Adineauri numai ce se ridică
După ea,
Ia-o, ca din partea noastră.”
Întins, parcă în neştire,
Aproape că nici nu-l bagi în seamă,
Măcar că, pus să-l străbaţi

Cu pasul, te fugăreşte o jumătate de zi.
Te închini la trei biserici,
Mori şi învii în trei cimitire
(Învii doar tu ca trecător, în mod excepţional).
Eşti sâsâit de gâscani,
Privit peste ulucă de ochi curioşi.

Femei cu burta la gură şi cu furca pe umeri
Îţi zic bună ziua,
Fără să te cunoască -
În Bulzeşti totul se desfăşoară
În modul cel mai normal,
Fără surprize.

CÂINELE

Aici câinele trebuie să latre, că de-aia e câine,
Iar când mănâncă stăpânii la măsuţa joasă
Pe scăunele cu trei
Picioare,
Să se uite în gura lor, înghiţind în sec.
Până când, la sfârşit,
După seninul crucii şi slăbitul curelii, cu un oftat,
I se aruncă mămăliga,
Iar el sare de-un stânjen în sus,
S-o prindă din zbor.
Cu cât sare mai sus, cu atât e un câine mai bun,
Dat de exemplu.
Pui şi găini n-are dreptul
Să ia decât vulpea, hoaţa, pe furiş.
„Iar dete vulpea la noi azi-noapte,
Spune lelea Anica,
Aproape cu mândrie, fir-ar a diavolului!
Nici n-o să mai cresc păsări,
Că mă canonesc degeaba,
Că i-am spus alui meu: astupă, mă, rostul!”

LUNA ÎN VADRĂ

Vadra trebuie să stea neclintită în capul
Muierii tinere, care-o aduce, plină, de la cişmea,
Purtând-o pe deasupra gardurilor, că din curte nu vezi decât
Vadra săltând, ca luna prin nori.
N-o fi prins nimeni luna în vadră?
Femeia trece printre oale prinse în par,
Dreaptă şi mândră, ca şi când cine ştie ce-ar avea acolo!
Ori ca Ileana Cosânzeana printre capetele unor peţitori
Nevolnici.
De demult, cu ultima vadră adusă la chindie,
Era spălat *dumnealui* pe picioare,
Când venea de la plug.
Sta tacticos pe scăunel, încondurat, îngândurat,
Şi ea, pe ciuci, ori în genunchi, tot migoroşea acolo,
Îi înmuia praful de pe tălpile crăpate, îi freca gleznele cu
Săpunul calului şi cu brânca porcului
„Arşi!" zicea din când în când, când îl stropea, măcar că apa
Era rece ca gheaţa. „Te arde, omule?"
Omul nu catadixea bineînţeles să-i răspundă,
Îi era mintea la ale lui, treburi, daraveri cu pământul,
De ce l-o fi spurcat cucul azi-dimineaţă. Şi ce-o fi-nsemnând
Asta?
- Hai, fa, nu mai terminaşi? Că ne-apucă ziua!
Dar asta pe vremuri, spun bătrânii, că acuma
Cine mai are timp de bărbat?
Apa proaspătă e luată cu caucul frumos şi pusă
Prin oale la foc, că se nimereşte vreo fântână de nici nu
Fierbe fasolea,
Trebuie să ţii focul mereu sub burta oalei,
Ori e turnată de-a dreptul în troacă, la porci,
În piuă la păsări, că de ele cine să aibă grijă?
Omului, dacă se mai găseşte vreun copil
Să se-nghesuie să-i
Toarne din cană, când se spală pe mâinile bătucite,
Peste prispă,
Şi nici nu i se mai spune unde-a dispărut şervetul din cui.

Îl caută bombănind, cu palmele ude,
Până se zvântă aşa.

LA DÓLINA LUI PRĂZARU

La dólina lui Prăzaru se scăldau caii de călăraşi.
Parcă-i văd (mama face ochii mici, oftează), săreau împiedicaţi pe vale,
Ori începeau să se-ncurce prin fân.
Era numai landră, buruiană de-aia care se ţine când tragi
Cu coasa. Apoi pir, ceapa-ciorii, odolean,
Cârsteioară, avrămeasă, busuiocul fetelor, de se bagă
În săpun de miroase frumos, cicoare, te încingi cu ea
Prima dată când ieşi la secerat, să nu te doară şalele
Toată vara.

Pe colo, mai pe la umbră, creştea pelin,
Bun de *mirosat,* bun de oprit sângele, faci ceai şi speli
Şi la orice rană. Găteşti casa cu el la Rusalii.
Apoi mătăcină, de-aia de freci stupii cu ea.
Torcătoare, de se spală fetele
Pe cap să se mărite şi zic: „Cum nu stă drumul, aşa
Să nu stau eu nemăritată”.
Apoi buruiana împuşcată, bună de bântuială,
Când visezi urât, barba-caprii, şi câte şi mai câte!

De-aici de la drum şi până dincolo de baltă, tot felul de
Flori şi buruieni, ca şi-acum, da’ nu le mai ştie lumea
Numele şi sama. Pe ududoaie găseşti potbal, prin grâu, corneci,
Mai pe la udeală, brustan, bun de năduf. Ăl cu floare
Albastră e bun de tuse; mâncăriş, bun de râie,
Sporiş - faci un colac de pâine nouă şi-l legi cu
Sporiş şi-l arunci în fântână să sporească grâul.
Doar dam cu el şi aia era.
Primăvara găseai pe la Băzgărăi
Rodul-pământului - ca un fel de butoiaş, unde e grâu, orz,
Porumb, de toate... şi ce nu e nu se face anul ăla.

Erau mulţi cai, frumoşi, iuţi, intrau în apă,
Şi-aşa mergeau cu capul pe sus, înotau ca şerpii.
Avea toată lumea cai - aveau Ştefăneştii, Banţa, Mugurel,

E, aveam noi, apoi Savu, Roncea, toţi aveau cai.
Casa fără streaşină mie mi-a fost urâtă,
Şi curtea fără vite multe, amestecate, fără păsări, porci.
Băieţilor le plăcea să se fudulească aşa cu caii.
Fetele stăteau pe-acasă,
Ce să caute la dólina lui Prăzaru?
Cusau cămăşi de aţâcă, puneau fluturi, făceau boboci.
Furau cu ochiul florile de pe vale, le luau culorile.
Ei, migoroşau mult!
Dădeau peste muche, făceau cheotorile.
Cusau mult, dar era frumos portul.
Când veneau de treceau la horă,
Licărea drumul de fluturi şi de mărgele
Şi de boboci şi de toate!
Şi fetele parcă erau tot flori, să le coşi pe platcă.
Treceau pe-acolo cu pantofiorii-n mână
Şi dacă era apa limpede, se uitau în jos
Îşi potriveau sprincenele, mai săltau conciul,
Sclipeau fluturii pe ele, sclipea firul, sclipeau bobocii,
Sclipeau icusarii şi galbenii mari în salbă, la gât.
Ele împodobite cu flori prin cap.
Răcăneii respirând iute, cu guşile verzi, pe marginea
Bălţii, clipeau de-atâta lumină, dar nu se mişcau de-acolo.
Dólina era cum ar fi o oglindă mare de gătit mireasa.

CHIRIP-CHIRIP

Mama lui Ion Roncea,
Ronceoaia, foarte bătrână -
Murise bărbatu-său, şi ştii cum e la noi,
De cred că omul mai trăieşte şi după aia -
Aude noaptea o pasăre cântând după icoană.
Aţipea şi iar se pomenea în ciripit după icoană.
A dat să-l scoale pe Gheorghe,
Da' ăla, rău de somn, s-a-ntors pe partea cealaltă.
Povestea ea, dimineaţa,
Cu voce groasă, cutremurată încă de întâmplare:

Abea aţipisem, nu putusem s-adorm,
Aţipisem şi visam că mi se taie gârniţa de pe la Tufaru lui Boală,
Săreau aşchiile şi una a venit până-n geam,
Şi-atunci m-am trezit. Şi-un brabete, ce-o fi fost,
Chirip-chirip! după icoană. Chirip-chirip!
„Ia scoal, muică, Gheorghe, c-o fi sufletul lui tac-tu!"
Da' el zice: „Mă trezeşti în toiul nopţii să mă uit la Brabeţi!"
„Mă, dacă bate-n geam, n-o fi chiar pasăre decât aşa
Pe deasupra. Mă, o fi fost om, de ştie rostul casii!"
„E! sufletul lui tica!"
„O fi, mă, o mai fi şi-adevărat din ce se spune,
Nu vezi cum s-a-mpuţinat lumea,
Şi ce de mai păsăret?!"

Era aşa prin plivitul grâului, pripea soarele,
Pe Stava toate neamurile de cântătoare,
Ca nişte colivii de pene, frumos vopsite,
Dar ce-o fi-năuntru?
Mă uitam să zăresc oamenii mici, încondurati, zbătându-se.
Strigam numele morţilor mai noi
Să vedem dacă-mi răspund.
Şi care-n ce limbă: cuc, pupăză,
Piţigoi, cinteză, pitulice

(Astea cară doar suflete de copii),
Luam seama până şi la fluturi şi viermi.
Câte-o omidă-mi tăia drumul cu şal scump, pufos, în spinare.
Viermele columbac, numai vopsea proaspătă,
Ca de curcubeu,
Viermele de sârmă, care roade porumbii, mic şi sfrijit.
Şi viermele cotar, care da cu cotul,
Hotarnic, plecat să măsoare moşia.
Sufletele nu cântau toate. Câte unul sta zgribulit
În vreo vrabie, pe creacă.
„Pun prinsoare că asta e tatăl lui
Gheorghe!
Că dacă trântorele de fecior se scula să-i dea drumul,
Spunea omul ce e pe-acolo!
Or fi ţinând-o tot într-un cules,
Ori tot seamănă, tot dau cu parul, pun bobul,
Şi vine viermele cotar,
Le măsoară munca şi strâmbă din nas că nu-i place. Şi la
Urmă vine şi-ăl de sârmă şi roade rădăcina-ncolţită, cu
Creştini cu tot în rădăcina-ncolţită.
Lumea ailaltă n-o fi tot pe-aici prin copaci,
Şi prin iarbă?”

La Drumul ăl Mic,
Unde începea să se vadă satul, mă atârnam parcă de fumul ieşind pe
Coşuri, ca de funiile unor clopote care răspund în cer.
Şi nu-mi mai era frică.

LADA DE ZESTRE

Şi-a luat muiere din alt sat,
Tocmai de pe malul Olteţului,
Peste câteva dealuri, cât munţii.
Când se certa cu bărbatul, ca oamenii,
Ea îşi lua lada de zestre în cap,
Un ceaun în mână şi pleca la Boghea.
Lada era făcută acolo, ceaunul îl avea tot de la ai ei.
Venea Dumitru aproape plângând la tata:
- Hai, mă, Fănică, hai că fugi Ioana.
Hai s-o-ntoarcem. Uite-o, suie pe Poiana Popii.
- Las-o aşa, că vine singură.
- Nu, că zise că de data asta nu se mai întoarce.
Şi-acolo rămâne, mă, că-şi luă şi lada şi ceaunul, auzi?
Dacă vedea că lui tata nu-i e aminte,
Tivic - cum îi zicea lumea - mâna pe ciomag
Şi tuliu! peste câmp, pe Seci.

Ioana se vedea de departe,
Că era coprelă înaltă.
Ar fi putut să meargă mai repede,
Că ceaunul ce era mai greu,
Că-n ladă, ce să aibă?
Dar aştepta s-o ajungă Dumitru, s-o roage.
Tata înadins îl mai ţinea câte-o ţâră de vorbă,
Să se ducă vuva cât mai departe.

Câteodată avea răbdare s-aştepte câte două-trei zile
Se tot uita în vale, punea mâna la ochi. Nimic.
Atunci îşi lua inima-n dinţi şi pleca după ea.
Îi vedeai venind, el cu tuciul de toartă,
Ea cu lada frumoasă, în cap.
Poate că se mai opreau şi pe câmp,
Puneau de mămăligă, ori coceau porumbi.

Ei, tineri! Parcă atunci se vedeau prima dată.
- Iete, Dumitru iar vine cu zestrea, zicea tata.

GRIJA

Ea dormea în pat, ca o cucoană,
Şi Bâţu îşi întindea minteanul pe jos, pe pământ,
La picioarele patului.
Femeia avea un ibovnic, pe Mitru lui Ciugulea
Şi noaptea se mai ducea pe la ăla.
Se scula binişor, se-mbrăca pe-ntuneric
- Se-mbrăca ea şi pe lumină –
Şi se ducea la cine-i era drag.

El de-aia-şi aşternea jos, ca să nu-i strice somnul.
- Mă, de ce te canoneşti tu pe pământ, ca nelumea?
Îl certa câte unul, nu te sui să dormi şi tu în pat
Lângă muierea ta, că de-aia ai luat-o.
- Nu, că ea doarme la Mitru lui Ciugulea,
Cum să m-ating eu de ea?
- Dar tu ştii când pleacă noaptea,
Simţi?
- Sigur că simt.
- Şi n-o-ncui pe dinafară, nu răzemi cârpătorul în uşă?
- Păi, ce-am eu cu ea?
- Ptiu! bată-te să te bată, dar căciulă-n cap ai?

Până la urmă, nevasta stătea mai mult la celălalt,
Mai trecea doar din când în când pe-acasă, noaptea,
De formă, pe el îl găsea dormind tot pe jos, pe mintean,
Poate c-o aştepta.
Ori îi era frică să se suie şi-n patul gol?
Femeia îl învelea bine, să nu răcească,
Mai lua ceva şi pleca uşurel.
Când n-a mai venit deloc, lumea tot aducea vorba:
- Păi, nu te culcai şi dumneata lângă ea?
- Păi ce-aveam, să mă scoale? Că ea pleca.
Se ducea la al lui Ciugulea.

Şi de ce să mă deştepte?!
- Bă, nărodule, păi tu de ce n-o certai?
- Păi, ce-aveam cu ea?
A plecat, dar eu n-am gonit-o.

SĂ NU PIARDĂ ZIUA

Măă, n-aţi făcut şi voi nimic, măă,
Nici curte, nici nimic!
Ce-aţi făcut voi, mă?
Mărie, Mărie, când are omul treabă
Se pişă din mers,
Nu şade să se uite pe linie.
Mărie, Mărie! (soru-sa)
Al dracii, Mitroi, cu boboteaza ta,
Cu sufletul din tine!

Săraca! Ea cu sapa, cu secera, cu ce-a putut şi ea
A făcut casă la doi copii.
Era hupită de muncă, nu-i venea să stea neam.
Odată s-a dus la fiu-său pe câmp, să-i ajute,
El secera *pe-a muierii,*
S-a luat cu noru-sa la ceartă
Şi aia, nedusă la biserică, a gonit-o de-acolo,
De pe moşia ei.
Sta cu secera-n mână la răscruce,
Parc-o bătea vântul,
Nu-i venea să se ducă acasă,
Să nu piardă ziua,
Şi-a adus aminte că are şi soru-sa, Măria Bălii, oameni
Şi s-a dus întinsă în Piscu cu Bojii.
Mâncaseră oamenii, se odihneau la umbră, de prânz,
Şi s-au pomenit cu ea:
„Venii şi eu să vă ajut la secerat”.
A luat postaţa-nainte.
Mai pe seară a plâns o ţâră sub păr şi-a spus:
„Mă goni netoata, să nu secer pe locul ei,
Şi era cât pe ´ci să pierd ziua,
Acum în toiul muncii”.
Nimeni nu-i dădea nimic pentru muncă,

Ce să-i dea, dacă venea nechemată?
Dar nu-i venea ei să stea degeaba.
Şi noru-sa, care avea avere, ştia cum s-o pedepsească:
N-o lăsa să muncească, îi arăta valea.

Când a murit, a murit de inimă.
Vărsase sânge şi Nea Florea, necăjit că-i zisese şi lui,
S-a dus la capul ei şi-a întrebat-o, moartă:
„Miţo, mai faci trebuşoara aia din mers?”
Şi noru-sa nu s-a dus nici cu lumânare.
Ba-nadins a ieşit cu pânza,
S-o-nălbească la fântână-n vale, când trecea ea.
Sta aşa şi nănăia.
Moarta a trecut pe lângă fântână.
- Bine, că soacră-ta, trece convoiul cu ea,
S-o-ngroape, ce inimă ai tu?
- Ba. Dacă trece, ce?

PRIN ODĂI

Era tânără, dar nu-i venea deloc să stea acasă.
Apărea Florea, să mănânce de prânz,
Şi ea habar n-avea de nimic,
Ba găsea şi uşa-ncuiată.
- Mărie, unde fuseşi, fă?
- E! Mă-ntreabă unde fusei! Iote la el!
Ei, fusei, da' ce?

Cât a trăit mumă-sa, Băla, Dumnezeu s-o ierte,
Toate treburile erau făcute,
Că se scula de dimineaţă
Mulgea vaca, bătea putineiul, făcea pâinea
Şi-l aştepta pe Florea.
Măria umbla teleleu. Când se ducea la apă,
Înţepenea la fântână şi biata mătuşă
Se uita cu mâna la ochi şi-ntreba dac-o vedem
- Uite-o, tăinuie c-o femeie.
- Fir-ar a răului cu taina ei,
Că mie mi se aprinse oala la foc
Şi n-am apă s-o umplu.

Băla avea spre optzeci de ani, o cam lăsaseră puterile,
Şi-o certa: „Până când să-ţi acoper eu ruşinea, fă?"
Dac-avea mai mult timp, ori era supărată rău
O şi blestema:
„Fir-ar iacacui cu bradul de l-o face ea
Şi cu stâlpul de-o pune bradu-n el.
Şi cu covrigul din brad.
Am mai văzut lume leneşă şi haimanale
Dar ca asta n-am mai pomenit.
Cum a semănat ea cu babă-sa, Truculeasa?
Mie-mi murise un copil
Şi eram cu el în pat, nengropat

Şi neroada de babă-sa (soacră-mea)
Vede pe Cină trecând pe drum,
Care-avea cârciumă,
Şi ea se repede afară şi-ntreabă:
«Costandine, da’ clanaret ai de Paşti?»
Şi lumea se jelea pe copil
Şi ea fugea să-ntrebe de clanaret.
Şi asta cu aia seamănă!..”

După ce-a murit mătuşa, era greu de tot de bietul Florea
Şi ce-l înfuria mai tare
Era că n-o găsea acasă.
Neică, cine mi-o fi scos-o în cale? - zicea.
Să vezi ce floricică o să-i fac eu într-o zi.
Mă duc din casă-n casă, că trebuie să fie ea undeva,
Şi unde-oi găsi-o, ţi-o iau de păr,
Mai dau şi cu ciomagul, o mai las şi iar o iau,
Pe drum, aşa, să m-audă toţi, să sară şi eu să spun la lume:
- Uite, nene, niciodată n-o găsesc acasă,
Când vin şi eu seara de la lucru,
S-o găsesc cu foc făcut şi cu apă adusă,
Să punem şi noi masa să mâncăm.
Măria îi luase frica, până la urmă,
Şi când se pomenea uitată pe la vreo vecină,
Odată sărea în sus:
- Aoleu, mă duc, că iar vine câinele ăla roşu
(Florea era cam roşcovan) şi-mi rupe oasele, fă!

Stătea mult şi pe la noi,
Mai bea câte-o cimpoacă de ţuică
„Să fie de sufletul lui tica şi-al mumii.”
La urmă se ducea veselă, să-ncaseze păruiala.
Îl găsea cu capul gol, supărat, măturând prin curte.

LEŞINUL

Poartă cămaşă cusută frumos cu râuri de arnici albastru,
Izmene cu poalele largi
Şi la mijloc încins cu brâu mare, roşu.
Îl găteşte bine muierea, că e fudulă,
Când pleacă, se mai uită pe el, să n-aibă vreo scamă,
Şi mumă-sa, care are aproape o sută de ani.
Merge desculţ cea mai mare parte a anului,
Nu că n-ar avea, dar nu suferă el oprimare la picioare.
Pe zăpadă abia dacă pune opincile.
Picioarele crăpate, cu pielea groasă, tăbăcită
Ţin legătura cu pământul, care-l vindecă de toate bolile.

- Stăm toţi la masă - povesteşte lelea Ioana - într-o duminică
Şi mă pomenesc cu Cornete peste noi.
Zice: „Fă, lasă-mă şi pe mine să mă culc o ţâră,
Că-mi vine rău, venii de la Picături,
Şi-odată mi se făcu rău.
Mor[i]*,* făcea, *mor*[i]*,* nu mai pot”.
„Bine, mă, culcă-te, dă-te-n pat, aci-n prispă!’
Am ieşit repede pe linie, şi-am văzut pe cineva
Şi-am dat vorbă la nevastă, să vină să-l ia, că moare la mine.
Până a mă-ntoarce eu, el se sculase şi pleca
Cu bocancii în mână.
Zice: „Iete, erau să mă omoare, ăştia erau să mă
Omoare (şi arăta bocancii, cu silă).
Mă-ncinsei la picioare,
Şi-mi căzu leşin pe inimă, să mor.
Că Leana mă puse să mă-ncalţ şi eu ca oamenii,
Să nu mă mai duc desculţ la târg”.
Era vară, îşi pusese şi ciorapi groşi de lână.
- Mie-mi place cu piciorul gol,

Să-l simt eu, rece, la pământ.
Aşa-mi place să merg.
- Ei, dacă e aşa, du-te sănătos,
Bine că nu murişi aici.

CEBĂLUIRI

Moare Nicolae Banţa.
După un an s-a-mbolnăvit un nepot de-al lor
Si tot atunci şi-o fetiţă, Fănica.
Şi-au venit ai lui Banţa la tatăl Fănicăi:
- Auzirăm că şi Fănica zace,
Să vă spunem noi de ce: din cauza lui tica, s-a făcut moroi.
Omul zice: Fugiţi de-aici, nu cred în de-astea!
Şi i-a gonit.

Atunci ei l-au chemat pe Coza.
S-a dus noaptea pe zăpadă
Şi când dezgropau, un câine mare, negru,
Tot sta pe marginea groapei.
Îl goneau, el venea înapoi.
Când l-au desfăcut, zice că era aşa, într-o dungă, în tron.
Coza l-a tăiat cu coasa şi-a luat sânge din el
Şi l-a îngropat la loc, aşa bucăţi,
Punea un rând de carne, un rând de pământ.
Un rând de carne, unul de pământ,
Să nu se mai împreune, să-nvie moroiul.
Câinele ăla negru s-a luat după ei, pe vale,
A venit până aici, sub biserica nouă,
Când odată s-a pomenit Coza fără oală.

Unde mi-e oala cu sânge? Iote că nu e!
Dispăru, mă!
Ce să facă! S-au întors înapoi, în cimitir, iar l-au dezgropat
Şi i-au luat inima toată, cu sânge.
Şi de cum au plecat ei la cimitir, i s-a făcut bine copilului.
A venit Coza şi i-a arătat sângele. Zice:
Uită-te şi tu în oala asta!
Sângele fierbea, clocotea.
De-aia se şi cunoştea că fusese Nicolae Banţa moroi,

Că după un an tot mai avea sânge viu, care aşa bolborosea.
Coza mai şi râdea: Eu îi ştiu dintr-o dată,
Fiindcă atunci când îi arunc pe mal, ăi buni trosnesc,
Pârâie, iar moroii stau umflaţi.

A atârnat oala aia într-un salcâm.
Tot el a dat de leac şi Măriei lui Mugurel
Şi Anicăi lui Duţă,
Două fete care se-mbolnăviseră, la puţin timp după
Moartea Dinei lui Modroi.
A căzut pacostea pe biata mătuşică,
S-a dus Coza şi i-a luat capul.
Venea cu căpăţâna în mână, băgase deştiul pe la falcă,
Şi-o purta aşa, îi atârna în urmă părul alb,
Care abia se mai ţinea de craniu.
- Iote, fă, vă adusei moartea.
Fetelor le-a trecut, ozâcă de frică.
Scăfârlia a dus-o la pătulul lui Modroi,
Şi-a atârnat-o de ceva, a băgat-o pe ţarc.

Mă, voi ce tot trageţi, mă, cu urechea,
Duceţi-vă de vă jucaţi, ca copiii,
Că nu sunt poveşti pentru voi.
- Nu vreau să mor, mă scot viu din groapă,
Începea să chirăie vreunul.
- Ho, că nu murişi, ehe, până ţi-o veni rândul!
Hai, fuga după fluturi.

CA OAMENII

Ţipa, ţipa ca din gură de şarpe,
Ardea aerul cu chirăitul ei,
Şi-odată contenea.
Mai gemea de câteva ori şi gata.
Cădea lată, moale.
După aia o gătea, tot el, ca să nu moară-aşa.
Avea şi ea o fustă de-alea cu boboci, brodată,
Ei, avea ţoale multe, bune, dar el ce mai făcea?
Dacă vedea că nu mişcă, mai turna la urmă şi-o căldare de Apă rece
Pe ea, gătită, de! Şi pleca prin vecini, să-i scoale.
Se pomeneau pe la miezul nopţii cu el, ciocănind la fereastră.
(Ştia să intre fără să-l simtă câinii.)
- Nea Fănică!
- Ce, mă?
- Haideţi, să vină gaga până la noi, că moare Măria.
Se-mbrăca femeia şi se ducea.
O găsea gătită şi scăldată toată.
În timpul ăsta o mai chema şi pe moaşa-sa, Ioana lui Miai.
Le băga-n casă şi el ieşea.
Tot sucind-o, frecând-o, schimbând-o, moarta deschidea ochii.
- Cine vă aduse pe dumneavoastră aici?
- Păi, nepotu Ion, că zice că mori.
- Păi, spuse şi de ce mor?
Mă bătu până mă lovii cu flămându-n dunga patului
Şi căzui şi nu mai simţii nimic.

Altă dată o apuca-n grădină,
O sălta-n sus de-un picior
Şi cu mâna ailaltă îi căra c-un crăcan de corn,
Numai noduri, peste pielea goală,

Curgea carnea după ea.
Şi copiii ţipau pe lângă ea
Şi vecinii, dacă dădeau să se-apropie,
Zicea că-i taie cu securea.
Şi ea rea de gură, şi el ţeapăn.

ROSTUL

Zarbă şi cu Ribla s-au luat la ceartă.
El zicea că e aşa, ea zicea că nu e aşa.
El s-a-nfuriat şi s-a luat c-o ţeapă după ea.
Şi ea ştia un rost în ulucă, fuga acolo.
Bagă capul să treacă dincolo, prin gard,
Dar n-a mai încăput decât jumătate,
Cine ştie, nu mai trecuse de mult pe-acolo, se mai îngrăşase.
El a prins-o numai bine, cum trebuia, cu ţeapa.
Şi dă-i şi dă-i.
Se strânse lumea, ea ţipa din partea ailaltă,
Da' o durea dincoace.

Când a lăsat-o, a trebuit să mai rupă o ulucă, s-o scoată De-acolo.
De-aia Riblei îi ziceau toţi să nu mai muncească,
N-are nevoie, că ea îşi are rostul ei.

CINE-A FOST CIULA?

„Râsul Boghii, floarea Bulzeştilor!
Cine-a fost Ciula? Râsul Boghii.
Şi-acum e floarea Bulzeştilor.
Şi eu nu mai sunt nimic.
Şi cine era şi muma mea?
C-aveam şi noi de toate,
Boi, cai, porci, oi - vite multe, car,
Şi-acum nu mai avem nimic.
Şi se râde Ciula din Boghea de mine.
A venit şi-a-nflorit în Bulzeşti.
Are vite, are casă, are car, are copii şi eu, nimic.
Şi Florea al meu umblă după Floarea lui Vasile
Să-i facă prunci. Stă pe Silişte după ea.
Păi, de ce drăcui eu pe-alea, pe *ursători?*
Pe-ălea trei, să le prind undeva, le-aş scoate ochii.
Că de mine şi-au bătut joc.
Iar câinele ăla roşu de Dumnezeu,
Nu m-oi întâlni cu el pe la vreo cotitură, pe lumea ailaltă?
Şi-o să-l trag de barbă, auzi?
Câinelui roşu îi trebuie prunci...”
Ţaţa Maria făcea o pauză.

„Fir-ar a relelor dezminţata asta di la deal de mine,
Nu mă lasă să dorm.
Se scoală de la miezul nopţii:
«Gâri-gâri!» «Gâţâî-gâţâî!»
«Nea, Surane, ho!» «Ni! Scandal» uite-aşa-mi face
S-aud eu c-are de toate şi eu, nimic.
Uite-aşa plecai de-acasă, să n-o mai aud!”

Ţaţa Maria se ducea tocmai până la preoteasă la vale,
Aia îi da colaci şi ea până la deal îi împărţea,
Unde vedea un copil, se oprea şi-i da câte-un corn,

Un colţ de prescure: „Ar mânca şi el săracul,
Că e mic. Na, din pomană, pomană,
Că-mi dete şi mie preoteasa.
Că plecai de-acasă numai de răul ăleia de la spatele căşii!”

Ciula era femeie vrednică.
Şi ea, când se-ncepea a se lumina,
Venea cu vadra de apă în cap, desculţă, prin zăpadă, pe gheaţă.

- Ioană, nu-ţi degeră?
- Ba-mi degeră o ţâră, da’ zisei că vin repede.
(Fântâna era la o jumătate de kilometru.)
- Păi, zăpada aia?
- Lasă c-o scutur de pe picioare şi mă-ncălzesc.

Uite cine n-o lăsa să doarmă pe Măria Bălii.

NEA FLOREA IA LECŢII DE ARAT

Erau puţini ăi de-aveau câte-un om prin curte,
Patru, cinci inşi. Alţii se băgau cu schimbul,
O săptămână veneau, alta nu, munceau la ei,
La Moşu erau Coza şi cu Ciurează.
Se duceau cu oamenii pe câmp, aveau grijă de vite,
De leauri.
Aduceau lemne, cărau grâu, porumbi de pe deal,
Li se plătea în bani.
Se-ngăduiau, nu se certau.

Nea Florea ara la popa
Şi-a venit preoteasa cu demâncare.
S-a uitat şi-a zis că ară cam puţin
Şi nu ară bine.
- Ei, zice Nea Florea, nu e plugul bun, că trebuie
Să-l mai dregem, ce să zică şi el,
Arase destul de mult şi bine, dar ca să nu-i întoarcă vorba
- Care? Ce aram eu la tatăl meu!
Ia să-ţi arăt eu cum se ară.
- Arată-mi, preotească, zic.
Şi dacă-am văzut asta,
Am schimbat zalele la grindei şi i-am dat plugul,
Na, arată-mi.
Apucă ea de coarne, dă bici boilor,
Da' plugul zbicea când încolo, când încoace,
Nu mai lua brazda neam, dacă erau zalele
Unul mai lung şi altul mai scurt.
„Ho!" „Nea" „Ţin-te!" „Dă-i!" făcea preoteasa,
Cu plugul târâş, când într-o parte, când într-alta.
Făcuse numai coteie.
Când a venit înapoi cu brazda, ăla se umflase de râs.
- Ei, zice, ce făcuşi? Cum merge?
A oprit boii, suflând greu.

- Ce faci, nu mai ari?
- Na, că m-am dezvăţat eu, dar plugul merge.
- Îţi place brazda?
- Păi s-o-ndrepţi.

PRIPEALĂ

Mando! Mando!
Du-te de ia o bucată de pâine încoa'.
Să-mi fac paşti. Dă-mi, Marine, şi tu o litră de vin.
Fusei şi eu la Paşti, să-mi iau paşti,
Şi mă-nghebejiră ăia şi mă stoarseră
Şi-mi sparseră şi ouăle roşii în buzunar
Şi mă necăjii şi plecai de-acolo.
Şi-acum să-mi fac eu paşti, să iau.

A pus o bucată de pâine-n pahar,
A turnat vin peste ea,
S-a-nchinat frumos şi a mâncat.
- Ce, numai popa poate face paşti?

Manda era verişoara lui şi-l certa.
- Bine, mă, nepricopsitule,
Nu mai puteai să mai aştepţi,
Că lumea lua şi pleca şi luai şi tu mai pe urmă.
Că aşa e la biserică de Înviere,
Vine tot satul, e foarte frumos, dă ocol bisericii,
Scot masa afară şi slujeşte popa afară,
Zice: „Cristos a-nviat",
De trei ori.
După aia bagă masa-năuntru
Şi scot farfuriile cu paşti pe masă.
Oamenii dau câte un ou şi iau paşti.
Toţi sunt acolo, copii, oameni mari, bătrâni, tot satul
Numai ăia care sunt bolnavi nu,
Ba şi pe ăştia îi mai aduc cu carul,
Trec carele încărcate
De neputincioşi
Şi de copii, să se grijească.
Spoveditul se face toată

Săptămâna mare,
Cine nu e spovedit nu poate să primească grijanie.
Şi tu de ce te mai duseşi la biserică, dacă n-avuseşi răbdare?
- Nu, de ce să mă-nghebejească ei pe mine?
- Ptiu!

El s-a pus pe beut acolo la cârciumă
Şi s-a dus acasă grijit.

Altă dată, după ce-a venit de la biserică,
Mumă-sa, până să facă mămăligă de prânz,
El a luat 20 de ouă roşii,
Le-a curăţat pe corlată şi le-a mâncat.
- Ce făcuşi, mă, le-mbucaşi toate,
La masă ce mai mănânci?

El se lăuda: am mâncat 20 de ouă în ziua de Paşti
Pe corlată, cât a face mama mămăliga.
Dac-o întreba cineva pe mumă-sa, răspundea:
- Fină, aşa a făcut.

Atunci se ţinea post,
Şase săptămâni se ţinea post,
Şi el, de! dorit.

ÎN CAPUL TREBII

Nea Banţa trecea cu garniţa cu apă.
Şi-n dreptul ulucii lui Moş Gheorghe punea jos, să mai
Odihnească.
Bătea cu bastonul în poartă,
Avea un baston lung, noduros, de corn.
Şi venea Moşul, ţeapăn, nu atât din cauza oaselor bătrâne,
Cât a pantalonilor groşi, de dimie,
Şi-a minteanului, care-l ţineau drept, ca-ntr-o armură.
Aşa scrobit îl ţineau, parcă s-ar fi dus imediat pe calea
Înaltă.
- Mă fine, zicea Nae cu voce groasă, că săreau câinii, ce se
Mai aude, mă fine?
Am auzit eu că ăla, fir-ar al dracului,
Mă, s-a pus în capul trebii!
Să vezi acum ce ne face. Ni! Marş de-ci! Ho, ţin-te! -
Se răstea la câine.
- E, nu mai spune, se prefăcea Moşu că se miră,
Începând să cure porumbul cu care se nimerise în mână
Şi să arunce boabele la o cloţă cu puii mărişori,
Să vadă dacă puii au început să mănânce boabe.
- Ce să aibă ei cu noi, mă naşule?

Pleca fiecare la ale lui, bombănind:
- Ce să aibă ei cu noi? Ce să aibă ei cu noi?
- I-auzi, bă, ce-a mai făcut Curchil, zicea Banţa,
Când îşi *odinea,* spre sară, o altă garniţă cu apă
proaspătă,
Ca şi când politica în comuna Bulzeşti
Se schimba de dimineaţa
Până seara.

Bă, ăsta e dat dracului - tot ca ăla de vorbirăm noi
Zi-i să-i zic, Clemenceanu ăla,

E mare, domnule!
E în capul trebii acolo.
Şi ăla de care vorbirăm noi ieri, ştii, bă, ăla e tot
În capul trebii. Mai rău, auzi!
Trei sunt acum mai tari.
S-au pus pe noi, pe Europa.
Striga peste gard: pe Europa!
Ăştia ne vând şi ne cumpără până la toamnă,
Dacă n-o fi aşa, iote, să mă scuipi.

- Dar cu sănătatea cum mai stai, naşule?
- Cum să stau, mă, fine?
Mă, fir-ar ai dracului de sanitari,
Mă, ăla dinainte era bun,
Îmi făcea injecţiile bine,
Dar ăsta nou de-a venit
Bă, de la uşă mi-aruncă seringa-n cur.

Şi-acum mă trimise muierea la apă.
Cât am fost copil, am fost supus la mama şi la tata.
(Parc-ar fi zis „supus la turci”)
La urmă, am fost supus la armată,
Când m-am făcut mai mare.
Şi la urmă, la nevastă, adică la neveste,
Fir-ar ale deavului
Că, uite, se făcură cinci.
(Ţinuse cinci neveste, „rău de fomei”, zicea lumea)

Dar eu când să mai fiu stăpân, domnule?
Că uite, se duse viaţa!
Să vezi dumneata, când oi cădea la pat,
De n-oi mai putea,
Dacă asta de-am luat-o pe urmă,
Că s-a nimerit şi a mai aşa,
Asta o să mă bage-n pământ,
Ascultă-mă pe mine, da’ cum? (Ofta)
Dacă n-o să-mi vândă ea ţoalele ale bune,

Stai să cad la pat,
Că-ncepe,
Şi-o să mă-ngroape aşa-n pielea goală.
Să vezi panoramă!
- Taci, naşule, ce vorbă e asta?
De-aia ţi-ai luat-o mai
Tânără, să aibă putere să se ocupe de toate.
- Păi se ocupă, cum să nu se ocupe?
Ştii ce i-a făcut a lui frate-meu?
Că şi-ăsta un mototol!
Cât a fost el unde-a fost, l-a făcut de râs, auzi?
Da' şi el când a venit, cât e de moale,
I-a găsit în ladă scrisorile de la ibovnici,
Le-a luat pe toate şi le-a lipit cu cocă,
Le-a afişat pe toate
La primărie.
Să vadă lumea ce muiere a dracului ţine el.
Le citeau toţi ca pe circulare - râsul lumii, râsul lumii!
Uite-aşa sunt muierile!
- Ei, lasă, făcea Moşu, evaziv.
Mai e şi gura lumii.

Se auzea glasul nevestii din prispă,
Printre viţa-de-vie care-i ascundea faţa, glas ascuţit
Ca de coasă:
- Banţo (îi zicea pe numele ăl mare),
Dar nu mai vii odată,
Ori puseşi de mămăligă acolo-n drum?
- Ho, fă, că viu. Viu acuşi. Să mai aflu şi eu
Încotro se-ndreaptă politica.
Finu Gheorghe le ştie pe toate,
Cu el nu mă mai satur de vorbă.
(De unde, că numai Banţa vorbea,
Moşu îi răspundea cam în doi
Peri, că-l ţinea ăla toată ziua de vorbă.)
Dădea să ia garniţa de toartă şi iar o punea jos.
- Da' Curchil ăla, că de-aci plecarăm, ehe!

O să sparie lumea, e mare rău,
A ajuns în capul trebii.
Apa se tot clătina în garniţă, o mai aranja el,
Să nu stea căldarea pe coastă
Şi la urmă o ridica oftând şi
Pleca.
- Bă, când n-oi mai putea să ridic garniţa,
Mie n-o să-mi aducă nimeni apă,
O să mă târăsc eu să iau cu cana de la fântână.

DRUMUL MUIERII

Treci dealul Bulzeştilor, cobori în Balota
Şi urci în deal.
Şi-acolo e o câmpie întinsă, ca la noi pe Seci.
Şi e un drum care vine din vârful muntelui,
Cu viteză, parcă e-o apă
Şi se duce la Dunăre,
Şi-i zice Drumul Muierii.

Odată, când au năvălit turcii
Şi oamenii erau plecaţi ca oamenii la oaste,
Au ieşit toate muierile cu ce-au nimerit în mână
Furci, coase,
Unele făceau vânt cu peşchirele, vâlvăiau,
Altele mai aveau şi copii-n braţe,
De! femei speriate de frica morţii.

Şi turcii auzind atâta chiot,
Văzându-le pe-alea cum făceau cu peşchirele,
Parcă ar fi fost sute de steaguri,
A intrat spaima-n ei.
A rupt-o la goană-napoi.

N-o fi fost oaste tocmai mare,
O oardă de-alea rătăcite.
Femeile erau din satele de pe-acolo, din păduri, de prin Balota.
Şi-aşa şi-au câştigat şi ele dreptul la un drum.

SOARE SEC

Aşa pe la prânz, începea să mă doară capul,

Asta se întâmpla des, des,
- Ai soare sec, spunea ţaţa Ioana lui Miai,
Fuga la fântână.

Când e cineva bolnav de soare sec,
Merge la fântână,
Se uită în urme de vacă, pline cu apă,
Şi-şi vede chipul în apă.
Ia apă şi dă la cap şi peste umeri.
Şi zice:
„Soarele sec e aici în lac,
Nu la mine-n cap”. Şi-i trece.
Mie nu-mi trecea deodată.
Şi când ajungeam cu vitele la altă fântână,
Ori dacă eram pe câmp, la buduroaie, ori
Tocmai la fântâna din Dobreţ,
Dădeam fuga şi-n timp ce boii beau
La jgheab sau din găleată,
Eu mă uitam în urma copitelor lor,
Umplută proaspăt cu apă
Şi aşteptam să se limpezească chipul din rama copitei.
Şi-acolo vedeam un copil cu ochi mici, tras la faţă,
Un copil pe care-l durea capul,
Că nici vorbele astea nu le mai
Nimeream: „Soarele sec e aici în lac,
Nu la mine-n cap”.
Ei, pe toţi oamenii trebuie să-i doară câte ceva,
Altfel am sări toţi în sus de bucurie,
De dimineaţa până seara.

CUCUL

Când începea să se petecească zăpada,
Se făcea aşa plotoage-plotoage pe dealuri,
Curgeau pâraiele, ieşea colţul ierbii
Ca dinţii mieilor,
Atunci se întorceau şi cucii.

Oamenii erau veseli
Că au scăpat şi de iarna asta,
Uite, că ieşiră din iarnă!
Şi că tot e ceva de satul lor,
Dacă s-au întors păsările tot acolo,
După ce-au luat seama şi prin alte părţi,
La vale-ncolo, şi-au venit la rost, la treburi.

Un cuc se pripăşise şi cânta de mama focului
Pe coastă, într-un prun de-al lui Pătru,
Spurcase lumea la rând, că-ncepea de dimineaţă,
Nici nu se dădeau bine jos găinile din salcâm,
Şi pe la prânz Veta ieşea în prispă, întindea pe culme
Peşchirul gagăi Riţa, spălat, şi striga, râzând, la Nea
Florea
Peste drum:
- Arunca-i, mă, Nea Floreo, un ou cu zeamă cucului ăla
Din coastă, să-şi dreagă glasul,
C-a răguşit, săracul, de azi-dimineaţă de când ne zice,
Nu-l auziţi?

Ţaţă Mărie, cată, fa, sub cloţă
Şi trimite-l pe Nea Florea cu demâncare.

CE E ZIUA

Moşul dormea puţin, aprindea lampa
Şi tot scria. Şi când se culca iar, scula fetele:
„Hai, că e ziuă.
Toate lămpile sunt aprinse,
Toate fetele lucrează”.
Le îndemna şi maica:
„Apucaţi-vă de lucraţi,
Că ce credeţi voi că e ziua?
Dacă s-a făcut ziuă, ce să mai faci?
Că săptămâna trece ca goniţa prin sat,
Acuşi e duminică, acuşi trece anul.
Dacă s-a făcut ziuă şi-a răsărit soarele,
E seara gata, te găteşti de demâncarea dedeseară.
Şi-avem treabă, avem vite, avem pânza
De-nălbit. Şi noaptea ce mai facem,
Că e noaptea an.

Fato, când se face ziuă
Să fie turta-n foc, legumea fiartă,
Şi să intraţi în război,
Dacă vreţi să faceţi spor.
Dacă nu, şedeţi toată ziua la foc, la demâncare.
Dar dacă bagi mălaiul în ţest, pui oalele la foc,
Atunci e prânzul tău, intri la război, n-ai nevoie,
Poţi să mai şi tăinui cu ăl de trece pe drum.

Hai, nu vă mai scularăţi?
Urât mi-a fost de alea care dorm blană.”

PAZA

Mitruţa avusese mulţi morţi
Şi ştia bine cum se stinge omul,
Era chemată să-i păzească şi pe ăi de trăgeau.
Zicea: „Nu moare când înserează, moare când cântă
Cocoşii la noapte. Nu moare nici atunci,
Moare în vărsatul zorilor. Dacă scapă şi atuncea
Apoi la prânz, gata! Când o fi soarele aşa, cruce pe cer.
Îşi face cruce cu soarele, cum ar veni şi se duce... ei!”

„M-am sculat azi-noapte la oarece vreme din noapte
Şi m-am uitat la el. Ăsta mai are o zi.
Aşa i-a fost lui ursat să trăiască o zi,
Dacă se duce mai înainte nu-l primesc acolo.
Nu-l vedeţi, stă ş-aşteaptă, îşi aşteaptă rândul,
Că e-nghesuială mare şi pe lumea ailaltă
E gloată rău.”

LENEA

Nea Miai îi spunea mamei, înainte de a muri:
- Nicoliţă, dumneata să te dai la poartă
Şi să te ţâi, să nu vină alea cu lumânări,
Că ştii cum vin fomeile cu lumânări
Şi ţi le pun în mână.
- Păi de ce, nea Miai?
- Păi, de-aia! Că vin alea cu lumânări să-mi aducă
Să le dau la ăi morţi. Zic: să-i duci şi lui Ion,
Lui Petrică, să-i duci şi lui Sandu al meu. Şi eu pe unii
Nici nu i-am cunoscut, ar trebui să umblu mereu, o vecie,
Şi rămân cu lumânările-n mână.

- Şi aşa ai făcut, mamă, te-ai ţinut la femei să nu vină?
- Păi cum, eu puteam să mă împotrivesc cu satul?
Da' lui îi era lene să umble pe lumea cealaltă,
Voia să se păstreze şi mort.

IONCICA ŞI SFÂNTUL GHEORGHE

În noaptea de Sfântul Gheorghe, Ioncica
Se dezbrăca în pielea goală
Şi-ncăleca pe-un sul şi despletită şi se ducea pe vale
Prin fânuri şi aducea rouă
Din noaptea lui Sfântu Gheorghe.
Şi zicea:
„Ţâr de la oaie, ţâr de la vacă,
Ţâr de la capra lui cutare,
Ţâr de la vaca lui cutare”, care le ştia ea.
Asta era descântecul ei,
Să ia laptele de la vacile oamenilor
Şi puterile boilor şi să le treacă la ale ei,
La vacile, oile şi la boii ei.
Că asta se putea face doar în noaptea aia şi aşa,
În chipul ăla, goală prin rouă.

Mitru Banţii vorbea cu Lisăndrica lui Sorescu
Şi se ducea pe vale la fata aia, să vorbească iar cu ea.
Să fi fost târziu, de,
Că aşteptau să se culce ăi bătrâni.
Şi zice el:
„Văd o umbră despletită şi în pielea goală
Şi călare pe sul. Mă, ce să fie asta?
Moartea să fie?”
Am încremenit. O las pân’ s-apropie de mine,
Că ea nu m-a văzut, m-am pitit jos. Şi-aud:
„Ţâr de la vaca lui cutare, ţâr de la vaca lui cutare,
Ţâr şi de la vaca Banţii (vaca mea, auzi?)
Ia puterea boilor
Nu ştiu cui, că nu m-a interesat,
C-am văzut cine e.
Hu, fir-a diacului!
Tu fuseşi, de-mi trăseşi spaima asta?”

Şi eram şi c-o vână de bou în mână
Şi-aşa s-ar fi alipsit
Peste pielea goală!
N-am putut s-o ajung, că era
Sprintenă şi de, eu îmbrăcat, ea aşa,
Mă-ntrecea la fugă.

Lumea credea în farmece. Sulul ăla, vezi, era ceva.
Spunea mama că în noaptea de Sfântu Gheorghe
Să aruncăm sulul
În oborul vacilor.
„Păi de ce, mamă?,,
„Vin vrăjitorile şi iau laptele vacilor”.
Sulul de ţesut şi pelin.
Şi Ioncica de-aia-ncăleca pe sul,
Că ştia socoteala. Dar laptele de la vacile femeilor
Luat aşa cu vrăjitoria nu sta două zile,
Că făcea viermi.
Şi untul şi alea fac viermi,
Că sunt luate de la toate
Animalele.
După asta se cunoştea că nu era curat.

MĂSURAREA CAPULUI

Dacă ne durea capul, ne duceam la Floarea.
„Mă duc la Floarea, mi s-a desfăcut capul!”
Ea zicea: „Stai să ţi-l strâng eu,
Să ţi-l măsor”.
Te lega cu o aţă la cap,
Lua un cărbune şi-ţi făcea
Patru semne pe aţă.
Unul în frunte, în dreptul nasului,
Două la urechi şi unul în ceafă pe vâna gâtului.
Şi făcea patru semne acolo.
Îţi punea o răsucitoare în frunte,
Că lăsa ochean şi răsucea aşa, de se strângea aţa aia.
Şi aveai şi-o vadră cu apă-n cap.
Apoi lăsa răsucitoarea-ncordată,
Şi răsucea vadra şi după ce
Lua vadra te trăgea de părul
Din moalele capului în sus.
„Stai, că ţi-a căzut ouşorul.”
Şi lua şi desfăcea aţa
Şi punea să vadă dacă se lovesc semnele,
Semn în semn. Dacă nu se loveau semnele zicea:
„Uite, vezi cu cât îţi fu capul desfăcut?”
Şi-ţi măsura cu deştiul pe aţă. Şi-ţi trecea.

Aia era doctoria noastră.

Grâuroaica, săraca, o durea rău capul.
Zicea: „Floare, venii să-mi masori şi mie ăl cap,
Că mă doare rău”.
- Bine, leliţă Ioană. Aidi.
Lua aţa, cărbunele, vadra şi mestecăul. O despropozea
Şi-o lega cu aţa de cânepă peste frunte.
Şi-i făcea, tot aşa, patru semne cu cărbunele,

Cărbunele era
Creionul ei, sta între sobă, aştepta client.
„Leliţă Ioană, fu desfăcut!
Da’ cum ai umblat dumneata
Cu capul desfăcut rău?” se mira Floarea la urmă.
- De, fetică (ea le zicea la toţi dumneata,
Era o femeie omenoasă
Grăuroaica), că de-aia venii şi eu la dumneata aici.
Şi Floarea nu lua nimic pentru doctorie.

Şi să ştii tu că-ţi trecea.
- Îţi trecea?
- Da. Şi tot ea te ciupea de muşchi.
„Dar muşchii nu ţi-or fi căzut?”
- Ba să-mi ciupeşti şi muşchii, că tot venii.
Şi o dezbrăca până la brâu, îi făcea o frecţie
Cu gaz, la urmă se suia cu genunchii
Pe ea şi o ciupea
De trei ori de la gât în jos,
Pe amândoi muşchii cu amândouă
Mâinile şi o lua aşa cu zbicitul,
Se lăsa pe ea şi gata.
Se ducea Grăuroaica acasă, bea o ţuică si se culca.

- Ţi-a trecut, leliţă Ioană?
- Fetico, ştii că mi-a mai trecut?
Se duceau unii la Floarea,
De-abia se mai urneau din loc
Şi-i ciupea de muşchi şi plecau fluierând.

UN COT DE PĂMÂNT

Una a făcut un copil mort şi s-a dus şi s-a spovedit
Şi i-a zis popa să mănânce un cot de pământ -
În toate părţile un cot, şi un cot adâncime.
Şi l-a mâncat, da, păi ce să facă,
Dacă avea canon?
După-masă se ducea şi-şi lua grunjul
De pământ şi-mbuca
Din el, de unde alesese şi ea un pământ mai curat.
Nu ştiu cum o chema, babă-ta povestea asta,
Una din vremea ei,
Ea îi spunea şi numele, dar nu mi-l aduc
Aminte. Adică nu, era din vremea mamei babii,
Din vremea Maricăi.
Nu ştiu ce muncise aia, şi s-a-ntâmplat
De-a născut un copil mort.
Şi s-a dus şi s-a spovedit la popă
Şi popa a obligat-o, ca să scape de păcat,
Că şi-a omorât copilul în pântece
Să mănânce un cot de pământ.
Erau pe vremuri nişte geruri mari, iarna,
Că nu te puteai dezlipi de lângă sobă.
Popa Stanciu i-a zis: „Rău, fato, arzi în foc!
Să pui mâna să mănânci un cot de pământ”.

Într-un an
L-a mâncat. Avea acolo groapa ei,
Pământ măsurat cu
Ţâruşe şi se ducea şi-şi rupea codrul ei de pământ
Şi mânca scrâşnind.
Şi aia s-a dus la muma Mărica
Şi s-a plâns de ce-a păţit.
Îi părea rău de copil, că nu vrusese,
Aşa s-a nimerit el mort,

Ori spălase vreo pânză ceva.
„Uite ce-am păţit, am născut un copil mort
Şi m-am dus şi m-am spovedit
Şi mi-a dat Popa Stanciu canon
Să măsor un cot de pământ şi să-l mănânc.
Ce să fac?”
- Mănâncă şi scapi sufletul de foc.
Într-un an l-a mâncat.

Da’ cu ce grijă mergea după aia, când mai rămânea grea!
Hi, atunci se făceau câte 12-14 copii,
Că nu era
Păcat mai mare decât
Să nu primeşti ce-ţi dă Dumnezeu.

GUSTUL CASEI

Mânca, mă, că lumea mânca pământ mai de mult.
Era Stăncioaia, jupuise toată casa,
Că era bună huma aia, mirosea bine. Şi mânca.
După ce mânca legume,
Mânca şi câte un glod de pământ.
Aşa avea ea poftă.
Mergea cu vacile şi cu pământul în sân,
Bulgări, bulgări.
O întrebam noi: Ce faci, gagă Ioană, cu pământul,
E bun?
- E bun, uite îmi vine mie aşa un gust bun.

Mai mânca şi alta, Aneta, toată ziua dezlipea cu
Custura de pe casă,
Că ăla era bun, mirosea frumos.
Casele nu erau văruite,
Pământul era printre nuiele.

CÂNTĂ MITRUŢA

Mitruţa lui Drăgan, i-a murit bărbatul pe front
În l9l6 şi avea mulţi copii.
Şi i-a crescut singură.
Şi mureau unul câte unul,
Mari, de la douăzeci de ani în sus.
„Unu Ion, mi-a murit mai mic.
Îl făcui, îl comândai
Rămăsei cu ăilalţi.
Mai şezui un preţ de timp,
Du-te vreme, vino vreme, muri şi Măria.
O dusei la locul ei.
Comând-o şi pe ea, amărăşte-te.
Mai şezui ce mai şezui,
Du-te vreme, vino vreme,
Moare şi Gheorghe.
Cheltuie cu el, fă-i ce-am putut
Şi eu, ca o săracă.
Mai şezui iar, du-te vreme, vino vreme,
Moare şi Sanda.
Şi de unde să mai poţi?
Că mi s-au scurs ochii plângând.
Văd muierile c-aşteaptă oamenii seara
De la Craiova şi le sar
Înainte şi le iau din car traista cu târguieli.
Eu n-am aşteptat pe nimeni.
Ce-am putut, cât am muncit, aia am mâncat,
Nimenea nu mi-a dat nimic”

Mitruţa şedea singură-n casă şi se jelea.
Lumea râdea: „Iar cântă Mitruţa”.
Dar ea se jelea. Şi casa, fărâmată, ploua pe ea,
Se auzea cum plânge şi prin acoperiş.
Ei, ce casă, o bujdulă, acoperită cu paie!

La urmă Leana, a de i-a mai rămas,
Era cam năroadă
Şi-i aducea câte un prunc în casă,
Pe Ion, pe Damian,
Pe Costică.
Şi tot Mitruţa trebuia să aibă grijă de ei.
Şi le dădea să mănânce turtă cu fasole, de mici,
De la şase săptămâni.
Leana pleca la muncă şi ea-i îndopa
Cu zeamă de fasole, cu mămăligă.
- Leliţă, nu moare?
- Dă-l dracu, că nu moare, că mancă de făcu burtă.
Ea stătea în prispă, el în troacă,
Mic de şapte-opt luni,
Cu burta tobă de fasole,
Şi ea-i dădea cu piciorul,
Îl legăna şi-şi plângea morţii ei.
- I-auzi cum cântă Mitruţa!

SOROACELE

Dacă-ţi moare mortul, te duci în fiecare sâmbătă
Cu colaci.
Se fac paisprezece turtiţe şi nouă colaci.
Şi pe turtiţele de post pui legume de post.
Pe cele de dulce
Pui de dulce. Şi astea sunt soroace.
Până la trei ani
Se pomeneşte din jumătate în jumătate de an
Şi de la trei ani
Din an în an, până la şapte ani.
Şi de la şapte ani, dacă vrei
Îl mai pomeneşti, dacă nu, nu.

Şi tu trebuie să ai viaţă lungă
Ca să-i pomeneşti pe toţi
Până la capăt, că ce ţi-e viaţa omului!
Îi poartă soroacele sau sâmbetele,
Asta e, de-aici vine.
Tot la mort, important mai e şi *orariul* lui,
O măsură de se ia pe om mort
Şi pe firul ăla se toarnă ceară
Şi se face colac.
Şi-n fiecare dimineaţă se duce la cimitir
O femeie de tămâie şi-l aprinde acolo
Timp de şase săptămâni
Şi atunci îl lasă să se termine.
Atunci mi se pare că te termini
Ai murit de tot şi de pe lumea ailaltă,
Urmează a doua moarte,
Ori ce-o mai fi...
Mă, voi să-mi ţineţi şi voi acolo cât aţi putea.

Dina zicea: - Mă drăcui cu pânza, cu groapa, cu orariul,

Că de ce plâng. Aşa mă drăcui fie-mea.
Dina toată ziua plângea şi fie-sa zicea:
- Fire-a dracu de
Năroadă, aci râzi, aci plângi. Cine să te mai
Înţeleagă?
Ei, mai spunea câte unul vreo vorbă mai aşa
Şi ea se oprea din
Plâns şi râdea şi ea o ţâră
Şi la urmă iar îşi aducea aminte
De ceva şi-i dădeau lacrimile.
- Cum să nu plâng,
Că tu n-ai îngropat ce-am îngropat eu.
Bărbatul şi şapte copii.
Şi-i lua la numărat: Anica, Gheorghe,
Lisaveta, Gheorghiţa, Marin, Dumitru... şi număra şapte.
Şi toţi au murit mari,
De la 13 ani în sus, cum să nu mi se
Rupă sufletul?
- Ei, fire-a dracului cu nărojii tăi,
Zicea fie-sa, Măria.

VREMEA CA OMUL

Se ducea şi toca lemne desculţă
Şi nu era gaz deloc
Şi ea povestea că fătase o oaie doi
Miei. Când au fost războaie,
Era şi ger mare,
Şi în 1913 şi-n 1917 atât era zăpada de mare!
Şi-o geruia.

„Că şi timpul e cum îşi face omul veacul,
Dacă sunt
Paşnici, e cald, frumos, dacă se-ncaieră între ei,
Se pun nişte potoape
Şi iarna nu mai ieşi din nămeţi.
Eu când văd că e ger rău,
Mă gândesc unde s-o fi mai spart
Vreo bubă şi mă-nchin
Să n-ajungă şi răul ăla la noi,
Repede, repede cum vine necazul.”

PĂSTRAREA

Una i se plângea Mariţei de la moară:
„Iote că sunt bolnavă”.
Da’ ea:
„De ce nu te culci îmbrăcată?
Eu aşa dorm, îmi pun şi cizmele în picioare,
Peste opinci şi îmbrăcată şi n-am nevoie.
N-am tuşit niciodată.
Nu ştiţi să vă păstraţi”.

„Şi cum dormi tu aşa, cu toate alea pe tine
Şi în cizme sub cergă
Acolo-n şopru?”
„Aşa dorm, în cizme,
Eu ştiu să mă păstrez.”

AMÒI

Leana punea rufele în albie,
La înmuiat, amòi,
Zicea: „Pusei şi eu trenţele alea amòi,
Să le spăl dracului”. Şi le uita acolo
Câte o săptămână, luată cu treburile,
Toţi se-mpiedicau de albie, în prispă,
Mai nimerea câte-o găină în ea,
Şi ea să se-apuce de spălat -
Neam.
Până când bărbatu-său i-a spus într-o dimineaţă:
- Leano, hai, fă, să scoatem cânepa aia de la topit
Că i-o fi de-ajuns.
Scoate, fă, cânepa şi lasă balta liberă.

Cămăşile erau de cânepă,
Cum se purta pe-atunci.

DIMINEAŢA

- Hai, care vă sculaţi să plecaţi cu vitele.
Mitruş, Rino, hai!
Hai, că iote ai lui Mutu urcă pe Ungureanca.
Se auzeau tălănci pe drum, behăit de oi.
I-auzi, toţi plecară numai eu am nişte leneşi!
Şi oile, săracele, li se lungesc ochii la poartă,
Au început să lingă zidul - nu ştiu ce să mă mai fac şi eu cu
Igrasia asta...

După vreun sfert de oră:
Bă, păi eu cu cine vorbesc? Ce, io vorbesc singură?
Intra în casă cu nuiaua. Săreau şi Mitruş şi Rina.
Jap, jap! „Aşa!” „Au!” „Păi, da’ ce?
Hm!”

După aia, seara: „Care se duce să rânească la vite?
Asta, iarna. Duce-vă-ţi, mă, de regulaţi la vite
Daţi balegile afară cu cazmaua, aşterneţi nişte paie,
Şi la urmă daţi-le de mâncare. I-auzi cum rage Prian.
Luaţi paie cu coşul, din şira a de ovăz,
Trageţi cu cârligul, da’ vedeţi să nu staţi prea aproape
Să se dărâme, să vă prindă în copcă.”

Cum se trăseseră paiele, mereu din acelaşi loc,
Se făcuse o scobitură mare în ea, chiar ca o copcă.
Mitruş se şi vedea înecat în şiră,
Încercând să se agaţe de un pai
Şi trăgându-l Rina afară cu cârligul.
Învârtindu-l de picioare şi bătându-l
Pe burtă să scoată pleava.

MOŞIA

Avea pământ mai mult
Şi-n deal şi-n vale,
Şi când se certa cu alte femei
Mai sărace ca ea, păi cine era ca ea? -
Striga la argatul Florea, tare, ca să o audă
Alea şi să crape de necaz:
- Floreo, hai de ţine scara
Să mă sui eu colo pe casă,
Să-mi văd averea.
Să-mi văd eu averea mea
Din Dobreţ până-n Parchet, toată cureaua
Pe treizeci de stânjeni.

Florea era băgat la ei
Şi seara, ne povestea râzând.
- I-auzi ce mai făcu aia,
Zise să-i ţin eu scara,
Să se suie ea pe scară, să-şi vadă moşia,
Pe la Aleşteu, pe Ursoaia, pe Racu-n deal.
„Floreo, hai de ţine scara, să mă sui eu pe casă."
„Ţi-o ţin, cocoană, de ce să nu ţi-o ţin?
Da' ziceam că mai aşteptăm până deseară,
Când se-ntoarce părintele de la păresimi,
Vă suiţi amândoi odată,
Că moşia nu se mişcă de-acolo până deseară, acolo rămâne."

ÎN CAR

Lui Focu era să-i moară Foaca, nevastă-sa, săraca,
Şi-a gătit-o bine, cu toate ţoalele ale bune,
Dar pantofii i-a dat pe-ăi vechi.
Şi o femeie, care-o gătea:
- Bine, da’ de ce nu-i dai pe-ăi noi?
Da’ el, cum vorbea aşa cam fonfăit, zice:
- Lasă, că moarta merge-n car,
Nu e ca când mergi pe jos.

GHIŢĂ ZAMFIR

Era cârciuma lui Chirţu.
Şi s-au dus Ghiţă Zamfir
Şi cu Gheorghe Roncea, veri buni.
Şi atunci, de Anul Nou,
S-au luat la ceartă acolo.
Au plecat.
Şi când au plecat acasă, văru-su Gheorghe
A rupt o stinghie de la pod,
I-a dat pe la spate în cap.
Şi sânge n-a ieşit o ţârâ.
Muierea n-a ştiut nimic.
El s-a dus acasă, s-a descălţat şi n-a zis nimic,
Şi-a pus ciorapii pe sobă, să se usuce.
Şi dimineaţa s-a dus un fiu al lui Dorel al lui Bălteanu
Şi a-ntrebat-o pe Cica:
- Naşă, ce-a făcut moşu Ghiţă,
I-a fost rău azi-noapte?
Că l-a bătut rău ăla.
- Care? Că n-a spus nimic.
- Gheorghe Roncea.
- Nu ştiu, că nu se mai sculă.

S-au dus la el şi l-au găsit ţeapăn.

TREANŢA

După ce treci
Prin Nătărăi, cobori coasta şi intri într-o văgăună,
Unde se află Dobreţul.
Are poziţie foarte bună, văgăună-vizuină
Între păduri, cam deoparte
De toate drumurile şi oamenii
Sunt acolo aşa cum i-a
Lăsat Dumnezeu, demult.
I-a lăsat şi i-a uitat, zicea Nenea.

Când se spală se şterg cu trenţele,
În loc de şervete.
Ele sunt puse prin cuie.
„Hai, treci la spălat pe mâini şi uite treanţa colo,
Dacă nu e aia, e aia. Ori ia pe-aia din cuiul ălălalt”
Dacă te speli şi pe ochi,
Ţi se dă altă treanţă mai bună.
Treanţă de mână şi treanţă de ochi.
Colae se ducea mai des pe-acolo,
Le mai lucra tâmplărie,
Pe la oameni, şi spunea că-i place că sunt avuţi.
Au vite multe, putini cu brânză *pi colo, pi colo.*
„Şi, domnule, atâtea muşte n-am mai pomenit!

Cum pun masa, aruncă şi şervetul pe strachină.
Şi ridică omul de-un colţ, bagă lingura cu atenţie.
Altfel ia muşte, mănânci muşte şi sunt de-alea mari şi
Obraznice şi n-au ce să le facă vara.
Acolo-nţelegi de ce-n poveşti
Se spune că fata împăratului
Ori Făt-Frumos aveau câte-o babă
Care-i apărau când dormeau
C-o măturică de pene, să nu-i mănânce muştele.

Oamenii sunt bogaţi, au de toate, brânză multă, carne,
Miere, dar nu poţi de muşte.
Eu asta cu şervetul
Ori cu plasticul pe strachina cu ciorbă
N-oi uita-o cât oi trăi.”

„Ridică şi dumneata binişor, îţi zice femeia,
După ce-a pus masa, ia uşurel, că se strâng la zer,
La brânză, nu ştiu la ce deavu!
Că dac-am mânca numai bolbotine ca alţii,
Ştir, lobodă, urzici poate n-ar veni aşa”
- Păi, puneţi-le şi lor nişte buduroaie, aci-n prispă.
Poate se-nghesuie acolo.
- Păi, buduroaiele sunt pentru albine, da’ cu ele nu ne
Canonim atâta şi fac şi miere.

Vezi si acum multe opinci,
Pluguri încobilate, iar pe toţi porcii îi cheamă Rică.
Numai ce auzi: „Rică, Rică, Rică!”
Porcii lor mănâncă şi gogleze de pere, de mere,
Dar tot graşi şi frumoşi.
E bine domnule şi la Dobreţ, casele sunt frumoase.

Dobreţanii rar veneau prin Bulzeşti,
Şi rar se mărita cineva după vreun băiat de-acolo.

Câteodată se-ntâlneau cu ai noştri pe matca Dobreţului
Şi se luau la bătaie.

Satul lor ferit ca un interior de tobă,
Rămas aşa după vremuri.

OAMENI BĂTRÂNI

Păi, Ilie Chelcea, 86 de ani.
Apoi Golumbeanca, are, să tot aibă 96.
E surupată.
A venit la Ioana după urzici.
Şi avea o seceră învelită în cârpe.
O seceră rea şi legată, o punea pe mijloc
Şi se-ncingea peste ea, ca să-i ţină burta.
Acum umblă ăi bătrâni după urzici,
Cu secera-n ei, dar mai demult erau bogaţi.
Nu numărau galbenii, îi măsurau cu cenacul,
Poate nici nu ştiau să numere.

Unul, Popa Costache,
I-a dat zestre fetii două bănicioare
De bani de aur.
Şi se trecea în acte: „cu vârf sau rase”.
Nicolae Banţa era bătrân,
Bătrân, avea barba albă şi
Avea coade tot albe,
Şedea vara în şubă, la unghete,
La un foc mare de dulumaci,
Intrase, vezi, frigu-n el
De-atâtea zile albe.

Şi avea o traistă cu aur,
Atârnată-n pod, de un căprior,
Şi-au dat copiii peste ea,
Luau cu pumnul şi până să-i schimbe
I-au îngropat sub un frunzar.
Şi-odată au dat porcii pe-acolo, au început să râme.
Şi scoteau galbenii cu râtul.
Măi, ce s-o fi supărat moşul!
Zice, vedeam eu că e traista uşoară…

Ce, eu am copii? Am hoţi.

NEICĂ, NEICĂ

Neică, Neică, Neică,
Mi-e muierea bolnavă, neică, o frumoasă,
Merge bine, calcă bine,
Păpuşă de marmoră, neică, păpuşă de marmoră!
Râdeau ăilalţi:
„I-auzi, e păpuşă de marmoră, aşa o vede el
Şi ea e neagră de tot”.

Muierea lui Mărineaţă era bolnavă,
Se făcuse cocârlă
Şi el mergea pe drum şi se văita:
„Aurica mea, calcă bine, se-ncinge frumos.
E bolnavă, neică, moare”.

N-a murit, i-a trecut,
Da’ atunci se găsise şi el
Să spună cât e de frumoasă.
Măria Bălii îi zicea Pucioasa.
„I-auzi, e bolnavă cioara pucioasă,
Du-te, Uţule, şi vezi ce are”
Uţu era Mărin al lui Păsărică.
„N-are nici pe dracii,
Se vaetă ăsta degeaba,
S-audă lumea ce bine se-ncinge nevastă-sa.”

SCHISMA

Nicolae trecuse nitam-nisam la adventişti
Şi mama, de nevoie, s-a pomenit sărind în apărarea bisericii
Ortodoxe.
Erau câţiva credincioşi de ziua a şaptea în sat,
Se strângeau la Fănică al lui Ciucă acasă,
Acolo în Nătărăi şi cântau „Înălţat fie Domnul”.
Cineva citea din Biblie,
Îşi spuneau „fraţi” şi „surori”,
Fratele Nistor, fratele Vasile, sora Măria lui Budeanu,
Veneau şi pocăiţi din Murgaşi.
Fratele Nicolae se vede că era
Cel mai proaspăt, ca un ou.
Erau şi mai tineri, şi mai în vârstă,
Răsuna casa de cântece şi rugăciuni,
Că se speriau cocoşii
Şi începeau să cânte,
Curcanii bolboroseau prin curte,
Înfoindu-se, ca şi când erau
Păsările Domnului, menite să-i urce
La ceruri după aceea, aşteptau la scară...
Şi la urmă toţi îngenuncheaţi, pe duşumea,
Se stingea lampa, închideau ochii...

Lui Nicolae îi plăcea de Miţa lui Vasile.
Stătea pe lângă ea şi aştepta să-nchidă lumea ochii,
Să se gândească mai repede la Dumnezeu.
Cum-necum se lipise de adventişti.
Mama la-nceput n-a vrut să creadă,
Dar îi tot spunea lumea:
„L-am văzut intrând acolo”
Nu i-a zis nimic deocamdată,
Aştepta să se dea pe faţă.

Nicolae s-a dat pe faţă la masă.
- Cu ce e prăjită fasolea asta? - a zis.
- Păi, cu ce prăjeşte toată lumea, cu untură.
- Nu mănânc.
- De ce, mă? - se făcea mama că nu ştie.
Ţi s-o fi aplecat din
Ceva.
- Nu, că e de porc şi n-avem voie
Să mâncăm de porc, că porcul
Are unghiile despicate...
- Şi până mai săptămâna trecută cum le avea,
De nu te mai
Saturai de-ntins în tigaie?
Tu ai fost chior,
N-ai văzut că tot despicate le avea?
- Nu, mie de-acum încolo să-mi prăjeşti separat,
Cu ulei de
Floarea-soarelui...
- Da, c-o să m-apuc acum
Să le fac la toţi mofturile.

Nicolae se supăra şi se ridica,
Mama lua şi ea, de necaz, masa
Şi-o arunca în bătătură.
Certurile se îndeseau.
„Domnilor, ne spune mama
Nouă, cei mai mici, care nu eram chiar domni,
Ăsta s-a jurat să nu mai mănânce
Ce mănâncă toată lumea.
Păi, nu vin eu la ăia care te învaţă
Să-mi strici mie cheful
De fiecare dată?”

Într-o zi s-a dus şi-a început să dea cu bulgări
În geamurile casei de rugăciuni a lui Fănică Ciucă.
Îl striga pe Nicolae, care avea glas şi cânta
Frumos, se auzea.

- „Ieşi, mă, afară, că biserica e coló-n vale,
În Sălişţea, nu aci.”
Şi jap! cu bulgărul. A spart geamurile
Şi-a ieşit adventista:
- „Te dau în judecată, auzi
Dumneata, cu ce drept îmi spargi geamurile?”
„Da’ voi cu ce drept mi-aţi îmbrobodit copilul?
Ieşi, mă, afară şi vino şi cântă-mi acasă
S-aud şi eu, c-oi fi având şi eu păcate,
Să mă pocăiesc
Ori încaltea du-te la biserică colo-n vale,
Că acolo e biserica,
Dacă te-au uns ăştia popă!”

În afară de carnea de porc, cearta religioasă
Începea automat
Vinerea seara, pe motive de numărătoare a zilelor.
- Nicolae, zicea mama, mâine te scoli de noapte,
Mergem să terminăm de răriţat
Locul ăla la Vâlceaua Bonii,
Că doar al nostru a mai rămas, râde lumea de noi.
- Eu merg numai până acolo şi mă-ntorc, că e sâmbătă.
- Şi dacă e sâmbătă ce e? se făcea mama că nu ştie.
- Noi nu lucrăm sâmbăta, că e ziua a şaptea.
- Care noi, mă, că eu iote că lucrez, care noi?
Poate tu şi cu ai lui Vasile?
- Da, noi, că e ziua a şaptea!
Se încăpăţâna Nicolae morocănos.
- Bă, de când? Că eu ştiam că duminica,
Atunci e ziua a şaptea, sărbătoare,
Stă lumea acasă, primenită şi se odihneşte.
Dar sâmbăta, ca ce?
Începea cearta, Nicolae căuta Biblia pe sub pat,
Pe sub căpătâie,
Pe poliţă, să vină cu argumente scrise -
„Vezi c-o fi pe putinei!”
„Aşa, că puţin vă pasă de cuvântul Domnului!”

Citea un verset, mama sufla-n lampă:
„Gata, că mâine ne sculăm
De noapte, mergem la răriţat!”

Lucrurile s-au tărăgănat aşa o vreme,
Nicolae îşi făcea ciorbă singur neprăjită,
Se cam sfrijise.
Sâmbăta pleca cu Budeanca, şi cu ăia toţi la Murgaşi.
Trecea printr-o pădure mare,
Culegeau floricele, rupeau bozoţei
Şi discutau despre pierderea
Credinţei în zilele noastre.
Până când într-o duminică
Îl vede mama că se găteşte frumos,
Se bărbiereşte la stâlp în prispă şi dă să plece.
- Mă, unde te duci tu, că azi e duminică, şi tu
Ziceai că duminica lucrezi,
Încarcă colo carul cu bălegar
Şi împrăştie-l pe Seci, că aşa fac
Ăi cu căciulă-n cap, au grijă de locuri.
- În dedeseară, răspunde Nicolae moale,
Acum am o treabă.
- Şi ce treabă?
- Mă duc până la Ioniţă-al lui Cucu.
- Aşa gătit?
N-a zis nimic, a plecat.
„L-am lăsat să se-ndepărteze,
Ne povestea mama mai târziu,
Am luat şi eu un ciomag şi fuga după el la deal,
Să văd eu unde intră el aşa gătit ca un ginere.
- Vezi la primărie, mi-a spus o fomeie.
Intru, erau acolo la notar, el, Miţa şi Vasile
Trecuseră pe vale, să nu-i vedem.
Aşteptau să le scrie actele.
«Bună ziua.» «Bună ziua.» «Da’ ce e, mă, Vasile, cu voi aici?»
- Păi, ziserăm să-şi facă şi fata asta un rost.

- Păi, fata dumitale e cuminte, că veni cu tac-su,
Da' nărodul meu cu cine veni?
- Bine, mă, tu n-ai mamă să te chibzui cu ea,
Dacă vrei să
Te-nsori,
Cum te laşi tu dus de nas de stricata asta?
Şi jap! cu reteveiul pe şale.
Am dat tare de vreo două ori,
El s-a ferit o ţâră, dar n-a zis nimic...
Îl făcusem de ruşine.
- Înapoi! Acasă! şi stăm noi de vorbă.
Am lăsat-o pe aia acolo cu buza umflată,
Îi prinsesem pe toţi
Cu mâţa-n sac, cât făceau ei pe sfinţii,
Vasile bodogănea."

Pe drum, Nicolae mergea făcut foc înainte,
Mama în urma lui, parcă-l scăpase de la înec,
Parcă-l scosese de păr.
Îl certa tare, s-audă lumea.
- Bine, mă Nicolae,
Mie mi-ar crăpa obrazul de ruşine,
Tu om eşti, mă, om cu războiul făcut, şi-ncolo şi-ncolo
Şi-bătut?
Vezi unde te duse năroada aia?
Mă *schimnaticule,*
Cum te iei tu după toate arătările?
- Da, că nu mă laşi să am credinţa mea.
- Ce spui tu, mă? Cu cine crezi că vorbeşti?
Băiete, după ce mor eu, crezi în ce vrei,
Poţi să crezi şi-n cucul ăla care cântă pe coastă,
Da' pân-atunci, faci cum zic eu.

Şi aşa s-a terminat marea schismă,
Nicolae şi-a găsit altă fată,
A-nceput să mănânce carne de porc,
Să muncească sâmbăta

Şi să doarmă duminica,
Lăsând credinţa şi mersul la
Biserică pentru bătrâneţe,
Ori de-un Paşti, de-un Crăciun, cum
Face toată lumea.
Câteodată eu cu Ionică
Îl mai necăjeam cântând prin curte,
Dar destul de departe, să nu ne-ajungă, în caz că se-
nfurie:
„Înălţat fie Domnul… Înălţat fie Domnul…”

„Sări Nicolae, că te cheamă fraţii
Pe poteca Murgaşului”
Zicea mama râzând, bucuroasă că până la urmă
Învinsese tot credinţa strămoşească.

S-A-NCHIS PĂMÂNTUL

Când era tata bolnav. A venit Chirimenţu
Şi-a zis:
- Moaşă, am visat c-au tăiat gârniţa dumneavoastră
De la Delniţa.
- E-he! Aia sunt eu, zice tata.
- E, cum să fii, că nu-ţi trece?
- Nu-mi trece.

Tot atunci mama a visat că făceau trei oameni
O groapă în fundul grădinii în vale.
Vine şi ţaţa Manda:
- Fă, să ştii că nepricopsitul ăsta moare.
- Da, de ce, că e tânăr, cine moare la 43 de ani?
- Am visat rău azi-noapte, că
Veni malul, se dărâmă şi vă prinse casa
Şi se-nchise pământul deasupra.

Şi-am mai visat, zice mama,
Că eram în casă, la foc
Şi-am auzit zdupăind la fereastră.
Când mă uit, trei oameni cu hârleţu: „Îu, hoţii!”
Soacră-mea a zis:
„Lasă, fă, că fugiră,
Dar luară calul ăl roşu al lui Graure”.
Mi-a murit. S-a-nchis pământul deasupra,
Toate visele rele s-au izbândit.

43

Babă-ta, când a murit tac-tu,
M-a întrebat de câţi ani este,
Şi i-am spus: 43.
- Ei, am visat la ursitoarele lui
Că eram peste Răculeţu,
C-o albie mare în cap.
Şi-a trecut un cârd de gâşte sălbatice,
Peste mine, la deal.
Tot în deal, la apus.
Şi-am aplecat aşa albia, să mă uit în sus.
Şi-o femeie mi-a spus:
„Ei, nu te mai uita că sunt 43”.
Gâştele alea sălbatice - anii lui.
Aşa a fost ursit.

SOVONUL

Spunea Constantin Duţă de muierea lui, Mărina,
Când a luat-o el şi-au făcut nuntă:
„Şi era un noroi mare,
Amestecat cu zăpadă, şi eu, călare, pe lângă sanie.
Cine era ca noi? Cu flori cusute la căciulă.
Pe la Cişmele s-a răsturnat sania
Şi muierea nu vedea să se
Scoale,
Că era cu sovonul în cap.”
- Dar ce era sovonul, mamă?
- Doi metri de stambă roşie, cusută ca sacu, o glugă,
Aşa ca sacul când îl îndoieşti.
Şi ţi-l puneai în cap,
Şi ăla era sovonul de mireasă.
Îi mai venea o pulpană
Pe ochi. Şi mireasa era obligată, de la ea de-acasă
Pană la biserică, să chiuie mereu,
Să fie veselă, să chiuie,
Ca să i se facă vara cânepa. Cânepa era baza.
Cânepa şi borangicul. Făceau cotare de borangic.
Şi atunci după ce-i lua sovonul de mireasă din cap
I se punea cotarul, un fel de cârpă de borangic.
O femeie, după ce se mărita,
Nu-i mai vedea nimeni părul.

Constantin Duţă era bătrân, peste optzeci de ani,
Şi eu eram copil când spunea el de nunta lui
Şi de mireasa însovonită.
Pe Marina am văzut-o când murea. M-am dus cu mama.
Parc-o văd într-un pat de la vale
Şi ea trăgea să moară.
Mureau femeile tinere,
De la treizeci de ani în sus

Începeau să moară.
Copii, necăjite, nu erau doctori, nu era nimic.

Uite-aşa cu nunta lui Constantin Duţă, el călare
Cu flori cusute la căciulă şi ea în sanie şi sania
Răsturnată şi nu vedea să se scoale de-acolo
Că era cu sovonul
Pe ochi.

CEI UNSPREZECE STÂNJENI

Era în burtă babă-ta, când a murit tatăl ei, Drăghicioiu.
Şi fraţii ăilalţi n-au mai vrut să-i dea pământul,
S-o mai socotească de frăţie.
Au zis că n-o fi bună, a facut-o mumă-sa cu altul.
Şi i-au dat ceva, numai când s-a măritat cu Ioniţă Bălan.
El având pământ mult şi ea fiind frumoasă,
S-a mulţumit cu ce i-au dat,
Pe câtă vreme soru-sa, Ilinca,
Avea tot, adică unsprezece stânjeni din hotar până-n hotar,
Din matca Delniţei până-n matca Dobreţului, bun pământ.
Ele se socoteau, veneau una pe la alta,
Se pieptănau una pe alta şi discutau. Da' zicea Ilinca:
„Ce să-ţi fac ţie, dacă nu vor ceilalţi!"
Fănică, tot văzând că se-nmulţesc copiii, a-nceput să aibă
Pretenţii la dreptul de pământ
Ce i se cuvenea după mumă-sa.
Cei unsprezece stânjeni care rămăseseră la Ciuculeşti.
A dat cazul în judecată. Mulţi îl descurajau,
Că a trecut prea mult timp şi nu mai are dreptul.
Văzând asta, el a început să muncească pământul,
Punea pluguri
Pe locurile alea
Şi la păduri, tăia lemne, să intre în posesie.

Nepoţii s-au întărâtat.
Şi când s-a dus odată cu carul la
Lemne
Cu Nicolae, cu George şi Sandu lui Moisă, au venit mai mulţi cu securile
Pe la spate şi Constanţa, cu revolverul
Şi s-au certat la Băzgărăi.
Fănică s-a dat jos din car,

(El încărca sus şi Moisă îi da de jos)
Constanţa a început
Să blesteme. A venit şi Fănică Ciucă, el a dat primul
Cu muchea în tat-tu, aşa fără veste.
Al doilea, Nicolae Nedelea
S-a repezit şi-a dat şi el în Fănică.
Sandu a rămas deoparte, nu s-a băgat.
George şi Nicolae,
Copii, au fugit ţipând la deal.
Ăia au dat cu el jos,
Au tăbărât pe el. El era voinic,
Dar ăia mai mulţi şi apucaseră
De-l loviseră întâi, era ameţit.
După aia el abea s-a târât la
Coada Săliştii sub un jugastru bătrân,
Unde l-a găsit Nicolae.
L-a trimis:
„Du-te, mă, de ia nişte apă, să mă spăl de sânge”.
Fuge copilul acasă,
Departe, vreo doi kilometri să tot fie,
Şi-am venit eu cu două ulcioare.
Nedelea nu m-a lăsat să trec peste
Pod.
Am început să plâng şi-am ocolit balta.
Putea să moară în timpul
Ăsta. Am ajuns, l-am găsit, s-a spălat
Şi-am plecat spre Ungureanca la deal, cu el de cot.
Îi curgea sângele din cap.
Şi între păduri Fane al Dinii
Şi cu Fănică Ciucă s-au repezit şi-au tăiat spiţele carului.
Pe Ungureanca venea şi cumnatul Dobrescu
Cu un pistol mare.
Fănică zice: „Lasă-i, mă, că acum e târziu”.
Până seara făptaşii au fost legaţi
Că Ion Roncea, care era factor poştal, a anunţat repede,
S-au judecat, procesul se amâna.
Ciuculeştii începuseră să cedeze.

„Bă, ţi-l dăm, dar să ni-l plăteşti”. Popa, lacom,
Începuse să cumpere el câte-o curea
Şi aşa taică-tău şi-l făcuse
Duşman acum şi pe popă care avea bani.
Asta s-a petrecut cam prin 1934-1935.
Nu erai tu făcut.
Uite ce necazuri a avut taică-tău, cu pământul,
Ca să vi-l ţină.
Pe vremea aia pământul nu era ca acum
Să te strâmbi la el şi să nu-ţi pese.

DUPĂ SPATĂ, DRUM LUNG

Aş avea nevoie de-o spată, nu daţi voi o fugă
Până la moşica, s-o luaţi pe-a ei, că e mai latră.
Ieşiţi în drum şi-o luaţi pe linie şi-o
Ţineţi drept. Treceţi de Nea Florea, ajungeţi la
Moară. O fi gloată, vă strecuraţi printre cară,
Mergeţi, mergeţi, mergeţi până daţi de-o fântână,
Unde curge apa pe-un ţurţur
Şi se vede nisipul bolborosind.
Din deal e un mal mare dărâmat,
Ia lumea *năsâp,* nu intraţi
Că se răstoarnă.

Mi-e degrabă şi-mi trebuie spata, stau cu ăl război
Întins,
Dar mergem noi odată toţi
Şi vă-arăt eu cum se ia nisip cu postava.
La urmă sunt iar două
Fântâni,
Pe mâna stângă, când te duci, una lângă alta.
Iar astea sunt acoperite.
Nu v-amestecaţi printre boii care beau la jgheab,
Să vă calce pe picioare,
Că vă mai alegeţi şi c-o copită.

Şi-asa ajungeţi la-nvăţător. Stă din vale
De Tiuganu. Casa aia mare, cu stupi sub fereastră.
În dâmb e Codin, care-o să vă coase
Vouă nădragii, bun om, priceput,
Are şi maşină de cusut.
Are un metru de-ăla moale, îl ţine după gât.
La urmă începeţi să coborâţi,
Dar mergeţi tot aşa la
Deal. Mă, să n-o luaţi la vale,

Că nimeriţi în baltă.
Ţineţi drumul până daţi în Trântorul.
Nu, nu sunt albine
Aşa a fost botezat cătunul ăla. E un pod de lemn,
Treceţi peste podul de lemn,
Ziceţi bună ziua la creştini,
Dacă-or fi stând pe
Capul podului şi-ncepeţi să urcaţi spre Trăşculescu,
Care stă pe mâna stângă cu mâna la ochi.
La urmă se vede
Biserica a nouă,
Pe mâna ailaltă.
- Cum sta ăla pe-o mână şi biserica pe-ailaltă?
- Mă, băiete, aşa vine vorba, adică:
Din deal şi din vale.
La biserică nu intraţi,
Să puneţi ţărână în capul sfinţilor
C-am văzut eu un şarpe mare în tindă,
Coborâse din iadul de pe perete,
Din cazanul unde fierb dracii mămăligă din păcătoşi.
L-a omorât tata lui Savu c-un par.
Un drum în vale, duce la cimitir.
Dincolo sunt ai lui Păun, verii voştri.
Au doi corcoduşi mari, încărcaţi,
Cad corcoduşele vara în pat
În cerdac.
La urmă iar coborâţi şi-n vale se vede altă
Cişmea. Pe lângă drum se-ntind nişte duzi mari,
Scorburoşi, să nu băgaţi mâna-n scorburi după ouă.
Că cine ştie ce balaur vă mai ia de deşte!
O ţâră mai încolo e tata mare.
Vă abateţi să vă odihniţi, dacă vă dor picioarele.
Ce-o să zică Mărica? Nu e ea stăpână,
Ea dă cu mătura şi nu-i plac copiii.
Ei, o să vă vadă maica
Pe ferestruică, din pat, unde stă şi bea ceai de romaniţă,
C-are de mult un dor la inimă.

Spuneţi-i că suntem bine,
Lisandria, cu vacile, Nicolae şi George, pe câmp.
O să vâre uşurel mâna sub saltea:
„Na, mă, şi vouă nişte
Creiţari, de alviţă”.
Ţineţi mânuţa strânsă aşa, să nu daţi cu ei după
Câini, până întâlniţi alviţarul cu cobiliţa, atunci
Ăla pune coşurile jos şi v-alegeţi,
Alviţă, floricele, susan.
Treceţi de primărie.
Şi pe la Chirţu iar urcaţi dealul.
În coastă stă Luţa, suntem rudă.
După aia coborâţi lin,
Şi drumul o ia-n sus, şi-acolo, de la vale
De biserică stă poştarul. Aia e moşica voastră,
Riţa. Abea o să vă vadă, că ei n-au copii.
Biserica nu e-a lor, cum să fie-a lor? E bătrână
De pe vremea lui Pazvante.

Ce căşti mă, Ionică, te luă somnul?
Mă, să nu vă culcaţi pe drum, că vă trage pământul.
Şi la urmă, n-o ţineţi prea aproape de gard,
Că vă rup câinii
Picioarele, pe rost.
Să nu bateţi în porţi, să-i întărâtaţi.
Vedeţi vreunul culcat în drum, îl ocoliţi frumos.
Luaţi-vă o nuia în mână.
De gâscani să nu vă fie frică, sâsâie şi tac.
N-o ţineţi pe şleau, să vină vreo căruţă tare,
Să dea peste voi.
Nu vă amestecaţi cu alţi copii, să vă pună piedică.
Luaţi seama pe unde călcaţi, să nu alunecaţi pe bălegi...
- Şi-napoi?
- Păi, tot aşa, dar de-a-ndoaselea,
Adică nu cu spatele-nainte,
Cum vă jucaţi voi, asta nu e joacă, acum sunteţi mari.
Cum v-aţi dus, numai că în loc să mergeţi la

Deal, mergeţi la vale. Ţineţi drumul, vă mai
Luaţi după vreun car.
Vedeţi să nu treceţi de casa noastră
Că vă pomeniţi în pădurea Murgaşului, ferească
Dumnezeu,
Vă mănâncă lupii!
Luaţi-vă şi-un flanelaş pe mână,
S-o pune vreo ploaie, când vedeţi că picură
Vă trageţi sub vreo troiţă,
Vă strâmbaţi la ăi doi tâlhari
Şi ei la voi, Doamne iartă-mă!
Mă, dar voi ştiţi ai cui sunteţi? dacă vă rătăciţi
Să vă aducă vreun om de mână.
Ia spune tu, Marine, că eşti mai
Mare,
Ai cui sunteţi voi, ai?

ECOUL

N-ai ecou, domnule,
Nici bun, nici rău...
Să trăieşti aşa, s-o duci,
Neştiut de nimeni, te strecori...
Ştiţi caii ăia furaţi,
De li se pun cârpe, trenţe, pe copite
Să nu facă zgomot, când sunt scoşi din grajd?
Cine ne-a furat pe noi? ce fel de vite, mârţoage de rasă
Mai suntem şi noi?

Ia suie-te în Piscul cu Bojii
Şi strigă... să vezi, te aude cineva?
- Ce să strig?
- Ce vrei... strigă că iote nu plouă...
Să vezi ce se întâmplă.
- Păi, ce să se întâmple?
- Păi, aia e, că nu se întâmplă nimic.
Ca şi când ai împunge o dată cu acul în cer
Nu zice nimeni „au”,
Nici un sfânt, nimeni nu zice „au”
Dacă împungi o dată în cer
Cu acul.

Fiindcă de aici n-ai nici un fel de ecou.

LA TULBURAT

Eleşteul era plin de şerpi cât codiria biciuştii.
Se suiau pe papuri în sus, până la moţ, se-ndoiau cu ei,
Ori ieşeau în fân - fâş, fâş! îi tăiau cositorii cu coasa
Şi-i întindeau pe mărăcini, să-i numere
Ca şi când popa (Eleşteul cădea pe-a popii)
Ar fi tocmit un cârd de Sfinţi Gheorghe
La tăiat de balauri.
Lângă Eleşteu era Vâltoarea, adâncă,
Şi-n câte-o duminică, vara, se strângeau oamenii la Vâltoare
Să prindă peşte.
Se făcea întâi zăgazul, cu brazde, crengi.
La urmă intrau toţi, mai în izmene, mai goi
Dacă reuşeau să ţină la distanţă muierile,
Şi-o luau de la o margine, tulburând afundul cu piciorul,
Răscolind mâlul gros, te duceai în el până spre genunchi,
Ca-n coca dintr-o căpistere, ori parcă jucai în teasc.

Ca să meargă mai repede, aduceau şi-o pereche-două de boi
Mai paşnici. Cineva-i trăgea de lanţ, ca la brăzdat
Dar era un arat de formă, tactic,
Ori numai îi goneau cu parul de colo-colo.
„Nea, Surane! Hei, nene! Hai cu tata, că nu muşcă!
Nu le staţi, mă, boilor în cale!
Că se sperie, naiba, şi vă amestecă aci cu gioavla”

„Nene” erau boii. „Boilor” li se zicea oşiştiilor mici, copiilor
Care se-ndesau în coarnele animalelor.
În pieile goale, roşii ca racii, ei fuseseră primii
În gâldan. Tulburau mai pe la margine,
Unde era gârla până la glezne.

Cei ce nu ştiau să-noate şedeau cuminţi ciuciuliţi pe lângă
Sălcii, răchite,
Cu hăinuţele chitite şi legate cu cureaua să nu se-
mprăştie.
Erau îndoiţi: să intre şi să dea şi ei din picioare acolo
Câineşte, ţinându-se cu mâinile de mal? ori să mai aştepte
Să mai crească o ţâră şi-n ăst timp mai scade şi nivelul?
Unii veniseră cu câte două tiugi, legate cu aţă,
Şi alea-i ţineau,
Pluteau ca boierii pe deasupra. Şi-odată cineva
Le trăgea tiugile de sub burtă
Şi-i vedeai cum se duc speriaţi în jos,
Ţipau şi-nghiţeau apă.

Al Nepoatei ieşea, cât era de lung.
Se făcea că are treabă
La ţoale şi jarp! câte-un brânci la fricoşi şi corconiţi,
Se pomeneau ăia dând din mâini, ca-naintea trenului.
Ori îi lua frumos de mijloc şi-i azvârlea, fleaşc!
În mijlocul liştevii, ca pe sacii cu fainã.
„Curaj, găină, că te tai” - râdea el cu dinţii mari şi galbeni.
Era o chirăială, o bâzâială, un râs! Bâlci, auzi dumneata!
Ţipau muierile mai de departe, de la tainã: Muică, muică!
Şi aruncau cu zburături. Drăcuiau, că le-neacă zăltatul
odoarele.
Dar cum să se-nece, ce vorbă? Că ăi de-notau ca vidrele,
Vârlan al lui Ioane, ai lui Creţan, ai lui Seder, Gică-al lui
Rinu,
Numai ce-i luau de tur, vorba vine, şi dădeau cu ei pe mal,
Mai săreau şi de trei ori în sus, ca mingea.
„Iote că şi-ncepură să se dea prinşi! Cine zicea c-o
dispărut
Peştele din Ţara Românească şi Oltenia? - făcea Marin al
Nepoatei
Dar ce? Acolo se-nvaţă marina pe dâmb? - râdea el.
Pe mine, când eram ca ei, nu m-a aruncat, tot aşa, Ilie al
Floarei?

M-am dus la fund de nu m-am văzut.
Mai am şi-acum apă-n urechi.
Vă clătirăţi, bă, gura cu *odicolom*?
„Da, că te spui eu la nenea!”... scâncea vreunul.

Vâltoarea începea să se-ngroaşe, să se-negrească,
Bolborosea din jos,
Făcea si spumă murdară pe sub sălcii.
„Gata, scoateţi boii afară, să rămână doar dobitoacele!”
„Care aruncaşi, mă, a javră? Marş afară, nu mai limbăi apa acia!
Ni! Mânca-ţi-ar stăpânul coada!”
„Bă! Nu vă mai ţineţi de drăcii!”
Erau şi oameni mai în vârstă acolo, cu mustăţi, foarte serioşi.
Când tulburau, parcă erau toţi şchiopi,
Aşa mergeau, ameninţând de-un picior.
Dădeau ca-n muşuroaiele de cârtiţă.
Apa le mai lua greutatea de pe inimă,
Vorbeau despre împroprietărire,
Ori îşi aminteau din armată.

„Acum om lăsa-o o ţărişoară, să se slăiască,
Să vedem când scoate capul inamicul!”
„Na! Că şi eu călcai pe ceva moale! Să mă răstoarne, auzi?
Doamne fereşte! Dacă n-om prinde noi un loitrar de peşte aici
Ca Petru Rareş, să-mi ziceţi mie Cuţu - se mira al Nepoatei.

Deodată apăreau spinările albicioase.
Năuciţi, scoşi cu japca de sub răgălii,
Bieţii peşti îşi sclipeau în nesiguranţă solzii graşi.
„Iii! Uite-l! Sări! îl văzurăţi cum făcea bolta?
Săi, nene Tomo, cu dumicatul. Să-ntingem în el, cât sfârâie...”

Iar nunta-ndărăt, în baltă.
Acum îndrăzneau şi unele cucoane.
„Ei, da’ ce? Nu sunt oamenii noştri?
Nu-i vedem şi-acasă?”
Îşi sumeteau fustele până mai sus
Şi-aşa făceau prin valuri cu ciurul, sita a rea, cu vreun geac
Rupt.
„Leliţo, nu te uita prin sită, fa, că orbeşti.
Şi nu le da să sugă din ţâţa a stângă, că se-nvaţă stângaci”.
Unii pescuiau chiar cu mâna goală.
Era ameţit peştele, nu mai avea nici o snagă-n el,
Şi nici direcţie.
O dată ştiu că Ilie a scos de la podul lui Giurcă un crap cât Plosca.
Dar cei mai mulţi erau aşa ca deştiul ăl gros,
Alţii, mai lungi - nisipariţă, crăpceni, plătică de
Are solzii în multe culori, ca betele, -
Şi fâţe mărunte,
De sunt bune-n tigaie, trecute prin mălai şi prăjite
Cu ulei de floarea-soarelui şi cu ceapă verde.
„Tot la mine trag, mânca-i-ar tata!
Ştiţi, cât de sărac, dar să ai bani mulţi.
Bani mulţi colo, boldoaşă la brâu!”
Al Nepoatei, cu gura lui mare, prindea, nu prindea,
Arunca o altă lumină asupra situaţiei, o cârmea din vorbă.
Altfel, puteai să te crezi şi-ntr-un vis rău,
Cu oamenii într-o apă mare-neagră,
Zbătându-se ca înecaţii, să iasă din balta aia,
Cât albul ochiului la orb, plină de gunoaie,
Mocirlă în care te duci la fund, ca sorbit de-un gâtlej mare
Şi-n ceafă simţi pumnul unui val cât muntele.

Goi până la brâu, uscaţi, oamenii parcă încercau să
Se prindă de-un peştişor care să-i şi ţină deasupra,
În timp ce muşcau din el şi-l îmbucau, cu oase.

Se mai nimerea şi câte-o broască,
O azvârleau măgădanii ăi mari tocmai în sânul vreuneia mai aşa,
Sărea aia de-un stânjen, zdruncinată,
Ca-n carul Sfântului Ilie.
„Iote tocmai unde trasă, nene? Nu mişca, Tilino,
Stai că ţi-o scot eu ca pe mărăcine…
Lasă, că nu fac blândă unde pun mâna, că mă spălai adineaori.
Dacă te mai fereşti o ia-n jos, ţin-te mă, la ea!”
Era mai uşor cu cele ţestoase, grele ca râşniţa,
Să rupă văşcălia ciurului, nu alta.
Aşa mişcau capul mic într-o parte şi-n alta,
Ca pendulele din Craiova, care se văd pe fereastră.
Ţestoasele stăteau poate-n mâl ascunse, din vremea
Ultimelor năvăliri barbare, erau ca nişte copite pierdute.

„Bagă mâna-n apă, bă!” a ţipat al Nepoatei la mine.
Trăsesem de sub răgălii un şarpe să nu zic cât sulul războiului
Dar nu mult mai mic. Văzusem mişcând şi-am îngâmbat mâna.
Se-nfăşurase pe braţ ca jurebia pe vârtelniţă.
„Nu-l ţine la aer, că te muşcă!”
Mi s-a părut că toţi de-acolo din baltă
Suntem înfăşuraţi de şerpi veninoşi, ca de bice,
Care ne mână în Eleşteu, de unde nu mai poţi ieşi.
Ţipăm, dar n-avem glas,
Doar căscăm gura şi bolborosim ceva prin apa tulbure.
Lighioana s-a îndepărtat cuminte,
Înotând cotit, ca urina boului.

La urmă s-a dat drumul la zăgaz.
Muierile, fetele îşi storceau poalele.

Peştii se zbăteau cu gurile căscate în gărniţi şi coşuri.

Se credeau tot în Vâltoarea, care nu seacă niciodată
Cu ochii fără pleoape plângeau la soare şi prevesteau seceta
Broaştele-ţestoase se cuibăreau iar în adânc
În vechi urme de copite.
Lumea se risipea pe la case,
Bucuroasă c-a ieşit la linia de plutire.

Acum, la anul, cine-o mai avea zile albe.

FÂRŞEALA

Începutul bătrâneţii se cunoaşte după aceea
Că, de la o vreme, nu mai sărezi mămăliga.
Se aşezau ăia la masă, hupiţi,
Luau cocoloşiţi, îmbucau şi scuipau.
- Ptiu! că iar uitaşi să sari.
- Aoleu, păcatele mele.
- Păi, gustă şi matale.

Femeia mesteca şi se oprea
Şi-i întreba pe copii, care se uitau:
- Mă, muică, ori oi fi pus eu sare în a drăcie?
Parcă nu.
- Ba da, nu-mi ceruşi mie tiuga adineaori?
Nu ţi-o detei eu cu sare?
- Iote-mi uitai.

Asta venea odată cu părul cânepiu,
Când plecai spre vadră şi nimereai la unghete,
Ei, d-apoi sunt bătrână!
(Avea patruzeci de ani şi se socotea bătrână!)
Mă luă aşa o fârşeală prin corp,
Mă fârşii toată.

TRENUL

Cazacu venise din armată. Era gros
Şi cu nişte mustăţi mari, zdupos.
Şi cu ochii bulbucaţi, bolboiaţi, aşa.
Şi pierduse efectele militare
Şi-l dă Curtea marţială în judecată.
Vine cu citaţia la Fănică.
- Bine, mă, ce-ai făcut?
- Am pierdut ţoalele - sau puşca - nu ştia nici el.
- Mă, tu te joci cu puşcăria?
- Păi, ce să fac, frate-meu, dacă le-am pierdut?
S-a dus acolo în Moldova, la Iaşi.
Şi când a venit:
- Ce-ai făcut, mă, cum ai petrecut pe-acolo?
- Bine, nu mi-au făcut nimic.
(De unde, i-au dat ăia drumul,
Văzând că e otova). Mă, da' mi-a plăcut în tren!
Numai femei frumoase, numai fete, cocoane frumoase.
Să tot pupi şi să muşti.

Tata râdea de se prăpădea.
- Păi, bine, mă, tu te repezi la ele - alea erau ale tale?
Călătoreau femeile, ce, stăteau?
- Bă, numai femei frumoase, să tot pupi şi să muşti.
Cel mai mult mi-a plăcut trenul!
- E, de-aia ai pierdut tu puşca şi-nainte.

Uite-aşa a descoperit Cazacu trenul
Şi i-a plăcut înghesuiala, putea omul să vorbească.
Să se afirme.

PĂMALĂ

Mitru lui Viţă se-mbăta
Şi când se-mbăta, toată noaptea
Alerga prin curte, drăcuia.
Spărgea toate prin curte, lovea.
Ea se pitula, nevastă-sa.
Dormea prin paie, să n-o găsească.
Povestea:
- M-a apucat într-o zi, el aşa cu ţuica-n nas,
Şi eu doar băgasem mălaiul în ţest, că aveam,
Şi s-a pus şi-a scos mălaiul din ţest
Cu vătraiul
Şi-a jucat în el.

- Şi ce-ai făcut, fină?
- Păi, ce să fac? El s-a culcat, s-a liniştit,
M-am apucat şi-am făcut altul.
Avea şi ea copii, care cereau de mâncare
Şi oameni la lucru.
Lui îi zicea lumea Pămală.
Era mare, bloncos, purta căciula pe-o parte.
Şi plăcerea lui, să-ntindă hora-n mălai,
Aşa de unul singur,
Trăgea o sârbă-n mălaiul cald,
Haiduc de codru de mălai.

PURCEA

Lucrau la casa noastră, după ce-a ars.
Am găsit doi oameni, pe Titu Popescu şi Sandu Sfoiog.
Ce făceau? Făceau ciorba, la lipit, vergeluiau,
Făceau speteze de podeau podul.
Şi mai era şi Purcea.
Nu ştiu cum îl chema, lumea îi
Zicea Gheorghe Purcea, mai mult Purcea.
Toţi, trecuţi prin câte-un necaz cu muierile.
Şi se-ntâlniseră ei şi-şi povesteau.
- Şi cum ai făcut, mă Sande, când te-a scos Gligorina
Afară?- zicea Titu.
- Era nebună, mă. Mă duceam si eu la muncă, de, ca omul,
Veneam seara acasă, frânt,
Da' ea stătea până adormeam,
Să nu adoarmă ea înainte, se uita să nu-i iau ceva
Din casă. Mă, îmi pierea şi somnul, cât eram de ostenit,
Gândindu-mă că ea se uită-n gura mea să sforăi.
Abea aşteaptă să-nchid ochii.
Aşa căsca, şi se-nvârtea prin casă şi aştepta să adorm.
Casa ei, ce să-i faci! Trebuia să-nchid ochii.

- Da' tu, Gheorghe, cum ai făcut?
Căuta Sfoiog să mai abată vorba.
- Ce să fac, mă?
Vin şi eu cam băut şi ea se ceartă cu mine
Şi mă dă afară.
- Ia stai tu, muiere, că nu merge aşa. Eu am o putină
Aici la tine, am dat bani pe ea.
- Ia-ţi putina, fi-ţi-ar brădoaica a dracului, că curge.
(De unde? nu curgea, era bună, umflată.)
Ce să fac? Mi-am luat putina, am dus-o-n porumb în vale
Dacă aş fi plecat s-o las singură... dacă mi-o fura cineva?
Dădusem bani pe ea.

Aşa, am stat ciucit în ea.
Dimineaţa, de noapte,
Fănică Ciucă trece pe la porumbi,
Că îi mâncau câinii, noaptea.
Vede ceva negru. Vine acolo,
Se uită-n ea. Eu am zis ca să tac.
Auzisem foşnind porumbul,
Paşi, da' am zis ca să tac.
Şi el se uită-n putină-n capul meu.
- Ce e cu tine mă, aci?
Păi, uite, mă dădu Miţa afară,
Şi eu mi-am luat putina, că ştii c-am cumpărat-o eu.
- Păi, bine, mă, cum ai stat tu să tremuri în ea?
- Şi-aşa a fost, întăreşte cineva care asculta, că
Dimineaţa mă duc şi eu pe la
Cumnatu-meu, vorbim de una, de alta şi el îmi spune:
- Văzui ce n-am văzut! Fusei pe la porumbi şi-o
Putină-n porumbi. Şi un om făcut covrig în ea.

Purcea luase pe Miţa lui Dumitru Pazu.
Asta era văduvă
Şi el venise la lucru la casa lui Marin Corniţă.
Era de prin
Gorj. S-au plăcut şi-a rămas la ea.

După întâmplarea asta şi-a vândut putina lui Jupânu. A mai stat
Vreo două săptămâni pe-acolo pe Mătăsoaia şi i-a trimis aia vorbă să se
Întoarcă, fiindcă are nevoie de el să dreagă rosturile.
Şi s-a întors.
A murit sub o căruţă. Fusese cu porumb
Să vândă, la Măciuca. S-a răsturnat căruţa şi
L-a luat târâş. L-a târât cu capul prin piatră.
Asta e viaţa omului,
Şi mai veselă, şi mai tristă.

BIOGRAFII

Muma lui Nae era de la Floreşti.
Fata lui Mitruş Nică, foarte bogat,
Şi mai avea ea un frate
Care era perceptor.
Iar ăla era foarte rău.
Şi cotea beuturile, cât au cârciumarii în beciuri
Şi-atunci, într-o noapte, a luat o lumânare,
A intrat în gârliciul beciului, la urmă în beci
Să cotească un butoi de spirt.
Şi când a apropiat lumânarea, să vadă,
A luat foc butoiul şi-a ars acolo în beci,
Cu casă cu tot.

Şi Nae era tot vrăjmăşos aşa
Şi mumă-sa îi zicea:
„Astâmpără-te,
C-o să arzi ca frate-meu Nică”.
Iar tata lui Nae era bulzeştean, Banţa,
Şi el rău, nu suferea pe nimeni să-l calce.
Ori să intre în pădurea lui.
Aveau pădure multă, bogaţi.
Porţile erau de-alea acoperite cu şiţă, mari, frumoase,
Şi-acolo Banţa îi pitula pe haiduci,
Pe Trancă şi cu hoţii lui, de nu-i găsea potera, neam.

Pe Trancă îl îndesa cu pungi de aur,
Şi-aşa se-mbogăţise Banţa. Cumpărase moşii, păduri.
Au avut mai mulţi copii. Întâi o fată, Anica,
De-a ţinut pe Gogiuman,
Care-a venit c-o pereche de desagi cu bani de aur,
Ăsta i-a dat fata, pe Anica, şi-au făcut şi ei casă
Pe locul care vine de la deal de casa noastră.
Şi Anica a murit tânără.

La urmă Gligore, care s-a-nsurat cu fata lui Şonea
(Tatăl Vitilinei, cu casă în Mătăsoaia), iar bogată.
La urmă Gogu,
Care s-a-nsurat la Bălceşti şi-a fost blestemat,
Machea, c-a făcut doi băieţi şi când au ieşit învăţători
Au murit amândoi de oftică.
La urmă, după el, Mitru.
Şi pe urmă a mai avut unul, Fănică,
De-o seamă cu tata, şi-a murit în 1917 în război.
Ăştia erau copii lui Banţa, fraţii lui Nae.

În timpul ocupaţiei nemţeşti, Banţa avea cinci feciori
Toţi în război, dar el se făcuse primarul nemţilor,
Se ducea pe la oameni, drăcuia, înjura,
Le lua boi, oi, şi ouăle de sub cloţă,
De-l blestemau toate muierile,
Şi el umbla cu trandafiri în piept.
Îmbrăcat c-o giubea peste cămaşă, cu găetane negre
Pe piept. Giubeaua n-avea mâneci.
Iar la picioare, pe pulpe, tureci, tot numai găetane.
Se gătea şi pleca la vânătoare de toate alea,
Să le dea nemţilor.
A murit bine, acasă.

VERII ILINCĂI

Tata îi zicea Ilincăi „gagă”.

Muma Ilincăi era din Frăţila,
Şi când se ducea tata pe la Bălceşti
Se-ntâlnea cu verii ăia ai ei din Frăţila.
Întreba Ilinca:
- Da’ rude de-ale noastre ai văzut pe-acolo?
- Am văzut, gagă.
Erau îmbrăcaţi cu şubele bune pe didijos
Şi cu câte-o treanţă rea pe deasupra.
- Ei, gagă, treanţa rea păstrează haina a bună.
- Taci, gagă, din gură, nişte năroji.
Păi, cu căciulile-ntoarse pe dos şi cu ciomegele mari?
Uite-aşa umblau prin târgul de vite.

Se plângea Ilinca, altă dată:
„Aveam şi eu, mumă, giubea,
Aveam giubea cu sangepii până jos, aşa de laţi.
Şi mi-au furat-o, mi-au furat-o, mumă”.

IGNATUL

- E, azi-noapte visă porcul sânge, zicea mama, dimineaţa, oftând.
- Păi, cum aşa?
- Fiindcă azi e Ignatul, îl tăiem,
- Îu!
Se ducea Nicolae de-i chema pe Mitran, pe Seder, pe Chirimenţi,
Vecini care ştiau dinainte, îi găsea ascuţindu-şi cuţitele.
Le vedeam căciulile ţuguiate pe deasupra gardului, aşa săltau.
- Duceţi-vă unul de legaţi ăl câine, mă.
Să nu se dea la lume.
Porcul parcă presimţea, odată se făcuse spărios, nu mai venea
La porumbul întins.
Ceva de pe vremea când era frate cu mistreţul şi liber îi scapăra
În ochii roşii. Părul i se zburlea pe coamă.
Înghesuit lângă gard era prins de picioare şi răsturnat jos, buf!
„Mă ţine bine de el! Hăă!!”
Se auzea guiţatul lung, horcăitul.
Noi, închişi în odaie, ne îndesam deştele în urechi, dar vaietele
Prietenului nostru, sfâşietoare, se strecurau pe lângă deşte,
Ne cutremuram.
Ne schimbam părerea despre Mitran, Seder, ăştia care ştiau atât
De bine să facă de petrecanie.
Când aflam mai din timp când cade Ignatul, eu cu Ionică ne sculam
În ziua aia mai devreme, şi-l scoteam în vale, pe la fundul

Grădinilor.
Să se piardă în lume, să ia drumul codrului, pe Mătăsoaia, ca
Haiducii.
Dar porcul venea de cum o auzea pe mama râcâind ceaunul.
Odată abia învăţasem să fac literele şi i-am trimis de cu seara
Un bileţel, scris cu litere de tipar.
I l-am pus în coşare.
Mesajul era cât se poate de clar.
Guiţ, după ce-a-ntors la lumina lunii pe toate părţile
Bucata aia de hârtie cu pătrăţele,
A mâncat-o ca pe dovleac, fără s-o citească.
Cum am văzut mai târziu că se întâmplă în drame, când Împricinatul
Nesocoteşte ştirea de păzeală.
După un ropot de plâns, biruia curiozitatea şi setea de Spectacol,
Ieşeam din casă, cu ocazia pârlirii.
Legat de un par, era perpelit prin paiele care ardeau cu Vâlvătaie. Focul zvântă lacrimile. Acum, dacă tot apucase de
Murise!
Parcă îţi mai trecea supărarea. Începea să miroasă curtea
A şorici. Mama, în casă, cu ceaunul cu apă clocotită pe foc,
Cu postăvi întinse la vatră. Trei zile ţinea treaba.
Mai răsufla când făcea trandafirii, seara, pe măsuţa joasă,
Plină cu carne tocată cu mirodenii.
Ceaunul cu burta fierbea pe foc.
O dată a luat-o Osman, ne-a stricat Crăciunul, javra.
Crăciunul fără porc era ca şi când nici nu s-ar fi născut Isus.
„Ăia de nici n-au tăiat porc” - asta însemna că umbli Gol,

Cea mai mare mizerie şi-un început de stricare a sufletului.
Te-ai păgânit! Te-ai păgânit! Tu nu tai porcul.

După sfintele sărbători femeile, iar cu mâinile până la coate în
Carne. Topeau osânza, făceau untura, puneau la afumat slănina
Sus pe fiare pe unde iese fumul, după care o mutau pe bârnele
Din casa cu focul.
Umpleau o garniţă cu untură, puneau şi cârnaţi prin ea şi-o
Săltau în pod. Acolo se-ntărea, de frângeai lingura-n ea
Căutând după jumări ori pecie.
După aia - săpunul. Osânza şi grăsimea a rea erau fierte
În cazan, se punea sodă, se făcea leşie din cenuşă - venea o
Muiere care ştia să facă leşie bună şi-o mai ajuta pe mama la
Mestecat,
Până când începea cazanul să bolborosească. Era dat jos şi
Până dimineaţa se închega un săpun cât roata carului.
Aici se termina şi povestea porcului, la săpun.

„Mă, Nicolae, ia du-te tu cu sacul la Picături şi cumpără
Un purcel, repezi-te mâine dimineaţă” - zicea mama –
Că văd că vă place la toţi carnea, nu vă e silă, nu faceţi Nazuri.
Se aducea purcelul, era slobozit în coşare, mic cât o găină.
Eu şi cu Ionică şi începeam să ne facem treabă pe lângă el,
Dă-i lături, învaţă-l să mănânce boabe, împrieteneşte-te cu el
Gâdilă-l. Şi tot aşa.

LĂUTUL

- Ai, mă, că pusei albia. Care eşti primul?
Trage, mamă, ‘mneata focul de sub ceaun, că se-ncinge prea tare
Şi-i mai şi opăresc.
Reta i-a spălat pe cap, până mai încolo,
Când şi băieţii şi fetele se făcuseră aproape buni de horă.
Albia era pusă la unghere, în mijlocul încăperii, cu un cap
Pe-un scaun răsturnat, să stea apa aşa înclinată,
La capul ălălalt.
Copiii îşi aşteptau rândul în pielea goală, îşi tăiau unii altora
Unghiile cu foarfeca mare, a lui Nea Florea, împrumutată, ori
Îşi scoteau câte-un mărăcine din picior. Ca la recrutare,
Fiecare îşi aştepta rândul.
Săpunul mare cât un grunj sta la capul mai ridicat,
Din când în când mai cădea, ştobâlc, pocnindu-l pe ăla care era
În albie la spălat pe piele.
„Ho, bă, ce te fereşti aşa! Că nu-ţi rupse coastele, nu nimic!
Cel mai greu era spălatul pe cap. Aici îi prindea Reta La-nghesuială,
Pe-ăi pe care avea necaz, făcuseră vreo poznă,
- Bă, Prică, tu n-auzi? Fă-te-ncoa!
(Prică era cam tare de urechi,
Se certase mumă-sa c-o vecină, când era borţoasă cu el,
Şi-atât strigase la gard că asurzise ăl copil.)
Îl lua de urechi şi-l trăgea să miroasă ceaunul cu apă.
- Stai pe ciuci! Se apleca peste el, ţinându-l între picioare,
Ca uliul puiul de găină, când se-nalţă cu el în slavă şi nu vrea să-i

Dea drumul deloc, oricât ai da tu cu zburături. Dădea cu apă
Fierbinte - „Arşi”, făcea ăla, „ărşi, aleu!” „Ho, că pe mine cum nu
Mă frige? Eu nu iau tot cu pumnul, că n-oi lua cu gamela.”
Îl mozolea bine cu săpun - până când îi intra în ochi
Şi-ncepea să chirăie. Dacă mişca şi se văita îl lua la palme
Peste turul gol. Ţine ochii-nchişi, mă! - făcea Lie de pe Margine.
- Îmi intră în ochi! ţipa Prică. Jap! - altă palmă.
- Păi, ce ziceai tu? Că nu mai încapi în mâinile mele? De ce-ai lăsat oile de-au scăpat în lucernă? Dacă plesneau?
Pleoţ! Mai bine te plesnesc io!
- Dă mai repede cu apă, că mă ustură! ţipa copilul.
După ce curgea primul rând de murdărie, Reta se crucea de ce
Vedea.
- Bă, da’ ce-ai în cap, mă, omul lui Dumnezeu? Dumnezeule, iote ce găoază! Cine ţi-o făcu, mă? De ce nu Mă-ntrebă
Şi pe mine - măcar să ţi-l fi spart de tot.
- Bube? Lindini? venea şi gaga Iţa să se uite.
- Aoleu! Ai lui Bâţu, mi-l sparseră. Când ne-am bătut cu Zburături.
- Mă băiete, copiii mei or să umple drumurile, că nu ştiu Să se arănească, ofta biata femeie.
Îi creşti, numai tu ştii cum, îi faci mari, şi ei, ia uite… Sunt numai zgaibe. Acum începea să plângă Prică de părere de rău
Că moare. „Ho, că nu ţi se vede creierul, nu-ţi ies maţele Pe-aici,
Altă dată să te mai prind că mai ieşi la joacă!”
Urma Lie. Ori rămânea numai ea cu fetele şi
Le-nvăţa să-şi spele coadele, - „că azi, mâine vă măritaţi Şi n-o să stau io lângă voi toată viaţa”.
Şi tare, către băieţii care stăteau primeniţi cu cămeşoaiele

Lungi
Pe scara înaltă, să se zvânte la soare,
„Vedeţi, acuşica ieşiţi colo-n drum, unde e mai moale, unde se
Scaldă
Găinile alea şi puneţi-vă ţărână-n cap.
Făă! dă cu leşie mai multă, ce faci tu acolo? Pe cine zici că
Păcăleşti, ai? Doamne, pupa-ţi-aş tălpile..!”

PROCESUL

Moaşa asta tânără era nouă în comună,
Venise dintr-un sat de la Dunăre
Şi Nae, cum era el bun de fomei,
S-a luat cu ea.
Ea sta întâi la cineva în gazdă,
Şi el a luat-o de-acolo şi-a mutat-o în casa lui Gogiuman,
Care era cumpărată de el.
Şi-au pus la cale să-şi lase el muierea şi s-o ia pe ea,
Că e moaşe, de!
Degeaba era ea moaşe, dacă el nu făcea copii!
A dat divorţ, fără să ştie nevastă-sa,
Şi când a fost la pronunţare, el s-a dus cu moaşa la Craiova
Şi-a băgat-o pe aia, la judecată, în locul muierii.
Ea s-a dat drept ailaltă şi a zis că: „Ei! dacă el vrea să mă lase...
Eu n-am nici o pretenţie! că dacă n-am avut şi eu noroc, de!”
Şi Ana, nevasta a bună, numai că s-a pomenit cu hotărârea de
Divorţ acasă, precum că Ana Banţa e desfăcută de Nae Banţa.
S-a crucit, că nu ştia nimic
Şi nu voia să plece de-acasă, de la rostul ei.
Şi-a luat-o Nae târâş de picioare,
Cu capul troncănind pe jos prin gloduri, prin cărămizi,
A scos-o afară la poartă
Şi i-a-ncuiat poarta.
Iar pe dăbuleancă a băgat-o-n casă, că de la Dăbuleni era aia.

Pe urmă Ana a sărit şi ea peste poartă
Şi s-a dus şi s-a culcat la uşă,

A adormit toată noaptea la uşă, ca un câine.
Şi pe urmă, dimineaţa, o fată de-o crescuse ea de suflet
A auzit şi a venit cu bărbatu-său şi-au luat-o la ei.
Şi-a stat acolo vreo lună de zile.
Şi-au pândit până-ntr-o zi, când n-a fost Nae acasă,
Au venit şi-au intrat peste moaşă
Şi-au bătut-o şi-au turnat *vitrion* pe ea, pe ochi şi peste tot
Şi-aia s-a-mbolnăvit şi-a murit.
A dus-o Nae la Bălceşti la spital, degeaba.

Pe Ana asta o luase Banţa când avea ea cincisprezece ani şi el treizeci.
Ea n-a păţit nimic, c-a sărit lumea,
Ce s-a băgat venetica peste femeie, să-i strice casa?
De întors, nu s-a mai întors să trăiască amândoi,
Că acum era divorţată. Vezi, dacă spusese la proces
Că n-are nici o pretenţie şi că se desface de el...

RUDA

Mărin Trancă, fiind însurat de vreo douăzeci de ani,
A făcut el socoteala într-o zi şi s-a găsit rudă
Cu nevastă-sa. Aoleu, cum să mă mai culc eu cu ea,
Dacă-mi e rudă?

Şi-a găsit una care-i plăcea lui, de la Gaia, satul vecin
Şi se ducea întotdeauna acolo, venea seara prin pădure.
Pădurea mare, cu primejdii, dar lui nu-i păsa,
Aşa e omul, când îi e drag.

Mama fetii l-a întrebat: - Mă, tu eşti însurat?
- Am fomee şi doi copii.
- Şi la ce venişi?
- Păi, vreau să iau fata dumitale, că, vezi dumneata,
Cu nevastă-mea sunt rudă, m-am găsit rudă cu ea.
- Pleacă de-aici, fire-al dracu de nărod,
Du-te la copii, când ai luat-o pe-aia, n-ai ştiut că ţi-e
Rudă? După atâţia ani ţi-ai adus tu aminte?
- Avea dreptate şi ea - asta o povestea chiar el -
Am plecat. Mă mai duc la trei, patru zile,
Intru în casă, dau bună seara, iese unu de după uşă.
- Ce e cu tine aici? Şi dă-i.
- Lasă-mă, neică, să-ţi povestesc.
- Ce să povesteşti, bă? Tu ai muiere şi copii mari.
Şi m-a fugărit. N-am odihnit decât în pădure.

Altă dată Mărin Trancă povestea mai frumos.
- M-a întrebat într-o zi mama fetii:
- Da' dumneata ce cauţi pe-aici, mă gagă?
- Păi, iote la ce venii,
Vreau să iau fata asta a dumitale.
- Păi, dumneata n-ai fost însurat, că eşti cam trecut.
- Am şi muiere şi doi copii, de ce să mint.

Mă, parcă i-aş fi vărsat o oală fiartă pe picioare.
- Atunci ce caţi, mă, aci?
Să nu te mai prind că te opăresc, fire-al dracu de golan.
A tânără era pe-afar'. „Fă, ce mă fac, că i-auzi
Mumă-ta să nu mai viu."
„Lasă, să vii, zice, că îi trece."
M-am dus acasă cu inima grea.
Mai statui vreo două seri, nu mai putui răbda, mă dusei.
Mă duc acolo, a mică nu era acasă, intru şi eu,
Dau bună seara, ca omul, ea, a bătrână, nu-mi
mulţumeşte.
- Ce cătaşi, mă, iar venişi?
Stau eu acolo, s-o mai încânt cu vorba. „Gagă, că muierea
A plecat, că n-o mai ţin, că suntem rude."
Ea mă drăcuia:
„Pleacă, golane, de-aci".

În timpul ăsta, ce să vezi dumneata?
Nu ştiu de unde iese, după uşă, unde l-o fi băgat,
Un găligan mare c-un ciomag. Şi jap, jap!
Nici nu ştiu cum am ieşit de-acolo.
Şi fugi, eu mic în pas, el mai mare, unde mă ajungea, da,
Eu cred că el putea să mă ajungă des-des, da'nadins
Mergea mai încet.

„Lasă-mă, nene, că nu mă mai vezi pe-aici. Iartă-mă!"
M-a lăsat la Prodişte, n-a mai coborât coasta.
S-a întors îndărăt.
Eu am stat jos, m-am închinat şi-am zis:
„Sufletul mi-o mai da
Pe-aici". Vin acasă amărât, abătut, bătut, cu spinarea
umflată.
Muierea: Bine, mă, iar fuseşi?
- Lasă, fă, că s-a terminat, acum să mă mâi tu şi nu mă
Mai duc.

ÎN CASA MUIERII

Sandu Sfoiag s-a însurat cu Gligorina.
Sta în casa ei, că el nu-şi făcuse, dacă tot avea ea.
Într-o dimineaţă ea pleca la Bălceşti.
- Scoală, mă.
- Păi, de ce să mă scol, fă, la miezul nopţii, că eu nu
Merg la Bălceşti.
- Du-te pe la tac-tu-n deal.
- Păi, ce să caut eu pe la tata, acum până-n ziuă?
Nu l-am văzut ieri?
- Păi, să-ncui uşa, că nu te las eu singur în casa mea.

Acum eu aş fi plecat, dar îmi spălase cămaşa,
Că, n-aveam decât una şi-mi dăduse un *combilizon* de-al ei.
Cum să mă duc eu aşa la tata? Cămaşa era udă.
Ea-mi da zor să mă scol. Dacă-am văzut, m-am sculat,
Mi-am strâns bine haina la gât, am prins-o cu un cui
Şi-am luat cămaşa udă, chitită, s-o usuc acolo.
Când mă vede tata: „Păi, ce e, bă, cu tine?”
- Păi ea plecă la Bălceşti să târguie.
- Şi dacă plecă, ce?
- Păi, mă dete afară şi-ncuie uşa, până se-ntoarce.
- Fire-al păcatelor cu muierea ta - aşa o duci tu acolo?
Să nu te mai prind că-i mai calci pragul.

Dimineaţa am pus cămaşa la soare, s-a uscat,
Ea a venit după combilizon, dar nu l-am mai dat.

FÂNTÂNA

Dacă treci pe la fântână, înainte de răsăritul soarelui,
Vezi multe femei tinere şi bătrâne,
Scot apă şi amenință din mâini,
Ori boscorodesc descântece.
E un fel de coadă la apa ne-ncepută, fântâna are-n ea
Toate leacurile, ca un dispensar.
De, unele au copii mici şi le-a pierit laptele
Fiindcă le-a picat laptele din ţâţă pe jos
Şi l-au atins furnicile.
Sau după lehuzie, la primul drum în sat,
Stăpâna casei n-a stropit-o pe lehuză
Cu apă peste picioare
Şi nu i-a dat să mănânce ceapă cu sare.
Una avea o faşă în care erau legate o lingură
Şi-o ceapă.
A scos apă în vadră, a luat cu lingura de trei ori
Şi-a băut zicând:
„Eu beau cu lingura apă,
Să-mi vie laptele ca la o vacă”.
Apoi a muşcat din ceapă zicând:
„Eu îmbuc din ceapă
Să-mi fie laptele ca la o iapă”.

Aşa era înainte vreme la fântână,
Apa nu era doar apă,
Izvoarele din pământ aveau legătură cu ce i se-ntâmplă omului
Şi muieretul venea cu probleme, să le rezolve aici,
Înainte de-a se arăta soarele.

DUELUL

Ivan Dumitraşcu la peste şaptezeci de ani
Nu mai mânca decât limbă
Şi inimă de vită, că erau moi.
Acum trecea la vale în sanie,
Cu sanitarul şi procurorul.
Şi-i curgeau lacrimile în barba albă.
Şi el un om mititel şi bătrân.

„Iete-l pe Dumitraşcu ăl bătrân, îl ridicară
Cu sania la vale. Ce-or fi având cu ăl uncheaş?”
Lumea se uita la caii aburiţi,
Paşii alunecau scârţâind pe zăpada-ngheţată
Şi lui îi alunecau lacrimile pic, pic, pic, pic...
Dar nu plângea cu gură.

Se certa des cu fiu-său
Şi ăla nu ştiu ce i-o fi zis.
Şi el a pus mâna pe-o puşcă veche:
„Mă, nu te potoleşti? Nu taci mereu?”
Da’ fiu-său nu tăcea neam, vorbea din prispa lui,
Că erau două case în aceeaşi curte.
„Bine!” zice moşul şi trage cu puşca aia,
Ce puşcă? o rablă.
Da’ l-a nimerit, cade omul mort.

Avea şi copii, venise de la moşi tocmai atunci.
Pe femeia lui o chema Gheorghiţa, o femeie sprâncenată,
Era a lui Ispăşoiu, neam cu Sandu lui Surghie.
„Ce se-ntâmplă, oameni buni, de ce-l luară?”
Mai întreba câte unul peste gard.
„Păi, ce să fie! Duel. Avură un duel (nu ştiu cine-o fi zis)
Ăla din prispa lui, ăla din prispa lui,
Unul cu gura, altul cu flinta,

Şi-ăl cu gura tăcu.” „Mă, nu mai râdeţi, închinaţi-vă.”

Când să iasă din Bulzeşti, Moşul zice:
- Mă, nene, pe mine degeaba mă duceţi la proces.
Trimiteţi-mă de-aici la ocnă de-a dreptul,
Că sunt vinovat, ce să mai faceţi ocol?
Uite drumul ăstălalt,
Că pe-aici trec ăia cu lanţurile la picioare
(Erau chiar la răscrucea cu drumul Vâlcii).
Procurorul tăcea.
Şi la urmă tot Dumitraşcu: „Ba nu! Merg acolo
La proces, să-l judec eu pe Dumnezeu.
Cum îmi dădu el pedeapsa asta, la anii mei?
Nu mă las până nu-l bag la ocnă,
Dacă e să fie dreptate-n lume,
Intru cu Dumnezeu de barbă-n ocnă.
Mână, mă!

Îu, fir-a dracu de puşcă!
Cum te slobozişi tu tocmai atunci?
Că nu mai erai bună de nimic,
Te ţineam să dau cu tine de-a azvârlită după câine.
Cum mă duc eu şi-mi las copilul mort în bătătură?
Doamne, stai, nu fugi!
Mână, mă.”

ÎNTRE VECINE

Cum făcea a lui Jaliu ca s-o înfurie
Pe Măria Bălii, vecina ei.
Dădea gură la vite, striga păsările, câinii.
- Hea, hea! Nea, Priene! Gâţi, gâţi!
La vale, la vale cu voi!
(Casa Măriei era mai la vale.)
Na, Scandal! (Avea şi-un căţel, Scandal.)
Şi Măria se plângea lui Dumitru lui Chirimenţu:
- Jaliu, fir-ar al dracului,
Jaliu mi-a adus sărăcia Boghii.

Măria venea pe la noi cu furca-n brâu
Şi punea furca aşa pe pat şi se culca lângă ea.
- Păi, bine, fă, cu furca ce mai venişi,
Dacă te culcaşi? zicea mama.
- Lasă-mă, că nu mai văd să torc.
- Ba ţi-e lene.
- Ei, mă, nu-mi crede nimenea...

RUGATUL PLOII

Când nu ploua, era secetă,
Plecau cu fierăritul, copiii, fetele, băieţii
Zdrăngăneau din clopote, tălăngi...
Şi ieşea lumea cu căldările cu apă
Şi-i uda, să plouă.
Ziceau că dacă merg cu fierăritul,
Strigă ploaia cu tălăngile alea.
Şi-o aduc. Era zarvă mare pe drum,
Ţipau, chioteau, fugeau,
Turnau pe ei cu căldările, cu oale.

Zicea Nea Florea, când pleca Stanca pe undeva,
Zicea:
„Păzea, că iar pleacă Stanca cu fierăritul.
Asta e nebună, neică, e nebună”.

„Păziţi, că vine fierăritul la vale!”
Lătrau câinii, cântau cocoşii,
Era o landră pe drum
Şi muierile strigau: „Păziţi, că vine fierăritul”.
Ei pe cine-ntâlneau în cale, vărsau apă pe el,
Trebuia să te-ascunzi în curte, ca să nu te ude.
Ieşeau femeile cu căldările cu apă şi turnau pe ei,
Cu oalele,
Ei erau îmbrăcaţi în boji...

Aşa se ruga ploaia.

MITRU CEAPĂ

O cârpă de cânepă era înmuiată în ceară topită.
Şi după aia o răsucea pe fus
Şi ea se-ntărea şi se făcea ca pâlnia.
Şi după ce-o scoteau şi se usca ceara,
Băga vârful ăl subţire pe urechea bolnavului,
Cum sta el aşa culcat cu urechea în sus.
Şi-i da foc cârpei
Şi ardea aşa acolo
Şi trăgea *dorul* din ureche.
„I-am făcut feştilă în urechi,
Că-l dureau urechile.”
Dar ce, parcă-l dureau numai urechile?

Ţoţuleasa fierbea o oală cu apă în clocot,
Cenuşa din vatră o netezea
Şi făcea cu fundul oalei ăleia nouă urme de oală.
Şi la urmă lua cu lingura şi cu fusul din fiecare fund de oală
Cenuşă. Se punea de lua cenuşă, de trei ori aşa la rând
Şi-o punea în apa aia clocotită, o descânta
De-năbuşală şi punea o strachină pe ea.
Şi când se răcea, o da bolnavului să bea - şi ăla era doctorul.

Dar ce, parcă omul avea numai înăbuşală?
„Trebuie să prindem moleţi, zicea Ţoţuleasa
Pentru cap. Hai după moleţi, fă!”
Îi prindeau prin fainã, prin grâu, prin butoaie,
Erau nişte viermişori mici,
Alegeau nouă şi-i omorau pe-un pieptene
În moalele capului - ca să-i moară durerea de-acolo.
Dacă nu-i trecea nici cu asta,
Ce să aibă? Ce să aibă?

Dacă i s-o fi răsturnat rânza?
Apoi venea o muiere meşteră la tras,
Îl trăgea bine, lua o aşchie, înfigea aşa
Patru lumânări aprinse, încrucişate,
Le punea pe burta bolnavului
Şi punea o oală pe lumânări -
Şi lumânările ardeau şi oala s-afunda în burtă ca o ventuză,
Ştii,
Şi trebuia să-i treacă de răsturnat de rânză.

D-apoi ce, numai la burtă fusese omul vătămat?
C-avea şi junghiuri.
Lua Ţoţuleasa o blană de iepure proaspătă,
O ungea cu ţuică,
Şi-o punea unde-avea junghiul.
I se mai aducea şi-un fuior de cânepă,
Se făcea din tot fuiorul ăla o aţă mare,
I se băga după cap,
Şi se tot trăgea de ea în jos,
Să ajungă în dreptul junghiului
Şi descânta, descânta de junghi.
Stătea pe vatră,
Cu capul gol şi cu ochii închişi şi descânta
Cânepa aia şi-o torcea aşa s-o facă aţă.
Dar junghiul, ca junghiul, obrinteala îl durea rău pe om,
Că se umpluse şi de bube, ca Iov.
Pentru asta i se punea Iarba-lui-Tatin la gât.
Ţinută în lapte dulce şi făcută turtiţe.

Şi de obrinteală aşa-i descânta:
„Şi-au venit şapte femei mari, negre,
Cu şapte seceri mari, negre,
Şi s-au dus şi-au secerat grâul mare, negru.
N-au secerat grâul mare, negru
Şi-au secerat umflătura şi obrinteala şi buba de la Mitru Ceapă.

Era uns tot cu unt proaspăt şi
Descântat cu-un cărbune într-o ulcea
„S-a sculat un om mare negru
Şi-a înjugat doi boi mari negri
La un plug mare negru
Şi s-a dus şi-a arat un loc mare negru
Şi a semănat grâu mare, negru.”
Bolnavului îi era din ce în ce mai rău.

Fa, să-i frecăm şi pietrele roşii!
Avea o femeie nişte pietre roşii - nu sunt de pe la noi -
Şi le tot freca una de alta, într-o strachină cu apă.
Apa aia era luată şi i se da bolnavului s-o bea.
S-a dus Gheorghiţa, Cepoaia, la femeia aia
Şi-a frecat pietrele şi i-a dat.
Bolnavul abia mai putea căsca gura -
Nu-i ardea de spălaturi de pietre.
Atunci Ţoţuleasa s-a dat la o parte -
Păi să chemăm pe popa.
- Când l-a apucat boala?
- Păi, sâmbătă.
- Ei, dacă l-a luat de sâmbătă, amin, nu-i mai trece.

Apare şi popa să-l grijească.
- Să-l grijeşti, părinte, că cine ştie ce-o face,
Şi ea sta cu lumânarea aprinsă lângă popa,
Să vadă cum da grijania.
- Cum dete, părinte, grijania?
- De, e cam rău, să vedeţi de el.

Că dacă grijania se trăgea la coada lingurii,
Mai trăia, dar dacă
S-a tras la vârf, moare - şi grijania s-a tras la vârf.
Grijit ăla s-a simţit mai bine…
După aia s-a oticnit de vreo câteva ori şi-a murit.
Aşa i-a fost să fie,
Dumnezeu să-l ierte.

Feştila din urechi, oala cu lumânări pe spate,
Trasul, descântatul - degeaba, dacă n-a avut omul zile...

MAI BINE

Da, da, grijit, Mitru Ceapă s-a simţit mai bine.
S-a dus, s-a uitat prin celar,
La râjniţă,
Că avea râjniţă acolo, de râjnea mălai,
Că erau mori puţine,
Şi-şi râjneau câte-o strachină pe zi şi-şi făceau turtă.
Aveau toţi râjniţă.

Ei, şi-a văzut omul râjniţa, şi-a văzut oile
Închise în saià, ei, găinile
Şi-a venit liniştit în casă.
S-a culcat şi şi-a dat duhul.
Am auzit dimineaţă:
- A murit şi bietul Ceapă.

ILINCA

Drăghicioiu ăl bătrân a avut trei copii,
Pe Măria, pe Enache şi pe Ilinca.
Ilinca asta era o femeie înaltă,
Inimoasă, semăna cu baba
Şi ea s-a măritat cu Marin Băzăvan,
Care s-a făcut haiduc
Umbla cu ceata unuia, Cârstea.
Şi i-a prins peste Jii, la un popă.
Au tras în ei şi pe Cârstea l-a nemerit în picior.
Şi tovarăşii l-au adus până aci la Drumul Muierii.
De-acolo n-au mai putut să-l poarte în spinare, că-i ajungea
Potera.
L-au lepădat la un pom.
El se ruga, „Nu mă lăsaţi, fraţilor,
Mai bine omorâţi-mă!”
Şi l-au împuşcat.
Şi pe ei tot i-a prins şi i-a-nchis.
Şi Marin Băzăvan a murit în puşcărie la Bucovâţ.
Nu era vinovat, dar s-a pus pe el aşa.
Lui Cârstea îi ieşise cântec:
„La un pom mare rotat,
Sade Cârstea răsturnat
De şapte gloanţe-mpuşcat.
Trei în piept şi patru-n spate
Nu mă omorî, măi frate”.

Şi a venit unul şi i-a spus muierii lui
Să se ducă să-l ia, că e mort acolo.
Avea Cârstea o muiere grasă
Roşie la faţă şi frumoasă
Şi-a rămas c-un copil, Oniţă Chirţu (tata lui Chirţu).
După aia, Ilinca s-a măritat cu unul Mitre Păpuşă

Şi-a murit şi ăla.
Şi pe ea a gonit-o şi s-a-ntors la frate-său, Enache Ciucă
Şi i-a crescut copiii, că-i murise muierea.
Trecea la deal, la Paşti, şi lua ouă în sân
Şi când se-ntorcea se abătea pe la noi:
„Uite nişte ouă să ciocnim, că suntem rudă”.

SOMNUL PE LOITRĂ

Costandin avea o fată de măritat
Şi-o păzea şi el, de!
El dormea afară pe sanie,
Pusese-o loitră acolo, dormea vara pe ea,
Şi n-o lăsa pe fie-sa, pe Păuna,
Să se dea-n vorbă cu Sandu,
- Tu ce tot faci acolo-n casă toată noaptea?
Dormi buştean?
- Nu pot ieşi, mă băiete, că e culcat
Tica la uşă.
- E, lasă că-l urnim noi de-acolo!
Sandu lui Cină l-a mai luat şi pe
Petrică-al lui Mocofan
S-au dus în prispă, uşurel
Au apucat doi din două părţi loitra
Şi l-au cărat pe-ăla, dormind.
Tocmai la baltă-n vale,
Tocmai în luncă.
El nici măcar nu s-a-ntors pe partea ailaltă,
S-a trezit dimineaţa în miros de oglice,
De landră, podbal, şi răsuri.
Când să-şi ia opincile să se-ncalţe,
Dă cu mâna-n fân,
Vară, fânul până la brâu.

Noroc că nu s-au suit şerpii pe el.
Ori să-l fi ros dihorii.
Şi ăia nişte năroji.
Să-ţi baţi joc de somnul omului!
Când se uită Gaga Măria în vale,
El venea cu loitra în spinare.
- De unde vii, mă, Costandine?
- Nu ştiu, că m-am culcat şi eu

Ostenit de la cosit aseară
Şi mă deşteptai lângă baltă.
Şi vin acasă cu ea - să-mi las
Loitra acolo?

Omul, când venea vara şi putea dormi
În prispă, era ca şi când s-ar fi dus
La munte, ori la mare. Alt orizont, alt aer.
Asta era excursia lui,
În prispă, pe loitră.
Şi ăla venea cu loitra-n spinare
De la baltă, ca din străinătate.

CUNUNIA

Măria lui Lungu, când s-a măritat cu Ion Lungu,
S-a drăcuit că nu se cunună cu el.
Se certaseră, că el mai ţinuse o muiere.
Şi când a fost să moară ea, bătrână,
A chemat pe popa şi i-a cununat.

Mireasa culcată pe pat de blane, pe cergă,
Cu lămâiţa pe cap, trăgând să moară
Şi el, Lungu, drept în picioare,
Drept că se mai sprijinea şi-ntr-un baston.
Şi popa le citea, îi dezlega de blesteme.
Că nu e bine să mori necununat,
Că popa zice că e preacurvie.

Aveau şi doi naşi, tot bătrâni, leatul lor.
Şi după ce termină popa cununia, aia murea.
Căsca gura. - Păi, s-o şi grijim, s-o şi spovedim, părinte,
Zic naşii că tot sunteţi aici - făceţi-i toate ale
Bisericii odată - de la botez până la grijanie...
Da' de botezată... cred că e botezată, dacă aşa a fost
Ambiţia ei să se drăcuie că nu se cunună!

Mulţi care rămâneau de-ntârziau, nu se mai cununau.
Şi tocmai când mureau, îi punea lumea: - Hai, să vă cununaţi
Că nu e bine să muriţi aşa simplu. Că sunteţi spurcaţi.
O să se creadă, acolo sus, c-aţi făcut preacurvie,
N-aţi trăit unul cu altul cinstit.
Că nu e bine să trăiască omul necununat.
Şi aşa mireasa lui Lungu moartă.
Şi i s-a adus şi bradul de nuntă şi l-au pus în cruce.
Bradul e umbra de pe lumea ailaltă.
Te dai la el, stai la umbra lui

Şi-ţi e mai bine.
Mai demult zicea că pe faţă să nu le pună decât pânză groasă
De tort, că zice că trec prin vămi
Şi dogoare focul.
Dar acum - pânza s-a tot subţiat,
Şi focul, cine ştie, s-o fi tot înteţit.

I-au pus Măriei pânză groasă de tort şi-au dus-o
În Sălişte, la lilieci.
Şi ginerele a mai trăit vreo şapte-opt ani,
Văduv din ziua nunţii, dar cu copii bătrâni şi
Nepoţi însuraţi.

Măria era o femeie zâmbată,
Avea dinţii aşa unul peste altul.
Săraca, nu i-a tihnit şi ei cununia!
Nu trebuia nici ea să pună tagă, că să fie-al relelor cine
S-o cununa cu ăsta! Că de trăit tot a trăit cu el,
Şi de cununat tot au cununat-o ăia, mai mult moartă,
Şi ea cu dinţii ei zâmbaţi parcă zâmbea, îi părea bine,
Cu lămâiţa în cap în tron.

MIREASA BĂTRÂNĂ

Când s-a cununat Cheagu, tot aşa bătrân,
Şi fiu-său cu bradul pe vale.
Luaseră şi ei lăutarii şi le cânta *clanareta*
Şi mergeau pe vale, veseli.
Şi-au făcut o masă-n curte, s-au dus vecinii,
Şi mireasa bătrână - a băut un pahar de apă şi s-a îmbătat.

„E, miresică, te dedeşi dracu, zicea Cheagu,
Eu acuma cu cine mă mai culc.
Să mă tragă, să mă oblojească,
Răcii pe vale.”

DUDUIANU

Radu Ţiganu vine de la deal, beat.
- Hei, să nu mai fiu al dracu' două mii de ani! striga.
Şi zicea: Chiu! Să nu mai fiu al dracu'
Două mii de ani.
Ajungea în dreptul Mării. Măria: - Bă, te-mbătaşi,
Nărodule!
- A murit Băla degeaba,
I-ai făcut nişte bolindeţi arşi.
Băla era femeie cuminte, tu eşti o năroadă.
Aia erau moşchiori?
Ce moşchiori erau ăia, arşi?!
Se închina.
El fusese la pomană şi nu-i plăcuseră colacii
Şi când s-a-mbătat, i-a venit în gând s-o critice pe Măria.

Tata zicea: I-auzi, Duduianu
(Că peste Radu Ţiganu mai avea
O altă poreclă: Duduianu) o ceartă pe Măria că n-a
Făcut colacii buni ca ai Bălii
Şi-a murit aia degeaba.

Măria zicea: - Pleacă de ci, că eşti beat.
- Da' ce e acolo pe culme, se chiora el, ai spălat?
- Am spălat.

Măria nu spăla cămăşile bine, doar le-nvineţea,
Parcă le trecea prin cenuşă. Le atârna în curte, pe culme.
- Le dedei prin apă şi le pusei colo la Iulica,
Avea o căţea de-o chema Iulica. Să le latre Iulica
Şi ăi de-ar mai trece cu ţuica-n nas.
- O s-aduc câinii toţi, şi să-i aduc în curte
Să latre la ele. Se *sparie* lumea şi nu mai trece la deal.

Şi, răcorit, Radu Ţiganu pleca mai departe.
Chiu! Să nu mai fiu al dracu' două mii de ani!
Şi cânta: „De-ar fi puşca iarbă verdeeeee
Şi-o companie de feeeete
Şi eu dom' locotinent
Să le comand cu respect".
Se oprea la tata la poartă.
- Ce mai faci mă, nea Duduiene?
- Îţi mint vreo vorbă?
- Nu, dar mult respect ai tu pentru fetele alea.
Dar respectul pentru fata Bălii l-ai cam terminat.
- Dar ce-ţi mint vreo vorbă?
- Nu minţi, mă, zi-i.
Pe muierea lui o chema Stanca, era
Mai omenoasă. „Îmi dai, fă, gagă, un ciur de mălai?"
- Îţi dau.

Duduianu s-a-mbătat odată şi s-a dus acasă
Şi-a început să facă gură,
Că aşa făcea când se-mbăta.
Şi băiatul lui, Ilie,
A dat c-un ciumag de-a azvârlită şi l-a lovit în cap
Să tacă. Şi-a murit.
- Muri Radu, zicea lumea. Uite, muri la iuţeală,
Ce-o fi avut?
Şi s-a cunoscut că n-a fost moarte bună,
C-au pus câinii zaot acolo, la casa lui.
Ce-o fi fost în sufletul lui Ilie, cine ştie?
Îl lătrau câinii, puseseră zaot de ziceai că e lupul.
- E, acum chiar că n-o să mai fie Duduianu al dracu
Două mii de ani, zicea Nea Florea.
Îi luă ăsta păcatele.

POMELNIC

Mama zice: - E, muri şi ultima pensionară
Din 1918! Dina Naniescu. Toate s-au dus,
Rămăsei singură. Păi ce, era turmă de muieri,
Care se duceau la Murgaş să-şi ia pensia,
O sută de lei, pentru oamenii lor.
Dina avea 23 de ani când a rămas văduvă.
Eu ştiu la nunta ei. Era gătită cu fustă verde cu plantici
Roz, şi cu scurteică lungă până dedesuptul genunchiului
Scurteică roşie, de pluş. Vezi, se luau colorate,
Roşii, galbene, piersăcii, şi erau frumoase
Pe zăpadă.

Păi în primul război au murit,
Numai de la biserica a veche încoa:
Nae Naniescu, soţul Dinei.
Nicolae Călina, al lui Dincă Gâscă.
A murit unul al lui Ghirea.
A murit, mai la vale, Pătru lui Gogu.
A murit Fănică al Banţii.
A murit Gogu lui Ceapă.
Au murit ai lui Roşea, unul Gogu şi altul Dinu, doi.
Şi pe-aici mai la vale, Mitrică al lui Duţă (la Turtucaia).
A murit unul Marin Băzgărău.
Şi Marin Chişu.
A mai murit Ioniţă Dolan, tata lui Surdu.
Pe ‘ci mai la vale, a murit Marin Lungu, tata lui Mitru Lungu,
A murit Dumitru lui Nistor (fratele lui Ion Nistor)
Mai la vale, mai la vale, a murit Marin Graure,
A murit al lui Ilie al lui Mandă, unul Mărin.
A murit al lui Ştefan... cum îl chema? Dumitru.
A murit Gheorghe al Dinii Bocşaru
A murit şi bărbatul Râpănoaicăi

Şi-a mai murit, mai la vale, la vale, nu mai ştiu...
Au mai murit mulţi.
Da' vezi tu, de la Luţa şi până la popa
Câţi au căzut? Dar ceilalţi nu-i ştiu, la deal.
Ce sunt la deal în Săculeşti, ce sunt la vale!
Vezi, dar nu-l pusei pe Nicolae Sorescu, al lui Pătru
Pe Mărin al Bălii, tatăl lui Ilie...
Vezi câţi au murit odată - ia numără tu di colo până colo.
Câţi copii au rămas săraci atunci, câtă jale.
În fiecare zi se jelea la câte două-trei case.
Se jelea tare, prin curte.
Şi când s-a terminat războiul, Marin Clanaristul
Venea cântând cu clanareta de la război.
Cu vreo zece, unsprezece după el.
Şi ăia mai rămăseseră.

Şi ieşeau muierile ţipând: - Pe-al meu nu l-ai văzut?
- E, nu l-am văzut.
Dar ei, chiar dacă mai ştiau, nu spuneau.
Noi am auzit de departe clanareta. Iute să vedem cine e.
Şi lumea: - Vin de la război, vin de la război!
E Marin Clanaristu, îi aduce.
Şi ei atâţia, zece-doisprezece.
Şi la ceilalţi le curseseră oasele prin şanţuri.
E, mumă, mumă!...

Şi când i-am văzut - o ceată, parcă veneau de la prăşit.
Şi femeile: - O fi şi-al meu, o fi şi-al meu.
Şi la urmă a venit *comunicatul* i-a anunţat pe toţi
C-au murit. Femeile le-au făcut pomeni, le-au pus cruci...
E, acum se duse şi Dina Naniescu să-i spună lui bărbatu-său
Cum a petrecut ea văduvă 68 de ani, că a fost ursită să trăiască
Şi mult, să apuce potopenie de necazuri.

GRĂNICERUL

- Uite-aşa, a avut zile.
Da’ întâi s-a îmbolnăvit de tifos, la Tomeşti, judeţul Iaşi
Mureau, îmi spunea, câte un car, câte un car
Ridicau dimineaţa. „Mă sculam dintre ei, zice,
Ăla mort, ăla mort.”
Şi-i săltau în care şi făceau groapă comună, cu var
Şi-i băgau acolo. Mâine mureau alţii, mâine, alţii.
Boala e rea, cu temperatură, cu gura numai bube.
Erau goi, în opinci, desculţi, vai de ei!
El a fost mai tare, că era voinic.
Da’ când s-a sculat după boală, l-a luat vântul
Şi l-a prijonit într-un gard.
A stat în spital, până s-a refăcut.
La urmă i-a scos la instrucţie.
Făceau instrucţie cu ofiţeri englezi şi francezi.
Şi după aia s-au dus la Mărăşeşti.
„Ne luam de mână pe muntele Soveja şi suiam.
Şi când se rupea lanţul, unii se duceau în prăpăstii”
Erau slabi după boală, erau plini de păduchi ca câinii,
Şi acolo la Mărăşeşti, ştii tu de la istorie.
Şi după ce s-a terminat războiul pe cei de nu-şi
Terminaseră anii de armată i-a mai ţinut.
Pe Fănică l-au dat la grăniceri,
Şi-a mai stat din 1918 până în ‘20, de-aia n-a venit el
Atunci cu Clanaristu.

Şi când s-a întors, ne-am căsătorit.
Murise tatăl lui în 1919, rămăsese baba singură.
„Mă iei?” zice, „Te iau”.
Am făcut nuntă, cununie, tot.
La urmă mi-a povestit el cum a fost pe-acolo.
Se mai întâlnea cu Nea Florea
Şi-şi mai aduceau aminte.

PĂUN UMBLATUL

Păun s-a dus în America, până-n primul război.
Era tatăl Gligorinei lui Marin a lui Apostu.
Cum a ajuns el aşa la vale? Cu căluşarii până-n Franţa
Şi de-acolo cu vreun vapor cu ceva, o fi mai găsit
Vreunul ca el.
Oamenii ziceau c-a pus mâna pe marginea lumii.

Şi venise cu un ceas. Îl lega de vestă,
Avea zale lungi, şi-l băga la brâu. Aşa purtau toţi,
Doar îl scoteau şi se uitau la el, care ştia, care nu ştia
Ce scrie pe el, dar ziceau că au şi ei ceas.
Şi toate femeile torceau. Atunci lâna era la putere.
Se făceau haine, ciorapi, flanele, nu se-mbrăcau oamenii
Cu târgoveţe de-astea.
Întâi făceau şube albe, cu găitane negre, cu cusături
frumoase.
Le cusea unul Ştefan al Budei.
Stă unde e Nicolae al lui Codin, şi ăsta tot croitor,
Şi când întâlnea câte o femeie torcând
Păun americanul scotea ceasul de la brâu
Şi umbla la el.
- Ce faci, mă?
- Păi îl dau în urmă, să meargă odată cu fusul.
Zicea: - Uite că trecui în alt fus.

La urmă întâlnea alta răsucind,
Şi iar umbla la ceas - acum, zicea, sunt cu trei ceasuri
Mai înainte decât în Seculeşti. Iar la Gura Racului cu două
în urmă
Ia te uită ce mare e lumea,
Cum să te mai descurci cu atâtea fuse!

Lumea nu înţelegea, îl lăsa în pace, zicea că asta e

Damblaua lui, s-a dus în America să înveţe să spună cât e
Ceasul. Da’ de ce n-a rămas acolo şi-a venit
Aici, unde nu interesează pe nimeni cât e ceasul,
Fiindcă sunt la fel de precişi şi cocoşii de pe gard?!

El era dulgher, făcea la case cu frate-su Preda,
Şi-şi mai adusese scule de peste ocean, ca nimini.
Cu vaporul. Burghiu, sfredel, fierăstrău, chiser,
Bardă. Alea trebuiau, asta a fost averea lui
Făcută în America, o paporniţă cu scule.
S-a însurat bătrân cu Mitra Baloţancăi
Şedea în Cioarecu la ea.

Căluşari mai erau Nae al lui Urezanu, Florea ăl Mic.
Şi-au făcut ei o echipă şi s-au dus la Paris.
„Da’ când ne-au văzut pe noi aşa împodobiţi,
Cu plantici şi cu feţe de perini cusute frumos pe dinăinte
Şi cu clopoţei la picioare mulţi şi cu pinteni colea!
Când săltam piciorul şi făceam aşa piciorul
Un ceas cânta cioaia, un ceas răsuna Parisul.
Păi, se puneau ei cu Bulzeştiul?”

Îşi făcuseră poze la Paris şi le ţineau
Bătute-n cuie-n pereţi şi le boteza popa când venea cu
Botezul, ca pe icoane,
Parcă fiecare ar fi fost Sfântul Gheorghe
Şi-ar fi omorât o parte din balaur jucând „hărăhăp-hăp!”
La Paris, în jurul turnului *E Fă-l.*

În America, Păun n-a mai jucat în căluş,
C-a zis că nu ştia limba, cum să explice, fără mut şi fără
vătaf.
Şi niciodată nu s-a-ntrunit acolo numărul de români
talentaţi, iuţi de picior.

„Domnule, unsprezece dacă ne nimeream
Şi-un mut bun, ager,

America era a noastră, a Bulzeştiului”,
Aşa că şi-a luat ceasul, sculele
Şi s-a-ntors acasă,
Să se-nsoare
Şi să trăiască după fusul Mitrei Baloţanca.

TARE CA FIERUL

Floarea lui Cazacu
Făcuse copilului o cămaşă.
A luat foarfecele, că sunt de fier,
Şi le-a trecut de trei ori prin cămaşă,
Dar neîncheotorată, până a-mbrăca-o el.
Asta, ca să fie tare ca fierul.
„Să fie tare ca fierul cine te poartă,
Să nu se lege boalele de el,
Ca de fier rugina.”

Când făceau femeile câte un flanel,
Vreun mintean ceva mai lung,
Ziceau: „Lasă să fie mai lung,
Să zică curul bogdaproste”.
Floarea ştia bine obiceiurile vechi,
Descântece, tot, şi le ţinea,
Că zicea că să aibă şi copiii ei noroc.

CASA

Când auzea maica de vreo fată care se mărită
Şi nu vrea să se ducă la bărbat, zicea:
„Fată, dacă bărbatul te duce
Lângă un gard, mături bine, migăleşti, strângi
Şi tu acolo, mături, împodobeşti cu sălcii, cu boji
Şi stai acolo. De dragul lui.
Aia e casa ta, ce vrei?
Să nu te măriţi, dacă nu eşti în stare să-ţi placă tot.

O fomee trăia rău cu bărbatul
Rău, rău
Şi odată prin pădure a văzut un urs şi s-a luat după el
Şi s-a dus în vizuina lui
Şi-a stat acolo
Şi la urmă a întâlnit un om şi-a zis ăla:
Cum ai venit tu după urs, năroado?
Şi ea: «Mi-e mai bine cu ursul decât
Cu bărbatul meu».
Vezi, ursul îi aducea miere.

Şi ce spuneam mai înainte:
Să te ducă bărbatul lângă un par
Să zică: «Asta e casa noastră».
Şi tu să stai acolo de drag.”

GHEORGHE ZĂBIC

Mă, zice, da’ mâncai astăzi!
Prăji muierea o tigaie de varză
Şi prăji peşte
Şi făcu mămăligă caldă.
Şi mâncai, mă, şi mâncai!
Nu mă mai săturam.
Şi-i spusei: „Muiere, ia scaunul de sub mine,
Că crăp aici mâncând. Ce făcuşi a mâncare bună?
Mă dedei dracu, crăp mâncând”.
„Bine, mă, da’ de ce nu mănânci şi dumneata cât poţi?”
„Mănânc cât pot, da’ nu mă mai pot opri,
Trage scaunul de sub mine iute.”

Aşa cu ăsta, cu Murgilă,
Trebuia să-l dărâme jos de la masă, ca să nu mai mănânce
Şi nu se mai sătura
Şi mai şi spunea.
În schimb, Mitru lui Postu era foarte cumpătat.
Dar nevastă-sa îl critica:
- A, Mitru meu s-a făcut un *beţâu*
I-am dat luni o sticlă de vin
Şi aproape să nu-i mai ajungă
Până sâmbătă.

- Lasă-l să bea, să nu se ghijurească de tot,
Că l-am văzut eu că merge cam cocârjat.
- Lasă că merge bine, nu-i duce dumneata grija.

SFATURI DE DIMINEAŢĂ

- Mănâncă, să-ţi dai gura la o parte,
Şi la urmă să-ţi vezi de treabă.
Fir-ar a breazu de gură.
Bagi tu seara în ea, bine-ha, până nu mai poate,
Şi dimineaţa cere iar.
Şi cu cât ai mânca mai bine seara,
Cu atât îţi e foame mai de noapte.

Şi mai la urmă, mai daţi-vă şi de pomană,
Să aveţi şi dincolo.
Mă, daţi-vă de pomană,
Ce gânduri aveţi?
N-aveţi copii, n-aveţi nimic.
De-acum încolo începeţi şi mai faceţi
Provizii pe lumea ailaltă.

Maica le da sfaturi şi-i certa pe câte unii
Care n-aveau copii.
Da’ voi ce gânduri aveţi?
Voi vreţi să trăiţi numai pentru voi?
Viaţa odată se rupe, ca firul de iarbă,
Şi dacă n-ai pe cine să laşi să te jelească
E rău şi pe lumea ailaltă.

CADÂNUL

Baba, seara însărat, când a venit acasă,
Unu şedea la foc
Şi fuma din lulea.
„A îngheţat inima-n mine
Ce să mă fac, mă omoară ăsta!
M-am aplecat binişor
Şi-am pus mâna pe vătrai.
Şi stam c-o mână pe clanţă
Şi cu ailaltă pe vătrai
- Ieşi, cadâne, că-ţi sparg capul.
- Lasă-mă să mă-ncălzesc.
Şi până n-a fumat luleaua
De tutun, nu s-a sculat.

N-am mai lăsat uşa deschisă,
Eu cu scăpătatul soarelui o-ncuiam.”

Şi aşa până a venit bărbatu-său din armată
Ion Bălan, de la Întâi Vânători.
- Într-o seară găsesc un cadân la unghete,
Auzi dumneata!
Bine că venişi, că stam toată noaptea cu drugul pus,
De urât.

GEAM AFUMAT

„Nu mai căutaţi ogodu omului!
Tot ăla să facă, tot ăla!
Toată ziulica eu ca iapa-n vrau.
Vă-ntâlniră̆ţi ca brânca cu năjitul.”
Asta o spunea baba în uibul copiilor,
Bătea pontul.

Întâi să mănânci, să-ţi dai gura la o parte
Şi după aia, la treburi, nu ca mine.
Şi-n loc să mai puneţi şi voi mâna
Să-ntoarceţi o gâscă,
S-aduceţi o cotârlie de lemne,
Tot mereu călare pe haidea!
Câini de uşi multe!
Parcă-aţi fi tata soarelui
Şi muma ploii.
Vă duceţi si vă puneţi potinteu înaintea oamenilor...
Staţi aşa mătăuz...
Staţi până faceţi scurtă la picioare.
Hai cu cărbunele, să vă descânt:
A plecat barda cu scurta-n pădure,
Barda s-a-ntors, scurta nu s-a mai întors
Şi nici să nu se mai întoarcă.
Hă, nu fura şoaptele, că nu e bine la ăi mici.
Ptiu! Gata, vă trecu.
Uite-aşa păţesc ăştia care se ţin de zgoande.
Că mai zgomotoşi ca voi?!
Acum încotro aţi avea de gând?
Vă puserăţi ciarapi în picere?
- Babo, nu se spune *picere,* se spune picioare!
Şi nu *ciarapi, - ciorapi.*
- Da, c-o fi oul mai deştept decât găina...
Ce vorbeşti tu mă, macastea!

Ia te uită, cu buricul verde, fir-ar alimănitului,
Şi dă cu pontul în ăi bătrâni!
Parcă l-ar fi făcut mân-sa de năleapcă.
Aşa, uite ce căpute nemeşe!
Da’ ardică şi tu piciorul,
Nu mă lăsa pe mine să mă uzmesc.
Acuş, tuliu - încălţaţi, primeniţi.
Vedeţi, poate cădeţi cu zgaidele-n sus din copaci,
Vă scrântiţi noada, ori să veniţi cu vreo brobinţă,
Vreo abubă, cu vreo brâncă, cu vreo vintre, ori cu soare sec.
Mai lăsaţi ciorilor puii de păsărică,
Vouă v-ar părea bine dacă v-am da la rudari?
Că striga unul adineauri: „Ălbii! Ălbii!
Linguri! Cofe!” Şi cerea copii, să-i ducă la munte,
Fiindcă acolo n-a prea plouat anul ăsta.
Nu s-au făcut copii
Şi dau ălbii scobite şi iau copii, plin pe plin.
Bă, covrigel de grâu nou aruncat în fântână,
Tu ştii că e un zmeu în pluta din vâlceaua Trântorului?
Să te văd dacă ai curaj să treci pe-acolo,
Că oameni bătrâni-şi ocolesc!

Primeniţi şi cu nasul şters
Copiii se duceau la pluta cu Zmeu,
Să-l vadă, când o ieşi din scorbură,
Când are el ore de pocit lumea,
Cu ochii duşi în fundul capului –
Şi-o lăsau bombănind în bătătură.

Printre dinţii galbeni, buzele zbârcite,
Ca nojiţele,
Răsuflau cuvinte vechi, o lume ciudată
Ca oasele albe de jidovi, care apar pe coastă
După vreo ploaie repede, şi peste vreo trei-patru zile
Iar le astupă malul, pe Bisa.
Jidovii erau nişte uriaşi care puneau un picior

Pe Seci şi altul, tocmai în Ţiclonu sau la Bocşă,
Peste două dealuri.
Voinici, nu ca zmeul care trebuie să fie vreun pitic,
Dacă se poate pitula într-o scorbură.
Multe din ale babii trec pe lângă ureche şi nu se prind
Îi place ei să vorbească în pilde vechi şi
Cu vorbe frumoase, şterse pentru noi
Ori înceţoşate rău, aburite, ca cioburile afumate
De să te uiţi la soare,
Când l-or mânca vârcolacii.
Ea toată, zbârcită şi împuţinată,
Era ca un geam afumat,
Pusă în dreptul altor vremi.

Uite-o, s-a aplecat şi parc-ar culege rădăcini.
Aşa face ea, şi când îi e bine, şi la rău:
Tot pupă pământul, pe unde calcă.
Se apleacă, îl sărută şi se închină.
Cine n-a văzut un om sărutând pământul
Nu ştie pe ce calcă.

LUNATECII

Doi fraţi, de sunt născuţi în aceeaşi lună,
Trebuie puşi în fiare,
Că altfel, dacă moare unul, moare şi celălalt.
Când se mărită fata sau se-nsoară băiatul,
Se cheamă o fată şi-un băiat cu mamă şi cu tată.
Şi aduc o pereche de fiare de la cai,
Şi-ncuie pe unul de-un picior şi pe unul de-un picior
În fiarele alea şi zic de trei ori:
„Îmi eşti frate până la moarte?”
„Îţi sunt frate până la moarte!”
Îi scoteau din fiare şi la urmă plecau la cununie.
Ziceau despre unii, când se-ntâmpla câte ceva:
„Au fost nescoşi din fiare şi erau lunateci”.

Maică-ta, când s-a cununat cu moşu-tu,
Cine-a scos-o din fiare? Ghiţă Amărăzeanu.
Că venea pe la noi şi-i zicea mamii: „Soru-meo,
Fraţii mamei mele au murit şapte, că erau lunateci toţi
Şi mama le murise,
Şi-ăi de-au rămas n-au ştiut să-i
Scoată din fiare”.
Şi zicea maica: „Mi-au murit toţi fraţii că n-am ştiut
Să-i scot din fiare”.

- Da’ de ce eşti, mamă, o întreba mama pe bunica, soră cu Ghiţă Lăutarul?
- E, m-a scos din fiare, zice,
Când m-am măritat, că altfel muream.
Dar de la mine, de când m-am măritat eu, continuă mama,
Nu se mai prea făcea asta la nuntă.
Păi, ce să spun,
Dacă nici iertăciunea nu se mai zice?
Când era gata nunta de plecare,

Ginerele lua mireasa de mână,
Se duceau înaintea părinţilor
Şi-ngenuncheau. Ginerele de-un picior,
Mireasa de amândouă,
Şi-un băiat spunea iertăciunile.
Şi când se sculau de jos, sărutau mâna părinţilor.
Aceştia le puneau mâna pe cap, le urau să trăiască
Îi binecuvântau şi plecau la cununie.
Acum - draci! Nu mai e nimic.
Binecuvântarea părinţilor întăreşte casa fiilor
Şi blestemul părinţilor sparge casa fiilor.
Aşa se zicea, aşa o fi.

BLÂNDA

Pe Nea Miai, spre bătrâneţe, mai dăduse o belea.
După ce fusese el prizonier prin Germania,
De unde se-ntorsese c-o impresie bună, „că ne ţineau ăia
Numai pe vin, ne dădeau vin în loc de apă” - nimeni
Nu-l credea, dar cum să controlezi, du-te de controlează,
Şi după ce schimbase el trei-patru muieri, acum la şaptezeci
De ani nu numai că era singur, dar nu ştiu cum... că-l mânca
Pielea. Îl blestemase Băla.
Ieşea o blândă pe el, la început crezuse că e râie,
Dar nu, că dăduse cu piatră vânătă, cu leşie, şi neam!
Era ceva mai grav, fără leac.
O mâncărime nesăţioasă, că s-ar fi scărpinat tot timpul.
Nu-i ajungea casa să-şi jupoaie pielea, parcă-l strângea
Şi vara mergea în cânepă, avea lângă noi în grădină cânepă,
Creştea înaltă şi mirosea tare, nu se lipeau albinele de cânepă
Să le tai, era mai înaltă de-un stat de om, deşi el era mic
De stat, nu i-ar fi trebuit atâtea coprele să-l ascundă.
Că ce făcea? Mergea bietul moşneag acolo, se dezbrăca
În pielea goală şi se râcâia în mijlocul naturii,
Se scărmăna pe săturate.
O dată, câinele nostru a văzut ceva făcând valuri-valuri
Acolo, nu bătea nici un vânt, eu eram cu boii printre grădini.
Se pune Azor cu botul pe pământ, adulmecă, pândeşte,
Cineva hârşc! hârşc! parcă ar fi cosit. Şi zdup Azor,
Din trei salturi tabără pe moşneag. Ăsta a-nceput să
Ţipe. Când m-am dus acolo, cu ăilalţi copii să vedem ce e,
Câinele stătea pe haine şi mârâia, iar nea Miai în pielea goală

Tot o pecingine, încerca să-l ţină la distanţă c-o jordea de Cânepă.
„Cuciu, cuciu, zice. Na aici!”
- Da’ ce faci aici, nea Miai, bun lucru?
- E, mă luă aşa cu căldură din piele şi mă băgai colea
La răcoare.
Şi altă dată, se răsteşte el la mine,
Să legaţi câinele, că vă dau în judecată.
- Da’ ce e aia pe dumneata, întrebă Rina lui Nină
Care era şi ea cu noi, colega mea de şcoală.
- Blândă, iote-mi ieşi o blândă p-ici-şa.
- Ei, păi dacă e blândă, nu te muşca el câinele, că şi el e
Blând.

„Rea mai e bătrâneţea, după ce ţi se scorojeşte pielea
Să te mai şi mănânce de viu”, a zis Rina, după aia.
Săraca, ea n-a apucat nici 18 ani, a murit în floare.
Dar lui nea Miai din mâncărimea aia i s-a şi tras.
A dracului blândă! Parcă mergeau omizi pe el,
Se făcuse ca o frunză uscată, pe care-au mişunat omizile.

LA BIBĂ

Loveam cu câte un gogoloi de lemn şi după fiecare
Lovitură dădeam fuga
La o bortă mică în pământ, ca un căuş,
Şi trebuia să vârâm bâta în locul acela.
Câştigai când reuşeai să bagi purceaua într-o
Gropiţă mai mare,
În mijloc,
Care se numea *bibă.*
Era un joc dur, de *forţă majoră,*
Cum îl numea Al Nepoatei.
- Feriţi-vă, mă, ţurloaiele, din calea purcelei,
Răcnea vreunul.

Cei mai voinici se lăudau ce muşchi tari au ei
La mână.
Niţă al Neagăi, care era aproape de recrutare,
Încorda dreapta,
Muşchiul braţului se bulbuca mare, ca o gutuie.
- Daţi cât de tare puteţi voi în el, că nu mă doare,
Ne îmbia fălos.
Marin al Nepoatei apărea cu un arc smuls din vie.
- Lăsaţi-mă să-ncerc şi eu - şi se pregătea să-l ardă.
-Mă, tu eşti zăltat?

La urmă, jocul continua.
„Toată ziua jucară purceaua, fir-ar ai dnî! se plângea
Câte un părinte, ţinură vitele numai în gloduri,
Numai lângă purcea.”

CĂMAŞA FERICITULUI DIN GURA RACULUI

Cămaşa era lungă şi mă rodea la glezne când fugeam
Că era cam aspră, de cânepă, iar cânepa o fi ea ţeapănă,
Dar cam juvene.
Mă încingeam peste ea cu o sfoară, puneam şi câteva fire de
Arnici roşu, ca să nu mă deochi, la îndemnul, în batjocură, al
Lisandriei.
Alţii puneau brâu şi se credeau oameni mari,
Dar nu-mi plăcea să mă fandosesc.

Şi curmeiul de tei era bun în loc de brâu,
Jupuiam câte-o creangă de tei, din care tăiam şi fluier.
Dar fluierele mele nu prea cântau,
Nu aveam suflu, eram
Cam slab.
Ţin minte cum apărea lemnul umed sub coajă, ca un os.
Încins cu tei, mi se părea că sunt nu ştiu care sfânt mic,
Mai de la coadă,
Plecat să propovăduiască în pustiu.
Pustiul era ori lunca de pe vale, ori matca Răculeţului.
Păsările cerului care ar fi trebuit, normal, să-mi dea de Mâncare
În palmă,
Erau piţigoi şi sticleţi, cuci, mierle, turturele, codobaturi,
Multe vrăbii, cioara pucioasă, apoi o pasăre care stă în acelaşi
Loc în aer şi dă din aripi repede si se numeşte „bate-vânt”,
Şi multe altele care se foiau în jurul meu, prindeau fluturi,
Lăcuste, cântau, ciocăneau, cârâiau,
Se spălau în ţărână,-dar degeaba ţineam palma întinsă-
Ele, să vină cu coşul cu ceva, nici pomeneală!
Unii de seama mea primiseră pantaloni de dimie, era cald,

Zăpuc,
În ei vara,
Nu mai simţeai răcoarea, dar se chema că sunt copii mari,
Luptă cu greutăţile.
Începuse să-mi fie o ţâră ruşine de cămaşa aspră,
Care-mi amintea nu ştiu de ce proverbul
„Cum ţi-e sacul aşa şi petecul”.
Mi-l spusese unul la moară, în batjocură, ori
Numai
De dragul zicerii? N-am prins nuanţa, că eram cam grăbit.

Şi tot la moară, ţin minte, vine la mine al Neagăi,
Se face că mă studiază o ţâră şi zice: „Mă, tu, al Nicoliţei
Lui Fănică al lui Ion Bălan,
Tu ce eşti, mă, băiat ori fată?”
Şi odată se repede de-mi ridică poalele cămăşii în sus.
Asta la moară, de faţă cu toată lumea!
- Băiat! i-am răspuns, şi la fel de iute am luat o mână
De mălai
Cald dintr-un sac şi i-am dat cu el în ochi.
A-nceput să ţipe
Şi să bâjbâie cu mâinile, că nu mai vedea, se-nvârtea
Moara cu el.
„E, acuma ştii şi tu ce sunt!”

Aşa am trecut la pantaloni de dimie
Şi când să mă-ncing cu brâul lat,
Haiducesc..., nu se mai purta...

SE-NTORC DE LA DEAL

Ai lui Zgoidea
Nătărăii şi-ăi tineri, şi-ăi bătrâni.
Petrică şi Cătălina lui Căşenete
Ai lui Birău,
Ai lui Patentă,
Miţăle,
Ai lui Ghirea
Traşcă,
Brânzanii,
Ai lui Modârlan,
Ai lui Mitrofan
Al lui Deşca
Al băiatului Măriei lui Didu
Coadă al lui Ceapă
Creţănoaia,
Râpănoaica,
Ioana lui Jaliu
Cheagu şi Cheaga,
Goage,
Viteazul lui Ionel Bălănescu
Bişcote,
Măria Drăghicioiu
Ninoii,
Dina,
Al lui Ispăşoiu
Sandu lui Ciurel.
Tăgârâlă,
Ai lui Corniţă,
Roască
Al lui Băşină,
A lui Gârlă,
Toată Mătăsoaia,
Panduru,

Ciuşe,
Ai lui Chiva
Ionete-al lui Făsui
Al lui Deşca
Ai lui Vulpe,
Calotă ăl bătrân şi toţi Caloteştii
Gheorghiţa
Ribla şi cu Zarbă
De-ai lui Mardare
Mânţă
Cucu cu Cuca şi cu Gheorghe şi cu Vitilina
Mărina lui Graure,
Bag-Samă cu ţaţa Anica
Nea Florea cu Măria Bălii şi Băla
Veta lui Iedu
Ţaţa Nicoliţa a lui Fănică al lui Ion Bălan
Marin al Nicoliţii a lui Fănică al lui Ion Bălan
Ionică al Nicoliţei lui Fănică-al lui Ion Bălan
Moşu Gheorghe Ionescu (Prăzaru)
Bănţeştii
Fane-al Dinii,
Amărăzeanu,
Civică,
Rina lui Nină
Aurora lui Seder,
Torica lui Mitrică Fănache,
Ion ăl Mare al lui Marin Fănache,
Tudoran ăl bătrân,
Spânu,
Focu,
Luţa
Fata lui Dincă Gâscă
Ai lui Fleaşcă
Al lui Fleţu...
- Ăştia sunt tot ăia de-azi dimineaţă de trecură la deal?
- Tot ei.
- Da' parcă se-nmulţiră. Umblă

Viii cu morţii aşa de-a valma? Ce mă prosteşti tu pe mine,
Nu te uita că nu văd bine.
- Trecură şi
Şapte rânduri de popi, şapte de-nvăţători.
- Mă, tu mă minţi.
Şi unde se duc?
- Păi, se-ntorc de la deal.
- Păi, ce-a fost acolo? Să fi fost hram la biserica
Veche?
- Hram.
- Dar ce sărbătoare e azi, că nu e nici Lunea rătăcită
Nici Cârstovul.
- Atunci nu fu hram.
- Păi, să fi fost poate la horă,
Ori vin de la vreo nuntă ori de la o-nmormântare,
Ori aduseră maşina de treierat?
Sări de-l întreabă pe-ăla - o fi al lui Gâfotă
Ori de-ai lui Sfoiog - de unde vin toţi?

Rău e când te lasă puterile, gagă,
Că şi eu m-aş mai
Plimba
Pe linie, cu lumea a bună!
Dar sunt fărâmată rău
Şi nici ochii nu mă mai ajută neam.
Dar de vorbit aş vorbi,
Dar n-am cu cine şi degeaba faci
Copii.

Mă băiete, mie să-mi faceţi
Pat la poartă,
Să stau eu colo-n cur în vârful patului,
Să-mi dea lumea bună ziua, când trece-ncolo şi-ncolo.

VREMEA LUI ION ŢOŢU

Erau bordeie pe Bisa în deal, pe Ţiganu şi pe Lupa.
Aşa povestea Moşu.
Şi oamenii purtau coade împletite.
Ion Ţoţu îşi ungea părul cu untură.
Era un om mărunţel, cu ochii albaştri.
Geamul cât palma şi-n geam
Se punea băşică de porc.
Fetele coseau la feştilă.
La lumina de lună dau peste muche, cum lumina luna
Şi venea în dreptul ferestrei,
Şi cine avea timp să dea ziua peste muche? dădeau la lună
Că ziua coseau la râuri, pe fir. Aveau cotar,
O cârpă de borangic, lungă de-un cot,
Şi-o prindeau pe frunte.
Sub ea era o sălbiţă de galbeni pe-o panglică.
Leana lui Mitroacă purta cotar.
Era o femeie înaltă şi slabă.
Când a murit Joiţa, femeile făceau colaci
Şi-i râcâiau şi-i puneau în baniţă.
Mama era mică şi se-nvârtea pe-acolo, copil,
- Na, colacul, du-te de-i dă bolii să mănânce.
Şi fetiţa i-a dat moartei, care sta ţeapănă.
Şi vine maica: - Ce faceţi, fă, cu copilul, că nu ştie...
Copiii se uitau la ăi mari cum mănâncă
Şi-i întrebau: „Ce mănânci tu în gură?”
Bordeiele nu intraseră chiar în comuna Bulzeşti,
Formau nişte cătune mai lăturalnice,
Aşa un fel de conace în pământ,
Că înăuntru nu era rău neam. Ei, ba era.
Ei, totul era să nu te plouă şi să nu te ningă.
Nici oamenii nu stăteau în ele de drag.

PÂNZA

Te-ai născut acuma-n februarie.
Şi azi mă ţin eu căită
C-am ţesut un sul de pânză.
Şi-mi venise omul, Fănică, de la Bucureşti.
Şi m-a găsit aşa.
„Da’ nu-l dai relelor de război afară?
Tu eşti de ţesut acum?”
Asta era joi.
Şi duminică seara te-am făcut pe tine.

Picaseră nişte munteni cu ţuică,
Dejugaseră boii în curte,
Le dădeau nutreţ, veneau să se-ncălzească, luau ţuica din Butoaie
Şi-mpărţeau pe la muşteriii lor.
Nu ştiu cum îi pristimise Fănică, el nici nu prea bea,
Nici nu era bun de vorbă.
Şi pe mine mă apucaseră durerile
Şi ăia toţi în casă, cu damful în nas, puşi pe vorbă, ehe!
Tat-tu nu se uita, să-i fac semn,
Ăia beau şi chefuiau.

Era Drăgan, era Sandu lui Moisă, era Miai, lume multă,
Că se lăsa şi post.
Şi beau toţi ţuică de Vâlcea, din căni.
Şi Codin ăl bătrân m-a văzut că mă zvârcolesc.
„Mă, nene, ia haideţi dumneavoastră afară, că uite femeia asta
Nu ştiu ce-o fi cu ea - are numai broboane pe frunte.”
Eu când am auzit aşa, parcă mi s-a luminat.
Să fi ieşit la unghete, era frig. Afară - unde să mă duc?
Altă cameră nu mai aveam,

Şi m-am chinuit aşa şi tocmai seara, cam pe la stinsul lămpilor
Ai venit tu pe lume.
A fost greu, că eu dacă am stat la război!
A dat Fănică dracului şi pânza aia şi tot!
Lui îi plăcea de copii.
Luni, el avea un proces cu popa şi-a plecat.
Şi baba n-a făcut focul, noaptea era frig
Casa veche, friguroasă.
Eu nu mă puteam scula din pat să-l aţâţ
Şi-am răcit.
Şi-am zăcut aşa până aproape de Florii,
Şase săptămâni, când m-am dus la Bălceşti
Şi mi-am luat o bluză şi-un tulpan.
Venea a lui Miai. - Hai, s-o mai băgăm în apă fiartă!
Tremuram în apă fiartă!
Aveam vedenii - îl vedeam mereu pe Gágiu,
Parcă punea un drob de sare pe mine."
Când deschideam ochii, ăla la marginea patului.
„Iu, luaţi-l de-aici! ţipam,
Că pune un drob de sare pe mine."
Slăbită rău, vezi.

Şi venea Mitrănoaia, ea născuse pe una care i-a ars,
Şi Cazaca - pe Ghici - şi te scăldau
Şi-ţi dădeau ţâţa.
După două săptămâni de boală,
Nu ştiam dacă mor sau scap,

A venit o moaşă, de stătea de la noi la deal,
Măria o chema, de la Dăbuleni, de l-a luat pe Nae Banţa
M-a văzut aia - şi pe urmă am început să-nviez.
Când mi-a fost mai bine, m-am ridicat şi m-am dus şi eu
Pe la Ţaţa Ioana lui Miai, dilavale de noi,
Şi când m-am întors, n-am mai putut să urc scara!
Aşa eram slăbită.
Ţesusem pânză multă de bumbac,

Ţesusem cât o sută de coţi
Tu mai crescuseşi o ţâră.
E, asta a fost cu tine.
Născut seara, o să fii noaptea treaz
Şi-o să cam cucăi ziua.

După aia, când te-ai făcut mai mare,
Ai văzut şi tu cum e.

A TRIMIS VORBĂ

Satul e închis ca o cetate,
Totul se află înăuntru. Când vine de la câmp,
Omul parcă trage scara potecii după el.
Ce se petrece în afară e din alt tărâm,
Unde ajungi călare pe pajură,
Ori scoborându-te printr-o fântână părăsită.
Forul român e capul podului văruit,
Ori poiana cu iarbă verde,
Unde vin muierile cu fuste lungi, îmbrobodite
Peste cap, bătrânele cu peşchire
Bărbaţii în nădragi de dimie
Prinşi cu brâu roşu, minteanul pe umeri ca toga,
Moşii în cioareci,
Copiii în camăşuici cusute frumos.
Se strâng cete-cete, duminica, gătiţi şi stau la taină.
Se ţin discursuri după toate legile retoricii,
Chiar dacă oratorul nu e ascultat decât de un câine care stă
Cu gura căscată.
Aici se iau hotărârile mari, de care depinde soarta
Tuturora: când să înceapă seceratul, unde să croim aria,
Cine merge cu boii să aducă vaporul?
(Aducerea batozei şi-a *vaporului*
Se face cu tracţiune animală: zece-cincisprezece
Perechi de boi cu coarne mari, ţepeni în ceafă,
Trăgând industria grea peste dealuri şi vâlcele.
Vara trecută s-a rupt piedica pe coastă-n vale,
Şi Leana, care mâna boii de la oişte - i-a trecut roata vaporului
Peste burtă - şi era şi cu copil în burtă!)
Iei cunoştinţă de geografia satului
Din fugă: ţinându-te de fusta mamei, prin vecini
Mergând cocoţat în car, pe saci, la moară,

Păscând oile şi vacile,
Trimis să chemi oameni pe ajutat, să cumperi ţuică,
Să-mprumuţi sare, o cană de ulei, gaz.
Să aduci de la ţaţa Leana o oală mai mare,
„Că are ea o oală mai mare, de oameni”.
Reperele! casa Gogoşicăi începută şi neisprăvită
Casa Leliţei, stând să cadă, „care-şi caută-n sân”,
Vreun gard de nuiele, o poartă sculptată,
Câinele rău al lui Florea lui Ghiţă, care
Sare peste poartă, ţapul aceluiaşi, de-mpunge copii,
Biserica veche şi biserica nouă,
Ca două capele ale aceluiaşi ştergar frumos, pus pe umerii satului,
Când se spală pe ochi, dimineaţa,
Cimitirul din vale, cu lilieci înfloriţi.
Te mai poţi orienta şi după Mutu Ioncicăi,
Care vorbeşte parcă scrie
Şi scrie cu tot capul, cu gâtul, cu umerii,
Cu mâinile şi cu picioarele,
Ca şi când s-ar chinui deasupra unei mari jalbe
Către Dumnezeu, francată, şi nu ştie
Unde să pună deştiul.
Buzele moi slobod mereu doar un fel de „ăăă!” „ăăă!”
Bâjbâie cu mâna pe la gură,
Parcă-ar vrea să tragă-afară şi restul alfabetului.
„Săracul, cum să se-nţeleagă ceva,
Dacă se-ngână singur?
S-a pus necazul pe el!”

Mutu stă din vale de Cişmeaua lui Răducanu
Fântânile au toate câte-un nume: Fântâna lui Cristea,
Fântâna lui Petrică,
Fântâna lui Măriniţă.
Astea sunt cu cumpănă.
Se află şi multe cişmele, izvoarele fiind la suprafaţă.
Alte repere: vreo poartă cu doliu negru
Şi cu brad uscat.

Niscai boi mari, care se ţin uşor minte.
Şi mai ales copaci: Roşcovul lui Mărinacu,
Roşcovul din poiană, al lui Miai,
Pluta lui Meţ, pe vale,
Cei trei ulmi uitaţi de moarte ai lui Fănică al lui Ion Bălan,
Stejarul Popeştilor,
Duzii lui Gheorghe Ionescu.
Podul lui Giurcă se ţine uşor minte,
Podul cel mare, la fel.
Amândouă din lemn, când vine valea,
Nu se mai văd din apă şi uneori sunt luate la vale.

Veştile din afara satului au întotdeauna ceva
Enigmatic şi ajung la fel de greu, ca-n vremea dacilor:
Sunt scrisori orale, numite „vorbe”
Se spune: „A trimis cutare vorbă”.
Se trimite vorbă să se vândă locul acela de casă
Să se facă pomeni,
Unele vorbe vin şi prin vis, de pe lumea cealaltă.
Şi-a doua zi de dimineaţă se duce femeia care-a
Primit mesajul, bate în poartă:
„L-am visat pe cuscrul Ion,
Stătea aşa nebărbierit într-o odaie, în picioare stătea.
Zice, am de toate aici, e bine, dar n-am şi eu pe ce
Să şed jos, din când în când.
Să-i daţi omului pat de pomană”.

Poştaşul de vise nu aşteaptă să-i semnezi de primire, ca la Telegrame,
Se duce şi adresantul rămâne tulburat,
Ia securea şi pleacă să taie blane
De pat.

Cuprins

Cronologie.....5
BLESTEMELE BĂLII.....20
CINE MAI TRECE PE DRUM.....23
CE NĂPLAI.....25
JAF ÎN CIUPERCI.....27
PÂINEA SUNA CA TOACA.....29
ACT DE PREZENŢĂ.....33
CÂINELE.....35
LUNA ÎN VADRĂ.....36
LA DÓLINA LUI PRĂZARU.....38
CHIRIP-CHIRIP.....40
LADA DE ZESTRE.....42
GRIJA.....44
SĂ NU PIARDĂ ZIUA.....46
PRIN ODĂI.....48
LEŞINUL.....51
CEBĂLUIRI.....53
CA OAMENII.....55
ROSTUL.....57
CINE-A FOST CIULA?.....58
NEA FLOREA IA LECŢII DE ARAT.....60
PRIPEALĂ.....62
ÎN CAPUL TREBII.....64
DRUMUL MUIERII.....68
SOARE SEC.....69
CUCUL.....70

CE E ZIUA....71
PAZA....72
LENEA....73
IONCICA ŞI SFÂNTUL GHEORGHE....74
MĂSURAREA CAPULUI....76
UN COT DE PĂMÂNT....79
GUSTUL CASEI....81
CÂNTĂ MITRUŢA....82
SOROACELE....84
VREMEA CA OMUL....86
PĂSTRAREA....87
AMÒI....88
DIMINEAŢA....89
MOŞIA....91
ÎN CAR....92
GHIŢĂ ZAMFIR....93
TREANŢA....94
OAMENI BĂTRÂNI....97
NEICĂ, NEICĂ....99
SCHISMA....100
S-A-NCHIS PĂMÂNTUL....107
43....108
SOVONUL....109
CEI UNSPREZECE STÂNJENI....111
DUPĂ SPATĂ, DRUM LUNG....114
ECOUL....118
LA TULBURAT....119
FÂRŞEALA....125
TRENUL....126

PĂMALĂ.....127
PURCEA.....128
BIOGRAFII.....131
VERII ILINCĂI.....133
IGNATUL.....134
LĂUTUL.....137
PROCESUL.....140
RUDA.....142
ÎN CASA MUIERII.....145
FÂNTÂNA.....146
DUELUL.....147
ÎNTRE VECINE.....149
RUGATUL PLOII.....150
MITRU CEAPĂ.....151
MAI BINE.....155
ILINCA.....156
SOMNUL PE LOITRĂ.....158
CUNUNIA.....160
MIREASA BĂTRÂNĂ.....162
DUDUIANU.....163
POMELNIC.....166
GRĂNICERUL.....169
PĂUN UMBLATUL.....171
TARE CA FIERUL.....174
CASA.....175
GHEORGHE ZĂBIC.....176
SFATURI DE DIMINEAŢĂ.....177
CADÂNUL.....178
GEAM AFUMAT.....179

LUNATECII.....182
BLÂNDA.....184
LA BIBĂ.....186
CĂMAŞA FERICITULUI DIN GURA RACULUI.....187
SE-NTORC DE LA DEAL.....189
VREMEA LUI ION ŢOŢU.....193
PÂNZA.....195
A TRIMIS VORBĂ.....198